

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నవంబరు నెల 1-వ తేది శనివారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శార్దూమాస శుద్ధ పంచమి గి.

No. 179

సంచిక ౧౭౯

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

కొన్ని గొప్పవారితో వేలకు వేలు యోగ్యతానామములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాధాప్రసౌత్త బాధను,
చిరకాల నొప్పుల కారణమును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును బాధల రూపుమాపును.
పగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

నొప్పులకు సంజీవివంటిది

ఈమందును దుద్దగానే చెమట వట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి డహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

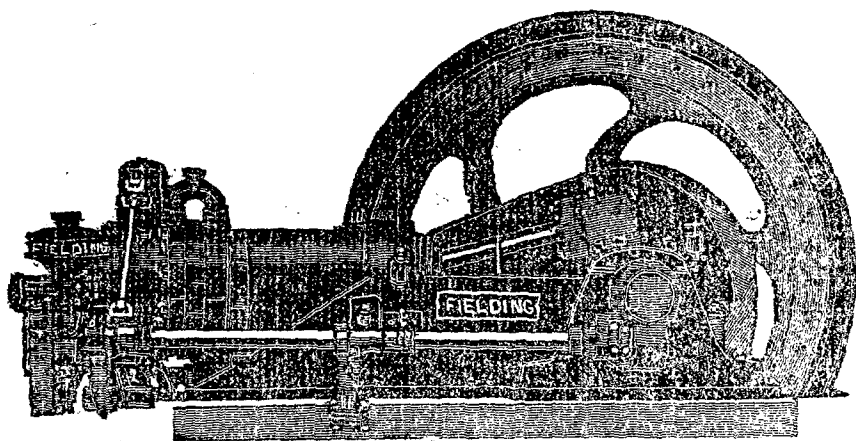

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శమిడిశల్
క్విక్ స్టార్టింగు కూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేడై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే పూర్తి
కాగలదు. యెటువంటి కూడు ఆయిలుతో నైనను అతిసంతృప్తి కరముగా పనిచేయును. కూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు—

టెరెఫోన్
నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి అండ్ కో.,
12, తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

పోస్టు బాక్సు
నెం 203 రు.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

జలనుభయము! (పోస్టుభయము ప్రత్యేకము) గుణముధికము
శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి వైర్యకాం
గీమా త్రేలు దివ్యావృత్తము. అశ్మిత్తము, అరుచి, ఆవులింత,
అగ్నిమాంసము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగము
యందు బలతీయము, పిక్కలు, పూర్వములు, శరణ,
ప్రేమ, అనురాగ, మొదలగువానియందు గలిగిడి వ్యా
లను బోగొట్టి శేషమును మంచి యారోగ్యమును
దెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేవానాల్ నొప్పులను వెంటనే
మాన్పును. యిందు ఆ నేకవిషయము చేరినది. అనుభవము
గల ఔషధముగనునేతన పరమహంసక్రియ యని స్ప
ష్టము. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియదు.
చిరువామా:— (13)

అయిదేద వైద్యనిలయం
పోస్టు నిడుమెంట్లు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా
మొదలగు ప్రాంతములలో.

కర్తవ్యాలహరి

వెల సీ॥ 1-కి అ. 6-వి. పి. సహా 0-1-0

ఈ ద్రావకము కుల చెవిపోటు, చెవిమంటు
కాదు, చెవిబిచ్చడ మొదలగువిషయములను నయము
కొర, బొట్టును చెవిలో పోనిన బాధ తొలగిస్తే తగ్గ.

అమృతాంజనము డిపో,
మదరాసు బొంబాయి

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ

అమృతాంజనములు, రబ్బరుస్టాంపులు, పేర్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామా
నులపై చెక్కుట, ప్లాకులుచేయుట, శ్లేషనరీ సామానులు. (60%)

ఎంగ్రేవింగు

Now Ready for Sale:

Published for the mutual Benefit of the

Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factories, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra.

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs tariff.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The list must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Banks and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen on the lookout for improving their business.

India Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get-up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

వాడిబా? వాడకుండిన తెప్పించి వాడి తక్షణమే సంతోషింపుడు !!

ఈ అద్భుతమైన తోకామయిన కస్తూరిమూత్రము మొదటి రకం కస్తూరి, మరల ముప్పు, మచ్చకర్మా రకము, అమూల్యమైన వినూత్నము చేర్చి రాయారు చేయబడినది. వానికరకులు పుష్పపులంబుచేతుల లేరు. పిన్నలు, పెద్దలు, ముగిలివారు, బాంకలు మొదలగు వారందరూ అనుభవభేదముతో అన్ని వ్యాధులకు వాడతగినది. 250-300 మూత్రముల బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0.4-0 బుడ్డు 6-కి 1.4-0 పొంతులకు వేరు.

ఈ విలక్షణ తెలుగుబడిన కొవడులు రిప్పక మంచి గుణ మిచ్చును.

తాప హనోదిని:—సాధారణమైన బిల్వములు, చలిబిల్వములు, మలేరియా మున్నగువాటికి మంచి గుణమిచ్చును. (64 పొంతులు గల) ప్యాకెటు 1-కి రూ 1.0-0.

శివకాంతి తెల్లము:—చిడ్డలు పెద్దలు కాఫీలో చక్కెరతో ఆతిసులభముగా వారి వారి వయస్సు ననుసరించి కొన్ని బొట్లు తీసుకొనిన ముఖముగా చిత్రచమగును. కష్టము లేదు. గంకటము, అసహ్యము వుండును. బుడ్డి 1-కి ధర 0.8-0.

స్వగం బలకారి:—(కాఫీ, టీ, కోకో మున్నగు పానీయముల కేసాకోగ్యమును చొలుచుటచే గాక ఆహార వ్యాధులకు గుఱును. అట్లు లేక కేసామనంబును వ్యాధులకు పోగొట్టి జులబద్ధమును, లేక ఇతర వ్యాధులను రానియ్యక అలంకరము, అనేక వేల ద్రవ్యముల భర్తవుచున్నది.) ద్రవ్యా 1-కి ధర 0.7-0.

మ: సాధాగ్య శోంతి:—(బాలింతల పాలిటికి వర్ణకసాదము కంటిది. కనినప్పుడు, రకవార వారికి నుండైన కొవడులు అవ్యవసాయము వారికి కలుగు వ్యాధులన్నిటిని యిది తప్పుక తుడుచును. 20 కులం బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1.0-0 (594-3) పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ శీతారాధువనైద్యశాల, మైసూరు.

కంచంది ఇండస్ట్రీయల్ వర్క్స్

“టైక్స్ టైల్ కాఫ్” పోస్టు, కుప్పం

రూ 7-4-0 లుకు

మియింట్ వర్క్స్ 1 కుప్పము మెత్త

(27" X 78" కొలతగలది).

దానికి తగిన దిండుబకటి.

మెత్తపైన పరచుటకు తగిన, అందమైన ఒక గుడ్డ తెల్లదియైనను లేక గీతలదియైనను పంప బడును. చాలకాలమువరకుండునట్లు బాగుగా నేయబడినది. చేతిమగ్గుములతో 2/30 నెంబరు నూలుతో గుడ్డ నేయబడినది. చాయ గట్టిగా నుండును. వారివారికి తగినట్టి రంగులలోగలదు.

ప్రతాపకస్తూరి మాత్రలు

ఘంటును సువాసన గలవి

3351

తాంబూలములోగాని విడిగాగాని పుచ్చుకొనిన, అరటి రుము, వాయువు, జలుబుబిల్వము, స్పష్టిపాతము, దగ్గు, తుబ్బునము, కలరా, ప్లేగు, విమజ్జరములు, నీటిదోషములు మొదలగు వ్యాధుల కిది వైశాల్యమువలన పనిచేయును. 8

250 మూత్రల సీసా రూ 0.4-0 దబ్బ రూ 2.5-0 ని.పి. అ. ర.

పి. శి. పి. అందు కంపెనీ. వెలిదేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.

చ మ త్కార గణితము

ఈ గ్రంథములో చమత్కారగణితము, విశ్లేషగణితము, విశోధగణితము, మనోగణితము, త్రికోణగణితము, కనుశాస్త్రము, చిత్రములు, అద్భుతములు, చిహ్నములు, చిహ్నచక్రములు, యంత్రోక్తములు, తమాషాలెక్కలు, గణితాంశానము గలవు. మంచిగా చూచు, మనోబలమును, తెలివిని వృద్ధిచేయు రకమంతము. శిల్పశిల్పితలెక్కలు ఇందులో నున్నవి. ఈ గ్రంథము చదివిన గణితమునం కనమానకర్తయు, చమత్కారమును, యంత్రయు తెలియు కలుగును. ప్రతివానికగ్గర నుండవలసిన పుస్తకము. దీనివల రూ 1 చ. 2. పి. చార్జీ అ రూ. 6 ప్రతులు రూ 5 చ.

పలయువారు:— పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు,

(2118) ఒంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా) అని వ్రాయవలెను

సిటి మోటారుపాఠశాల మదరాసు

టెలిఫోను నెంబరు 148

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారితో మోటారు బండిని నడుపువిధానము, మెకానిజము, మొదలగునవి నేర్పబడును.

మరియు మోటారుబండ్లు మరచుటలు, రంగులు వేయుట వగైరా అన్ని పనులును చేయబడును.

యోగ్యతాపత్రములు మంచివివులులైన ఆటో ఇంజనీర్ల చే ఇయ్యబడును.

అన్ని విధములైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివరములు తెలియగో చా రీకొందినిలాసమునను వ్రాయవలెను.

మేనేజరు,

సిటి టాక్సీ కంపెనీ, 1736

2/3 అంపర్స్ పి.పి, జి. టి. మదరాసు.

మెన్స్ రిజము నేర్చుకొనుడు

1416

మెన్స్ రిజము, హిప్పటిజము, తాట్ రీడింగు, కాన్ సెన్ ట్రే మన్, ఆత్మకత్తి, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణము, మెన్స్ రిజసహాయమున వ్యాధి నివారణచేయు పద్ధతులు విపులముగ, మర్మర హితముగ, సుఖోదకముగ, లక్ష్యసమన్వితముగ, గురువు లేకనే ఆభ్యాసయోగ్యముగ నుండునట్లు రచింపబడినది.

మొ ప్రతి 1-కి రూ. 1.0-0 పోస్టేజీ 0.4-0

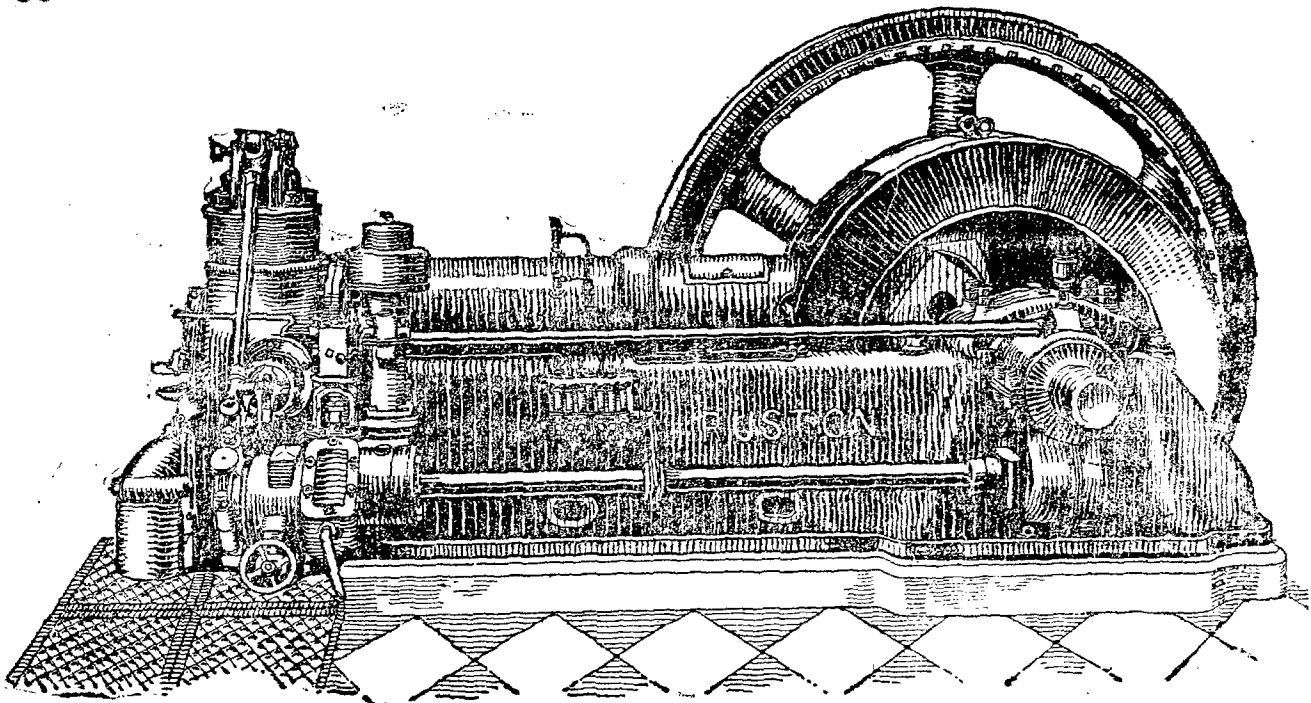
ప్రాఫెసర్, సేఖర్, మెన్స్ రిజను ఏలూరు.

ది రస్ట్ న్ క్రాడ్ ఆయిల్ వంజిను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న
ఆయిల్ ఎంజిను లన్నిటికంటెను
మిక్కిలి పోడిమిగలది.
తక్షణమే కదులును.
హాట్ బల్బు, స్ట్రాప్, మాగ్నెటో,
మున్నగునవి లేవు

పోయ్యికి మిక్కిలి సరసమైన
నూనె చాలును.
కొద్దినూ నెత్తో పనిచేయును.
చతురత ఏమియు ఉండ
నవసరము లేదు.

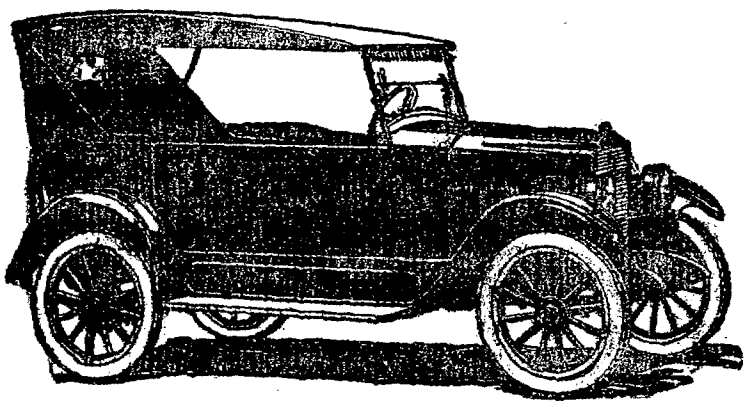

(288)

నెం 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యాటలాగుకు వ్రాయుచు
మద్రాసులో స్టాల్ ఏజెంట్లు, మాస్సి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ బెల్ట్ నెం 60, మద్రాసు.

మిక్కిలి సరసమైనబండి

చిక్కు లేమియు లేనిది.

టూరింగు మాడల్
ధర రూ 3250

మద్రాసున ఖర్చులులేక యివ్వబడును.

క్రొత్త రగ్బీ టూరింగు కారు.

అందమైన రేడియేటరుగలిగి మిక్కిలిగంభీరముగా నడుచును. సాగవైన బానెట్, కీళ్లు అగపడకుండా అమర్చబడినది. కొక్కిలు, పంకరకమ్ములు, అర్బునియమాగుండు మొదలగునవి కప్పను విడదీయుటకు అమర్చబడినది. క్రొత్తమిది ఇనుపచట్టము డ్రమ్ టైపు హెడ్ లాండ్రలు, మురికినీళ్లు పైన పడకుండుటకై రేడియేటరు మొదలగునవికూడ గలిగి మిక్కిలిసాగుగా నుండును. తలుపులఅంచు ముందుకువచ్చియుండి మాయావప్పుడు ఒకదానిపై మరొకటి పడుటచే సౌకర్యముగాను, కబళములేకయు నుండును. ఒకమనిషికి తల, భుజములనుకప్పు టోపి, జిప్సీతెరలు, ప్రక్కతెరలు తలుపులకే అమర్చబడియున్నది. గాలిలోన ప్రవేశించుకుండునట్లు ప్రస్తుత మోస్తరుప్రకారము తయారుచేయబడినది. పూర్తి పంకరములబోర్డు గలిగి భేదము స్పష్టముగా తెలుపునట్టి ఆకృతి గలదు.

వివరములకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

1299

మిక్కిలి తక్కువధరగలది, నియమములను అనుసరించి హద్దుమీరక తయారుచేయబడినది.

దక్షిణాంధ్రం, మైసూరు, హైదరాబాదు, మొదలగుచోట్లకు స్టాల్ ఏజెంట్లు.

SPENCER & Co. Ltd., MADRAS.

UP-COUNTRY SUB-AGENTS:

Spencer & Co. Ltd., Bangalore, Coimbatore, Madras, Coorg, and Waltair. W. E. Hooper, Wellington. Alliance Motor Co. Trichinopoly. Aerial Transport and Repway Co., Kottayam. T. N. Motha & Sons, Trivandrum. M. E. Sheriff & Co., Salem. K. Peraraju, Cocanada.

ఆన్ని కెమిస్టులకు, ఔషధశాలలకు, వైద్యశాలలకు

టిన్ క్చరు కార్డుమమ్, సెనెగె మొదలగు మైకమును గలిగించు ఔషధములను తయారుచేయుటకు ఒక పరిశ్రమశాల కట్టబడినది. గవర్న మెంటువారు కొన్ని సదుపాయముల నొసంగుటచే ఏటిని మిక్కిలి చౌకధరలకు విక్రయించుటకు మాకు వీలు గలదు.

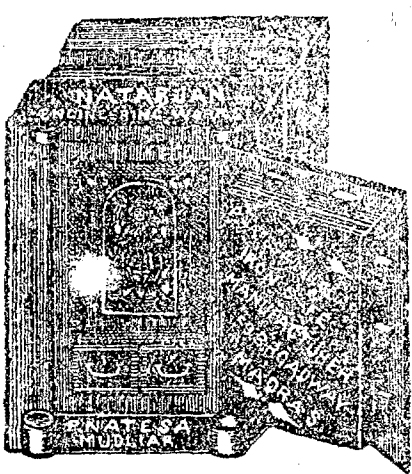
మెలిబ్రాండు టిన్ క్చరులకే వ్రాయుడు

టోకుగా విక్రయించు వారందరును ఉత్తరము వ్రాసిన ధరల జాబితా పంపబడును.

"Depot for Burroughs Wellcome & Co.,"
W. E. SMITH & Co. Ltd.
Chemists, Druggists and Aerated Water Manufacturers.
MOUNT ROAD, MADRAS.

Tel : KARDYL Phone : 225 P. B. No. 314
Branches : Esplanade, Vepery Ootacamund
Phone 37, 102

నరసము

దృఢమైనది

యిప్పటివెల్లెడ ప్రకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపపెట్టెలు ఈదిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద అమ్మకమునకు సిద్ధముగాయున్నవి. బాంబులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోఆపరేటివ్ సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

పి. న. శే. శ. మొదలియార్,

ఇనుపపెట్టెలు చేయువారు, ప్రాచ్యోద్య, 59, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. నటరాజన్ ఎంజనీరింగు వర్కుసు. ఐరన్ అండు బ్రాస్ ఫౌండర్లు ఆయిల్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగునవి ఫిక్షరు చేయుటయందు సమర్థులగువారు. రైసుమిల్లులకు కావలసిన సిలండర్లు, పాప్టింగు, నట్టులు, సరసముగా యివ్వబడును. సుబ్బరాయప్పిల్లెడి, పెద్దనాయక్ శేఖర్, మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు ఆర్డరు యొద్దకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఈ ధర్మములు వ్రాసిన బడులు వ్రాయబడును.

డాక్టరు, జి. బి. గారి సుగంధనస్యము

అంగములయందెల్ల కలెక్టును, ఇంద్రియములయందెల్ల నయనములను, ప్రధానము ఆకు కషాయము సర్వజనులకును తెలిసినదియనుచు కదా! ఈ రెండిటియందును కలెక్టు వ్యాధులు సాధారణముగా ప్రాచుర్యము (రిగింజును) అవి

వ్యాధిగ్రస్తునిజన్మమును నివృత్తియొకచుగాక జీవిత యామరజాంతమును బాధించుచుండును. ఇట్టివ్యాధులకు శాస్త్రీక రీతిలో మందులు లభింపజేయుటయొక పవిత్రమని గాని యిది యావ్యాధులను నివారించు లేక పోవుటయే గాక రసవిషగంధాదులచేరినవిగా నుండుటచేత కుద్రవ జేహాగ్యము ఎంతయు చెడవీయుననిగాకూడ నేర్పడినది. తరువాత వైద్యశాస్త్రము పట్టును నభివృద్ధిచేత మంచివైద్యములుగా తీర్చి నింపబడి యట్టి మందులుగాడ ననేక మిపుడు మందులయొందుచున్నవి. గాని అవి నూడనంతక ప్రయోజకరములుగా గ్రహింపబడుట లేదు. ఈ సందర్భము లన్నియును యోచించిచిరకాలము పరిశ్రమచేసి యాయాశ్చర్యదాంకితయ యూహానివృత్తియందు దారితేరి శాస్త్రీకభావనలను తమనస్యస్థమును నినియోగించుచున్న డాక్టరు, జి. బి. గారి సుగంధనస్యమును కనిపెట్టిరి.

ఇదివరకే లోకమందంతటను వ్యాధిప్రమాదము బడి నుపసద్ధమైనది బాబట్టి దీనినిగురించి మేము విశేషింశిల్లాసించుటకైన లేదు. ఒకసారి యావయోగించినయెడల దానియోగింపవలెనని నుజుము నదియే స్థాపింపగలదు. దీనిచే బాధానన్వృత్తి గాంచి కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా గొప్పవాడును శోధించువాడును నుపసద్ధ యోగ్యతా ప్రతిభలు లెక్కకు మిక్కిలిగావున్నవి.

ఈ సుగంధనస్యము నుపయోగించుటవల్ల మెదడు, మాతృక, కన్నులతో సంబంధించిన సమస్తవ్యాధులను నశతముగా నశింపును. పీనసము, ఒంటితలనొప్పి, తలనొప్పి, జలదోషములు, మొదలైన, కంఠమునకు వైచిన గడ్డ వ్యాధులకును ఈ సుగంధనస్యము పెట్టినది ఖచ్చితము. ఇట్టి గుణవిన్ శేషము గలిగి యింతకులభముగా విక్రయించబడు నావధ మిదికన్న చుటియొకటి లేదు. చిరకాల ముంచిన చెడని సుగంధ విశేషమువలన, పొడి యావ్యాధులు లేనివారికి సమీక మిది హితవుగా నుండును.

సాధారణముగా పొడివేయవార దీ సుగంధనస్యమునుకట్టి రెండుసారులు ఉపయోగించినయెడల, ఇది సాధారణపు పొడి గం, గం సాచి ఉపయోగించినంత పనిచేయును. బాలరా తలగల సాధారణపు పొగాకు పొడితో నీ సుగంధనస్యము జోడిచితే కలిపినయెడల నా పొగాకుతయను మిక్కిలి పంపుకంటే మగును.

బుడ్డి గ. కి. అ. ర. వి. పి. ఖర్చు అ. ర. డబ్బా గ. కి. రూ. ౨-౮-౦. వి. పి. ఖర్చు ౦-౮-౦ (1189) ఆంగ్ల లేక ఆంధ్రభాషలో విలాసము వివరముగా వ్రాయుకలెను.

విలాసము:- గురుబనవ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, పోస్టుబాక్సు 510 మద్రాసు.

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్న మాల

విక్రయమునకు సిద్ధముగానుండు గ్రంథముల పట్టిక.	
శ్రీమద్భగవద్గీత సవ్యాఖ్యానము	3 0 0
శ్రీమదాంధ్రమహాభారతము సవ్యాఖ్యానము 18 పర్వములు 7 సంపుటములు క్యాలిక్రాఫ్టులందు గిల్లు చేరుగలది	15 12 0
శ్రీకృష్ణకర్ణామృతం క్యాలిక్రాఫ్టులందు గిల్లుచేరు	1 18 0
సహస్రనామ స్తోత్రం	0 12 0
శ్రీగోపాలసహస్రనామస్తోత్ర నామావళిసహితం	0 8 0
శ్రీలక్ష్మీసహస్రనామస్తోత్రం	0 8 0
శ్రీరామసహస్రనామస్తోత్రం	0 8 0
ముకుందమాల టీకాతాత్పర్యసహితం	0 4 0
భజగోవింద స్తోత్రములు	0 2 0
లక్ష్మీనరసింహస్తోత్రం	0 2 0
గజేంద్రమోక్షణము సానానైందు	0 8 0
" క్యాలిక్రాఫ్టులందు.	0 10 0
వేమన పద్యములు	0 4 0
భోగినీపండ్లకం	0 2 0
అమరకోశము క్యాలిక్రాఫ్టులందు	1 12 0
" సాదాకాశీములు క్యాలిక్రాఫ్టులందు	1 8 0
" అట్టలైందు	1 0 0
బల్ల టీయం పేపరులైందు	0 8 0
పారిజాతాపహరీణము	0 8 0

(50) ఎ. కణ్ణన్ సెక్రెటరీ అండ్ కంపెనీ, 286 వై నాబబాద్ గోడ్డు, మద్రాసు.

రెడ్డి రాణి సచిత్రమాసపత్రిక

సం॥ ర చందారు 3 మత, సాంఘిక, న్యాయసాహిత్య విద్యావిషయములు చర్చింపబడును. వారకాంత (నాటకము) విలులయను, విజయతైలయను అద్భుతచర్యలు, బీచివర్ణన చదివితీరవలయును. వెల ఆ 12 మిథునానురాగము (పేరుగన్న నవల) వెల ఆ 12 గర్వభంగము (గరుడ, బలరామ, ఆంజనేయ, సత్య భామ గర్వభంగకథలు గలనాటకము) వెల ఆ 10 వాసంతిక (చెంచునాటకము. చక్రనివర్తనలు) వెల ఆ 10 ఆంధ్రనామనగరహము (నటిక) వెల ఆ 4 రెడ్డిబదర్పు రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

గుణములేనియెడల పైకము వాపసు

మామొక్క శాస్త్రీగారి రింగువరము లోపను యువ యోగిండుటల్ల, చర్మవ్యాధులు, మేహకారక పొడలు, యింకను అనేక చర్మవ్యాధులు నివర్తయగును 5 నిమిషములలో గుణముయిచ్చును ధర రు 1-కి 0-10-0. అమరావతి ఏజెన్సీ, రి, భద్రచ్యుత గార్ల నవీధి, పార్కుబోను, మద్రాసు.

కపహరి సీసా 1-కి రూ. 1-0-0 వి. పి. సహాయ 1-6-0

దగ్ధ వ్యాధిరోగములందు బలహీనతలన ఏర్పడును. ఇది ఆ నేకవిధములు శైత్యమువలన ఏర్పడిన దగ్ధ. కిరకాలమున ప్రబలిండు దగ్ధ. వ్యాధిరోగముల నూత్న వ్యాధులందు ఏర్పడుదగ్ధ. ఉబ్బసము, తుయదగ్ధ దగ్ధకు సేవిచలవసిన మందు దగ్ధ విధమును బట్టి యుండును అమృతాంజనం డిపో మదరాసు - బొంబాయి.

SIGHT RESTORED

A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free. L. L. BELLER, D. Samta (Bengal).

SANTI OIL

Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential. HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

జూబులు

విలేఖకులకు సూచన

తె. వెం. కా. అ. మా. డి. వెం. టి. కృ. (తెలుగున వ్రాయవలెను) యస్. కా. (తెలుగున వ్రాయవలెను) భ. జ. ఇ. పి. ప. వెం. మం. ల. నృ. బు. రా. రె. ఆ. అ. చీవత్రా హ్యులు (సంతకము లేదు) శ్రీ. ఆ. న. కె. బి. ఏ. భట్టి. మం. పు. క. ఒక అభిమాని (సంతకము లేదు) ఉ. ఆ. పా. ఆం. ప్రకటింపజాలము. (అం|| ప|| సం||)

అనంతపురమండల జాతీయసంఘము—తాడిపత్రి

డికెంబరులో నున్న దేశీయ మహాసభకు ప్రతినిధులుగ బోనలమ కొన్నవారు ఈక్రింది నమూనా ప్రకారం దరఖాస్తులను వ్రాసి మా కార్యస్థానమునకు నవంబరు నెల 24 వ తేదీలోపుగ పంపుకొనవలెను. దరఖాస్తుతో పోయి రె.0-0 ధృతి రుసుముకూడ బంపవలెను. దరఖాస్తు రుసుము లేని దరఖాస్తులు అంగీకరింపబడవు. కావున వెంటనే ప్రతినిధులుగ బోనలమ కొన్న వారు రె.0-0 రుసుముతో దరఖాస్తులు బంపులెను.

న మూ నా

1. పేరు.
2. తండ్రి లేక భర్త.
3. ఏసంఘములో సభ్యుడు.
4. తాలూకా జిల్లా.
5. వయస్సు.
6. కులము లేక మతము.
7. వృత్తి.
8. స్త్రీయూ. పురుషుడా.
9. తానుకోరు నియోజకప్రదేశము.
10. తాను ఏసంఘములో సభ్యుడో ఆసంఘములో మరియొకరి సభ్యుల సంతకము.
11. తనసంతకము.

చ. వెంకట రంగారావు.
కార్యదర్శిగాను.

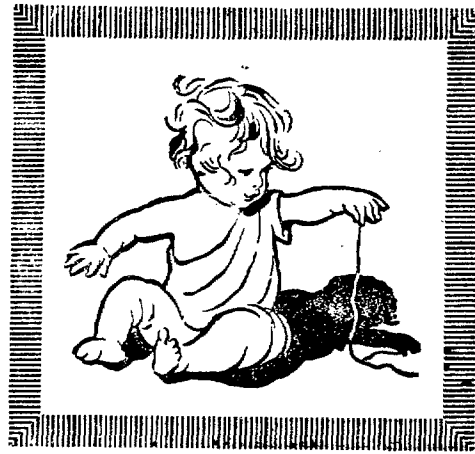
ముత్తూరాచ మహాజనుల కొకవిన్నపము

తిరిచిరాపల్లి జిల్లాలోని మన జాతీయసోదరులు జాత్యుద్ధరణము నిమిత్తము 1807 వ సంవత్సరమునుండి మిక్కిలి క్రమ పడుచున్నారట. ఇప్పటికి 17 మహాజనసభలు చేపట్టారు. నూరు రు 20 మందిని ఏ. యే. పరీక్షవరకు జరిపించిరి. ఇద్దరుముగ్గురు విద్యార్థులను బి. యే. అం జేసిరి. వారి పత్రికను శ్లాఘ్యము, ప్రవసియము. మనము రాజధానియంతటను, మన బీదబాటల విద్యార్థులను నిమిత్తము ధర్మనిధులను స్థాపించి మన బాలకులకు చిత్తవిద్యలను అవ్వారిగ బింగినగాని మనజాతము బాగుపడజాలకు. ఈవిషయములను మేము చచ్చుపట్టణమున నొక ముత్తూరాచ మహాజనసభను జరిగించి, 6, 7, 24 వ తేదీ నొక సభచేసి తీర్మానించుకొన్నారము. మహాజన సభను డికెంబరునెల కడపటివారమునగాని 1925 వ సం|| జనవరినెల మొదటివారమునగాని జేయుదుము. ఈవిషయములలో తెలుగు ఆంధ్ర జిల్లాలలోగల మనజాతివారి సౌకర్యములను ఇష్టాయిష్టములను గమనించి కానిర్ణయము చేయగలము.

బందరు వగలూరా తెలుగు పురములయందు మనజాతివారు సంఘములను స్థాపించుచున్నారనియు, మహాజనసభలంతయు బయల్పించుచున్నారనియు, గర్భాకర్షి వినుచున్నారము. అట్టి ప్రయత్నము లేనియైననుండిన వానిని మాకు దెబ్బదులేనిగృత్యజ్ఞులయ్యెదము. ఈవిన్నపమును చదువం దట్టింపు సప్రజాతీయము. శుభతమ పైవిలాసములను తమ యెఱుకలోనుండు స్వజాతీయులపై విలాసములను మాపేరబంప గోరుచున్నాము. తెలుగు జిల్లాలయందు మా ముత్తూరాచకొలమం దభిమానముగల మిత్రులందఱు, తమకుంటెయి మజాతి సోదరులకు హెచ్చరిక తెల్పి జాతి పయి విలాసములను మాకుం బంపిన గృత్యకృతులమయి, కృతజ్ఞులమయి, విశ్వాసపాత్రుల మగుదుము.

1. స్వామికోవిందనాయుడు ముత్తూరాచ సంఘాధ్యక్షుడు,
2. యమ్. స్వామినాయుడు ఉపాధ్యక్షుడు,
3. ముత్యాల నారాయణస్వామి నాయుడు కార్యదర్శి.

24. పరకాలిలన్, మంగళసత్తానయకన్ పిఠి, చింతాడ్రి
మ. దాసు.

మీ బిడ్డలు బలశాలిగాను ఆరోగ్యముగాను

యుందురు

మీ బిడ్డలు మంచి ఆరోగ్యముగాను
సంతోషముగాను డుటకు కావలసిన ఆహారము

గ్లాక్సో నాక్-టిమే

Glaxo

మీ వైద్యుని అడుగును

గ్లాక్సో అన్నిటికీని మించిన పాలాహారము

"చి"న బిడ్డలకు బలమువచ్చును"

టోకుగా సరఫరాచేయువారు అల్ ఫ్రెడ్ యంగు అండు కో., లిమిటెడ్.
(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.) తపాలపెట్టె నెం. 40 మద్రాసు.

స్త్రీనాతన ధర్మమండలి గుంటూరు

20-10-24 న ఈమండలియొక్క పంజామిగవ వార్షికోత్సవము శ్రీమతి అన్నపూర్ణమ్మగారి యాజమాన్యమున ను మారు యెనిమిదవందలమంది స్త్రీలచే నలంకరింపబడి జయప్రదముగా జరిగినది. అన్నపూర్ణమ్మగారి దైవభక్తిస్వరూప నిరూపణోపన్యాసము వినువారలకర్హముల కానందమును కలిగించెను. కేవలభక్తిచే జగజ్జాలమంతయు ఏక భావము నొందింపవచ్చుననియు భక్తిలేనిది మానవజన్మకాదనియు భక్తునికి త్రిలోకములు పడకుండుననియు మనస్సులు కావచ్చునుగాని భక్తులగుట ధర్మటమనియు నుపన్యసించిరి. తిర్వాత శ్రీమతి చీమకుర్తి సత్యవతి అమ్మగారు భక్తి మానవజాతి కత్యావసరమనియు భక్తికి భగవంతుడు స్వాధీన డనియు భక్తులకు సాధ్యముకాని జేడియులేదనియు నుడిచిరి. అనంతము ఇద్దరుకాంతామణులు అత్యంత ఆనందరసప్రవాహ ముప్పటిలనట్లు సంగీతమునుపాడిరి. తదుపరి మంగళములతో తాంబూల గంధపుష్పఫలదులతో సభికురాండ్రు సంతృప్తి నొంది సభ ముగించిరి.

21-10-24 ఉదయము మంగళతూర్వములతో స్వరాజ్య లక్ష్మీవ్రతము జాతిభేదరహితముగా 100 మంది స్త్రీలచే జరుపబడి మాధ్యాహ్నము గంటలు 2 మొదలు రాత్రి గంటలు 8 వరకు శ్రీమతి చిత్రపు రాధాకృష్ణమ్మగారిచే శ్రీకృష్ణరాయ భారమును హరికథారూపమున చెప్పబడి వినువారల కర్ణపుటంబులు భక్తిరసామృతముచే పూరితములై మహానందమును అనుభవించజేసెను.

22-10-24 పగలు 2 గంటలు మొదలు రాత్రి 9 గంటలవరకు ఈ వార్షికోత్సవాధ్యక్షురాలగు శ్రీమతి చిత్రపు అన్నపూర్ణమ్మగారు, గతదివసమందు రాధాకృష్ణమ్మగారిచే వినుపింపబడిన హరికథలో శ్రీకృష్ణుడు సొండవులచే బిడ్డొల్పబడి పాపిపురమున కరుగుట మొదలు యాధ్యాంతము వరకు నవరసభరితముగా వినువారల కర్ణవిందొనర్చిరి. శ్రీ ఆంధ్రమాతృకాపుత్రకారత్నములగు ఈ భక్తశ్రేణు లగు అత్తకోడండ్రులలోకమునకుమార్గదర్శిమరాడై. అత్తకోడండ్రుండవలసిన ఏకీ భావమునభక్తికుండవలసిన లక్షణములను సాధ్యశ్యముగా లోకమునకు తెలియజేసిరి. ఇట్లు మూడు దినములుసభ జయప్రథముగా జరిపి వందనములతో ముగింపబడెను. స్వరాజ్య లక్ష్మీవ్రతమునకు వచ్చినకానుకలు గాంధీభాజనిధి కీయబడెను.

ఇ. వేంకమాంబ, కార్యదర్శి.

ఆది ఆంధ్రులు

కుంతిదేవి ఉత్సవము

ఈనెల 14 వ తేదీ మంగళవారము రాత్రి మాగ్రామ మాట్లై ఆదిమాండ్రులు తమ కులవేల్పు అగు కుంతిదేవి ఉత్సవము మహావైభవముగా జరిపిరి. మాగ్రామ ఆదిమాండ్ర పెద్దల కోరికపై తొలుతుంచి మహాజాతి మనుమ ధర్మన్న, నీలం వెంకయ్యగార్లు మృదు దయచేసి నాటిరాత్రి జరిగిన మహోత్సవములో పూర్తిగా యేకీభవించిరి. ఆదిమాండ్రులు కుంతిదేవి విగ్రహమునందవిగ్రహము ఫలప్రవృత్తులతో అలంకరించి జేపిశేర ఉపవాసముతో ఉన్నవారితో మొయిందుచు సుమారు 4, రవందల మంది ఆదిమాండ్ర స్త్రీపురుషులు, యువకులు, పిల్లలు, మాపలివారు యాన్యంది అతి ఉత్సాహముతో ఊరేగింపుతో బయలుదేరిరి. మొట్టమొదట ఆదిమాండ్రపల్లి యావత్తు తిరిగి జేవికి సమర్పించే ఆయనములు చెల్లించినపిదప మాగ్రామములోని రెడ్డి మహాశయుల వీధులగుండాను, వైశ్యములు వీధులగుండాను, యింకను అగ్రజాతులవారి వీధులలో గొప్పవైభవముతో పాటలుపాడుచు మధ్యమధ్య శ్రీ నీలం వెంకయ్యగారు అప్పత్త్యతనగూర్చియు ఆదిమాండ్రుల దురాచారమునుగూర్చియు విపులముగా, జ్ఞానోదయమగునట్లుల ముఖ్యముగా అగ్రజాతులవారి హృదయములను విశాలపరచి మా దినజాతియెడల అమితమైన ప్రేమ, జాతి పుట్టించిరి. అగ్రజాతులవారు కొందరు మా ఉత్సవముతో వచ్చుచు వెంకయ్యగారు చెప్ప నీతితోధలు విని "ధర్మముగాను యిరుపత్తుములవారికి అనుకూలముగాను చెప్పవచ్చునని వయ్య బాగుబాగు"ని హెచ్చరించుచు మా ఉత్సాహములో పాల్గొనిరి. కొందరు మహానీయులు జేవిపేర బహుమతు లాసంగిరి. రాత్రి 9 గంటలుమొదలు తెల్లవారిజాము 4 గంటలవరకు నిద్రలేక, విక్రాంతిలేక అతిఘనముగా సంచరము జరిపి ఆదిమాండ్రులకు, అగ్రజాతులకు అమితమగు అనందము కలుగజేసిరి. పూర్వమువలెగాక అగ్రజాతులవారు యిప్పుడిప్పుడు మాయెడల దయాజూపుచున్నందులకు, మా ఉత్సవము మాలపల్లినండి అగ్రజాతుల వీధులగుండా నడిపి సర్వజనసమ్మతముగా జోధబడిసి మా అజ్ఞానము పోగొట్టిన ధర్మన్న వెంకయ్యగార్లకు మానంద నములు చెల్లించుచున్నాము.

పోలుకొండ రామానుజులు.

దత్తమండల కవులకు విజ్ఞప్తి

దత్తమండల సమితి తరపున, బల్లారి, ఆనంతపురము, డి.పి, కర్నూలు జిల్లాలలోన, చిత్రూరు జిల్లాలోని మదనపల్లె, గాయపాడ, పుంగనూరు తాలూకాలలో, చారిత్రక వాఙ్మయ శ్రేష్ఠ, కళా, గణిత, వైద్యాది విద్యలందు పరిశ్రమ జరుప గ్రహించినది పరిశ్రమ జనవరీ మాసములోగా జరుపవలయును. దత్తమండలములలో తద్విద్యాభివృద్ధియు, కవులకు ప్రోత్సాహ మొసంగుట దీని ముఖ్యోద్దేశ మైనందున, దత్తమండల కవులు, గ్రంథకర్తలు, రచించిన గ్రంథములే పఠనీయ గ్రంథములుగా నియోగింప ఉద్దేశించితిమి కాన కవులు, గ్రంథకర్తలు, ప్రచురణసంఘములవారు తమ గ్రంథముల జాబితాలు ఏ, పిలుస్తూ తమ గ్రంథముల మాదిరి ప్రతులును మా కార్యాలయమునకు నవంబరు మాసములోగా పంప బ్రాభితులు, నవంబరు తొలివారములో పఠనీయ గ్రంథముల జాబితా పరిశీలనను, ఇత్యాది విషయములు ప్రకటింపబడును. మిగత విషయములు కోరునాలు యీ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలయును.

శ్రీ. నారాయణ శాస్త్రి

దత్తమండల సమితి కార్యాలయము - నంద్యాల. (కర్నూలు).

శ్రీ లచ్చారాయస్మరణదినము

ది 25-10-24 శాయంకాలము గం 5 1/2 లకు పితాపురం నందు శ్రీ విద్యానంద పుస్తకభాండాగార మందిరమున, తద్భాండాగారయాజమాన్యమున కీర్తి కేళులకు శ్రీ కావ్యనిధి శ్రీకాని లచ్చారావుగారి స్మృతిసభ సమావేశ మేర్పరుపబడెను. కార్యదర్శియవపాదన నకుసరించి యున్నతపాతకాలం (ప్రొఫెసర్) యలమల (ప్రొఫెసర్) పెండ్యాల వెంగటను (ప్రొఫెసర్) ఇత్యాది గౌరవవంతుల రధ్యతతో విహించిరి. కీర్తి కేళులు తమకు మిత్రులని చెల్లి యధ్యక్షులు తమ మనస్తాపమును వెల్లెబ్బిరి. ప్రస్తుతము చేతునకు ముఖ్యవరములయినవి దేశీయవిద్య, సర్వ మానవసమృద్ధి, సామ్రాజ్యత్వమియు చెల్లిరి. ఈ మహాకార్యములకు శ్రీ లచ్చారావుగారు ముఖ్యులయి తమ యత్యల్ప జీవితకాలముననే చాలమందిచే నెంతోబడబాలనలుల నెరవేర్చు గలిగిరి చెల్లిరి. పిమ్మట సత్కేళులు రాధామాధవరావుగారు లచ్చారావుగారి పద్మములనుజదిరిరి. శ్రీ పితాపుర సంస్థాన కవులకు ఓరేటి వెంకటరామశాస్త్రిగారు లచ్చారావుగారి భావానేనుగూర్చి విపులముగ మాట్లాడించిరి. తరువాత మల్యాల వెంకటగోపాలరావుగారు మానవజీవ ప్రథమకర్తవ్యము, జీవితాద్యుపనియూ చెల్లిరి, తత్పథగాములనుంజేసి లచ్చారావుగారు మనకందఱకు స్మరణీయుడాయెననియు చెల్లిరి. అందును వారిజీవితమునుండి గ్రహింపవలసిన యాంశమును గుర్తించి మానవజీవానరక్షణ గావలయునని ప్రబోధించిరి.

పిమ్మట సభ్యులు శ్రీ లచ్చారావుగారినిగూర్చి యటులేటె పుణించుటకుంటే వారిచే స్థాపింపబడిన గ్రంథములకు, ప్రతిభకు, ముఖ్యముగ పరిశోధక గ్రంథాలయమునకు చేయూతనొసగి, వాటిని సురుపయోగమునకు చెల్లిన, వారి యత్యశాంతినియు చెల్లిరి. లచ్చారాయల మరణమునకు కవి లోకమున కవిగౌరవతాపకమనియు, కష్టదాయకమనియు చెల్లి శ్రీ చిల్లరిగ యోగానందకవిగారి విషయముచే నదాహించిరి. పేరు రామానుజము నాంధ్రీకరించిరి. వాని నచ్చొత్తించుభారము లచ్చారావుగారు వైచేసికొనిరి. కాని యంతలో లచ్చారావుగారు మృతినొందిరి. యోగానందకవిగారు తమ రామాయణ మచ్చుపడు పీట కానరాని నిరాశతోంది బెంగచే గోగ్రస్తులయి నేటికి యున్నట్లులేరనియు చెల్లిరి. పాపము సమయాసమయము లెటుంగక రామాయణమందలి పద్యములను, లచ్చారావుగారిపై పద్యములను పఠేదే చదువుచుందురట. ఈ కథ నుడవారించి యధ్యక్షులు సభచాలించిరి.

పిమ్మట కార్యదర్శి సభా కార్యక్రమమును ముగించుచు లచ్చారావుగారి స్మారకముగ నొక బేడ్మంటను టూర్ను మెంటును నడపవలసినియు, నయ్యది భాండాగారాంగమన విద్యానంద బేడ్మంటను క్లబ్బువారి యాజమాన్యమున జరుగుననియు చెల్లిరి. రు 150 ఖరీదుగల వెండిగన్నెయు, 5 పతకములను బహుమానములుగ నేర్పరించిరి. ఈపదములు రాజధాని కంతమును సంబంధించుననియు చెల్లిరి. దీనికగు వ్యయమంతయు శ్రీ లచ్చారావుగారి సోదరులకు ధర్మారావుగారి భరించి సోదరుల యందుండు ప్రేమను వెల్లడించినందుల కెంతయు సంతసింపవలయును. (ఒకవిలేఖరి)

కృష్ణాజిల్లా ప్రాథమికోపాధ్యాయులకు విజ్ఞప్తి

ఉపాధ్యాయసంఘములాదిని కృష్ణాజిల్లా తాలుకా తాలూకా లో మ, రా, శ్రీ, ఆచంట తూర్పువారాయణ రాజాగారివలన నుద్భవించిన ముక్తిక. తరువాత క్రమశః ఆధికారాలనిర్వహణము గల సెంట్రల్ క్లాసు రూపమునుదాల్చినను ఉపాధ్యాయులచే న్యచ్చగ నెలకొల్పబడిన ప్రాథమికోపాధ్యాయ సంఘములు ఉపాధ్యాయ మేనేజరుల సంఘములు ననురెండు రకముల సంఘములు సవరు సెంట్రల్ క్లాసుల క్రమశః జిల్లాయందంతలను వర్ణించున్నది. ఈకృష్ణాజిల్లామండలము పది పరిసరాంధ్రమండలములకు మార్గదర్శకముగలమే గాక మదరాసు తిరుమనాపల్లి మధుర జిల్లాలవరకు నీయుద్వ్యమయనకు గౌరవముసంపాదించినది. మదరాసు రాజధానియందుంట్లగు పనిచేయుచున్నది.

తాలూకా సంఘముల కారణము కృష్ణాజిల్లాజిల్లా-సంఘస్థాపన మన కారణము కృష్ణాజిల్లా-ఆంధ్రరాష్ట్ర సంస్థకారణము కృష్ణాజిల్లా. ఉపాధ్యాయసంఘమునుండి ఉపాధ్యాయ మేనేజరులసంఘము అను విడిబాటను పాటించినది కృష్ణాజిల్లా-మానేజరుల సంఘమును గూడ జిల్లాసంఘపు మెట్టునకేర్పించినది కృష్ణాజిల్లా-జిల్లా విద్యాసంఘమున స్థాపనాపేక్షకు మార్గమును జూపినది కృష్ణాజిల్లా జిల్లాసంఘమున స్థాపనాపేక్షకు మార్గముల యందులను జూపివట్టువని పని ప్రారంభింపగనే పెడ మొగముజూపినదియు కృష్ణాజిల్లా-నిజము జమాఖర్చులను సబుకమిటీ సమావేశములను పరికించిన స్పష్టముకాగలదు.

కృష్ణామండలమున 28 ను గోదావరి మండలమున 9 యు రెంజీసంఘము లేర్పడియుండగా కృష్ణాసంఘములు రు 23/-లను గోదావరిసంఘములు రు 39/- లను శాస్త్రీసంఘమునకు చందా దిచ్చియున్నవి. తక్కినజిల్లాలన్నియు నుపేక్ష భావమును చూపిన జాతుకాక. కృష్ణామండల మంత నెనుకబడియుండనగునాయని ప్రశ్నించుకొని సంఘనిర్మాణమునకు మార్గదర్శకత్వం ప్రాథమికోపాధ్యాయ సోదరులు కార్యకూరు లయ్యెదరుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాడను

తెన్నేటి వేంకటకామేశ్వరరావు.

కృష్ణాజిల్లా ఎయిడెడ్ ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలటీచరు మానేజర్ల సంఘము

జిల్లా కార్యనిర్వాహక/ సంఘమువారు ది 23-10-24 తేది ఉదయము సమావేశమై గావించిన తీర్మానములు.

1. కృష్ణాజిల్లా ఎడ్యుకేషనల్ కాన్సిలులో టీచరు మానేజర్ ప్రతినిధులకు ప్రాతినిధ్యము ఎడ్యుకేషనల్ కాన్సిలు వారు నాలుగుస్థానములు సిఫార్సుచేసి చాల కాలమైనప్పటికి ఇంతవరకు గవర్నమెంటువారు మంజూరు ఆర్డరు దయచేయించి యుండనందులకు యీ సంఘమువారు దమవిచారమును తెలుపుచు తక్షణము వుత్తరువు జారీ చేయింపవలసినదిగా కోరుచున్నారు.
2. టీచరు, మానేజర్ల ద్వితీయ సమావేశము నవంబరు నెలలో మచిలీపట్టణములో జరుపుటకు ఏర్పరచబడెను.
3. ఎయిడెడ్ స్కూళ్లకు ఇచ్చే గ్రాంటు బహుస్వల్పము, ఇందులో 75 సంవత్సరము సామ్యులేదను కారణముచే రు 100 కి రూ 50.00 వొప్పున తగ్గించి గ్రాంటు ఇచ్చుటవల్ల ఎయిడెడ్ టీచరు మానేజర్ల చాలకష్టములకు పాల్పడవలసి వచ్చినదని విన్నవించుచు ఇకముందు పూర్తియినసామ్యు జిల్లాసంఘము వారికి ఇచ్చి ఏవిధమైన తగ్గింపులు లేకుండునట్లు చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వమువారిని యీసంఘమువారు కోరుచున్నారు.
4. 1924-25 సంవత్సరమునజిల్లామొత్తమువకుకావలసినసామ్యు లోరు 28000 రూపాయలుమినహాయింపుతో, మంజూరు చేయుచున్నట్లు తెలియవచ్చినందుకు యీసంఘమువారు చింతిల్చి, శ్రీ ద్విత్రిపు ఎడ్యుకేషనల్ కాన్సిలు ప్రకటించువారు ఆముచ్చది మూడువేల రూపాయలకూడా యిప్పించినగాని పిలువదని కోరుచు వ్రాసినవిషయమును యీసంఘమువారు బలపరుచు ఆ సామ్యును మంజూరుచేయింపవలసినదిగా గవర్నమెంటు వారిని కోరుచున్నారు.
5. మద్రాసు ప్రొవిన్సియల్ టీచరు మానేజర్ల సంఘమునకు మనజిల్లా సంఘమును ఆఫీలియట్ చేయుటకు సంఘము వారు తీర్మానించుచున్నారు.
6. జిల్లాసంఘములకు తాలూకా రేంజీ సంఘములనుండి ప్రతినిధులకు త్వరలో చేర్పించవలసినదిగాను జిల్లాసంఘమునకు ఆయా ఉపసంఘములు పంపవలసిన కంప్లీట్యూర్డ్ త్వరలో ద్వితీయసమావేశము గావించకపూర్వము పంపవలసినదిగా ఉపసంఘముల కార్యదర్శులను కోరబడెను.

వే. రాంజీరావు, అధ్యక్షుడు.

ఆంధ్రవిద్యవైద్యపరిషత్తు - ద్వితీయసమావేశము తెనాలి, (గుంటూరుజిల్లా)

స్వస్థిశ్రీ రక్తాక్షి నామ సంవత్సర కార్తీక బహుళ త్థయమొదలు బహుళ దశమి వరకు (ది 14-11-24) శుక్రవారమునుండి 21-11-24 శుక్రవారమువరకు) తెనాలి పురమునాంధ్రాయుర్వేద విద్యాపీఠమున సమావేశము జరుపబడును.

ఈ సమావేశమున బూర్వపక్ష సిదాంతరూపక చర్చలును, యోగధీ విచారణలును, వైద్యగ్రంథ విమర్శనాములును యుపన్యాసములును జరుగును.

ఈపరిషత్తునందలి విషయములనుగూర్చి వ్రాయువారందరును జరక నుక్రమశాస్త్రగూర్చి వైద్యశాస్త్రగ్రంథప్రమాణముల ననుసరించి విపులముగ వ్రాసివాడించి, విమర్శించి, నిరూపించి యుపన్యసింపగలవారై యుండవలెను.

అట్టిమహాశయులు పరిమత్తిభ్యులుగ నెంచబడుదురు. తదితరులు ప్రేక్షకులుగఁ దలంచబడుదురు. ఈపరిషత్తునం దేనిధమైన రుసుములఁ జెల్లింపనక్కరలేదు.

విషయములు

(1) చర్యనీయాంశములు - నూత్నజీవి సిద్ధాంతాన్ని రక్తచంద్రమును, విషయగ్రహణము, క్వినసత్వము, నాపరిక్ష.

(2) ఓషధ్యాది నిరూపణదశములములు, బలాచక్రము, పక్షిచక్రము, తృణచక్రములములు, కస్తూరి, జాన్ను, పావుజారు, గోరోజనము, రోయన్ పీఠ, కాంతలభరసము, మకరధ్వజము, పూర్ణచంద్రోదయము, మహారసములు.

(3) వైద్యగ్రంథములు - పూర్వగ్రంథములకు మూతన వ్యాఖ్యానములు, గ్రంథవిమర్శనలు.

(4) ఉపన్యాసములు - కలరా, ప్లేగు, కారీరము, ఆరోగ్యము, రసవిషయము, పంచకంఠ్యు.

పరిమత్తిభ్యులే యేవిషయములనుగూర్చి వ్రాసినవియు, నేలేదివాటికిఁ దెనాలికి దయఁజేయునదియు ది 1-11-24 తేది వాటికి "ఆంధ్రాయుర్వేద విద్యాపీఠ ప్రధానమంత్రి గారికిని, పరిమత్తిభ్యులకు మాత్రమే భోజనసౌకర్యము లనుచితముగ సభవారు సమకూర్చెదరు. కాని శయనాదికముల దామే తెచ్చుకొనవలయునని గోరుచున్నారము.

ములుగు రామలింగయ్య.

తెనాలి, గుంటూరుజిల్లా.

ఆంధ్రాయుర్వేద విద్యాపీఠ ప్రధానమంత్రి,

కవిరాజ శ్రీరూప్ ప్రతివాది భయంకర

కృష్ణమాచార్యులు,

విజ్ఞాన, కృష్ణాజిల్లా.

బ్రహ్మసూత్రార్థచంద్రిక

తెనుగు వచనము

రెండుసంపుటములు (ప్రతి 1 కి రు 12-
తెలియొపనివత్తు, నటిక 3-
ద్యాదకోపనివత్తులు, సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు 3-
అప్పకవీయము, నూతనముదితము రావుసాహెబు గిడుగు
వేంకటరామమూర్తి పంతులుగారి పరిష్కారము పరిష్కర
లల పీఠికతో నున్నది. 3-0

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు

అందు సన్ను

292, ఎస్ట్రేడేడు, మద్రాసు.

కస్తూరి మాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు, 0-10-0

ఇవి స్వచ్ఛము నేపాళీదేశపు కస్తూరి, మంచిగోళాజనము, ఆదిపచికాన, పావుదారు, మంచినంకుచువుత్వ మొదలగువాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి కేత్యము, కేత్యభారము శ్రేష్ఠ్యము చలిత్యము, సన్నిపాతము, అజీర్ణము, మాద్యము మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును, చంటిపిల్లల అజీర్ణవగైరాలను వెంటనే మాన్యును. ప్రతివారినా సామాన్యము వాడతగినవి. ప్రతిగృహమున నుండవలసినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలకుగృహమున యుండవలసినవి.

మృగంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

ఇరిగేషను చట్టము

సెలెక్టెడ్ మినిస్ట్రీస్ సవరణ చేయబడిన చట్టము

(నిన్నటి తరువాయి)

11-వ అధ్యాయము

నీటిపారుదల పంచాయతీలను, బోర్డులను

(సంఘములను) గురించి.

ఇరిగేషను పంచాయతీ నిర్మాణము.

87. విధింపబడగలగ్న సాధారణమైన లేదా విశేషమైన విధులకు లోబడి, జిల్లా కలెక్టరు ఒక ప్రబలమైన అవసరము కలదని తాను తృప్తిపడనపుడు, ఒక గ్రామమునకు లేదా, ఒక ప్రత్యేకమైన నీటి పారుదలపనికి లేదా అట్టి పనియొక్క భాగమునకు ఒక నీటిపారుదల పంచాయతీని నిర్మింపవచ్చును.

అట్టి పంచాయతీ, (ఉద్యోగరీత్యా) ఎక్కువ అవసరము మెంబరుగా నుండు గ్రామమునకుని, తొమ్మిదిగురికి ఎక్కువకాకుండ, ముగ్గురికి తక్కువకాకుండ ఇతర మెంబర్లను కలిగియుండవలెను. వారు నిర్ణయింపబడిన విధమున అట్టి ప్రాధికారము లేదా అనుభవ అక్రమణ కారణమున అట్టి పనియొక్క క్రమసంరక్షణలో అభిమానము గల భూమి తాలూకు కార్యదాండు భూమిలనుండి అట్టిభూమిలను లేనపుడు అనుభవదారులనుండిన్ని, భూమి అనుభవదారులను అన్న కొనబడవలెను.

ఎన్నుకొనబడిన మెంబర్లు మూడేండ్లకాలమువరకు ఉద్యోగమును వహించియుండవలెను; ఆయితే మరల ఎన్నుకొనబడుటకు వారు అర్హులయి యుండవలెను. ఆయనను ఎన్నుకొనబడిన మెంబరు పైన చెప్పబడిన అర్హతను కలిగియుండని నెలకే, వాడు తన ఉద్యోగమును భారీచేసినట్లు భావింపబడవలెను.

ఇరిగేషను బోర్డు నిర్మాణము.

88. విధింపబడగలగ్న సామాన్యమున లేదా ప్రత్యేకమున విధులకు లోబడి, తనకు లేక ఎక్కువ పంచాయతీలను లేదా ఒకటికంటె ఎక్కువ గ్రామములకు నీటిపారుదల చేయు ఒక నీటి పారుదల పని విషయమున వాటి (ఆ పంచాయతీలు) నుండి ప్రతినిధులను కలిగియుండు ఒక నీటి పారుదల (ఇరిగేషను) బోర్డును డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరు నిర్మింపవచ్చును.

నీటిపారుదల బోర్డులకు ప్రతినిధుల నియామకము నిర్ణయింపబడిన విధమున జరుపబడవలెను. మరియు ప్రతి ప్రతినిధి యాను (డెలిగేటును) ఏ పంచాయతీ తరఫున తాను ప్రతినిధియో అట్టి పంచాయతీలో తాను మెంబరుగా నుండునట్టి కాలమువరకు మాత్రమే తన ఉద్యోగమును కలిగి యుండవలెను.

ప్రెసిడెంటును ఎన్నుకొనుటయును, ఉపవిధులను చేయుటయును.

89. (1) ఈ విషయమై లోకలు గవర్నరు మెంటువారు చేయగలగ్న విధులకు లోబడి పంచాయతీయొక్క లేక బోర్డుయొక్క మెంబర్లు—

(ఎ) తమకొనండి ఒకరిని ప్రెసిడెంటుగా ఎన్నుకొనవచ్చును; మరియు

(బి) [తన] కార్యములను జరుపుటకొఱకు ఉపవిధులను చేసుకొనవచ్చును.

(2) పంచాయతీల విషయమైన యాక్రింది సెక్షనుల నిబంధనలు సాధ్యమైనంతవరకు ఇరిగేషను బోర్డులకు గూడ వర్తింపవలెను.

తమ అధికారముక్రింద నుంచబడిన విధుల విషయమున పంచాయతీల అధికారములను, విధులను

90. (1) 87-వ సెక్షను ననుసరించి ఒక ఇరిగేషను పంచాయతీ నిర్మింపబడిన తర్వాత, జిల్లా కలెక్టరు, పంచాయతీవారిచే నిర్వహింపబడుటకు తగినదని తాను తలచు ఏదైన ఇరిగేషను పనులనుగాని లేదా దానిలో నేభాగమునైన గాని, అట్టి పనిని కలెక్టరు తృప్తిపడనట్లుగా ఆ పంచాయతీ సంరక్షించుచుండవలెను మరలకు లోబడిన్ని, నిర్ణయింపబడగలగ్న ఇతర మరలకు లోబడిన్ని పంచాయతీవారి అధికారముక్రింద నుంచవచ్చును.

(2) ఈ విషయమై జిల్లా కలెక్టరు చే చేయబడు ఏ విధులైనను లోబడి 87-వ సెక్షను ననుసరించి నియమింపబడు పంచాయతీ—

(ఇ) తమ అధికారము క్రింద ఉంచబడ్డ ఏ ఇరిగేషను పనులైనను చక్కగా సంరక్షించి, దానియందలి నీటిని క్రమముగా వినియోగించుటకు ఆవశ్యకమయిన ఇతర ఏర్పాటులను చేయుటకును;

(ఎఫ్) తన అధికారమునకు ఒప్పగింపబడిన ఏ నీటిపారుదల పనివిషయమైన గవర్నరు మెంటువారికి ఉన్నట్టిన్ని, ఈ విషయమున తేయబడిన సామాన్యమైన లేదా విశేషమైన ఉత్తరువు ద్వారా గవర్నరు మెంటువారివలన తనకు ఒప్పగించబడగలగ్న అధికారములను సాధారణముగా చేలాయించుటకును; అధికారము కలిగియుండవలెను.

ఈసలు సెక్షనుయొక్క (సి) క్లాజు ననుసరించి పన్నును విధించు పంచాయతీ ఉత్తరువువీధి ప్రస్తుత చెల్లించుటకు బాధ్యుడగు ఏమనఁబడవలెను కలెక్టరుకు అప్పీలు చేసుకొనవచ్చును మరియు కలెక్టరు తీర్పు కడపటిదిగా నుండువలెను.

ఉపవిధులను ప్రకటించుట.

91. 87 వ సెక్షనును అనుసరించి ఏర్పరచబడిన ఏ పంచాయతీయైనను, సెక్షనులో సెక్షనులో చెప్పియున్న కార్యముల కొరకు తమకు యొక్కమని తోచునట్టి ఉపవిధులను చేయవచ్చును. మరియు, నిర్ణయింపబడగలగ్న విధమున గ్రామములో అట్టివిధులను ప్రకటించవలెను.

ఉపవిధులకు వ్యతిరేకముగా నీరుపారుదల చేసుకొన్నందుకు ఆపరాధము.

92. (1) ఏ సెక్షనుక్రింద పంచాయతీవారిచే చేయబడి ప్రకటించబడిన ఉపవిధులకు విరుద్ధము గ ఏమనిపియైనను పంచాయతీవారి అధికారముక్రింద నుండు ఏ ఇరిగేషను పనిని నుండి ఏర్పాటుకి నీరుపెట్టుకొన్నను, అట్లునీరుపెట్టుకొనబడిన బావుల అట్టిభూమికి అట్టినీటిపారుదల చేయబడు ప్రతిపదు యమునకు యొకరను ఒకటింటికి [10] ది యాపాయిలకు మించకుండు పంచాయతీవారి ఉత్తరువుచొప్పున, ఒకపిన్నాల్ని (ఆపరాధము) చెల్లించుటకు పాత్రుడయి యుండవలెను. మరియు పంచాయతీవారి కోరికపయి గవర్నరు మెంటువారు ఆ ఆపరాధపు మొత్తమును ఒక భూమికిని లేదా రెండు దానిని పంచాయతీవారికి అప్పగించవచ్చును.

(2) అట్టిపిన్నాల్ని, ఈయత్తుయొక్క 17 వ సెక్షను ననుసరించి విధింపబడగల పాచ్చింపబడ్డ నీటిపన్నును విధించుటకు బాధించుచుండు విధింపబడవలెను. అందున అట్లు పాచ్చింపబడ్డ నీటిపన్నునుండి ఈ సెక్షనుయొక్క (1)వ సబుసెక్షను ననుసరించి వరూబాచేయబడగల ఏదైనాపిన్నాల్ని మొత్తమును తీసివేయుటయాలమున అట్లు పాచ్చింపబడిన నీటిపన్ను తగ్గింపబడవలెను.

(3) 1వ సబుసెక్షను ననుసరించిన పంచాయతీ ఉత్తరువువీధి, అది ఆధారపడియున్న ఉత్తరువు లేదా ఉపవిధి ఒక నీటిపారుదల అక్షిణమలన బోచేయబడిన ఉత్తరువులకుగాని అట్టి అక్షిణమలన అంగీకరింపబడిన ఏదైనాపనులకుగాని ఒకంబుకి కలుగాని వ్యతిరేకముగా నున్నవనట్టి లేదా అది చట్టమునకు విరుద్ధముగా నున్నవనట్టి కారణమునమాత్రమే కలెక్టరుకు ఒక అప్పీలు ఉండవలెను.

[6] ఆపరాధమును విధించునట్టి పంచాయతీవారి ఏదైన ఉత్తరువునకు సంబంధించిన ఏ వ్యాజ్యముతోనైనను, సదరు ఉత్తరువు చట్టమునకు విరుద్ధమున లేదా ఒకపిన్నాల్ని పాచ్చింపగల విరుద్ధమున కారణమున తప్ప, ఏ పిన్నాల్ని వారై నను కోర్టును కలుగజేసికొనగూడదు.

గవర్నరు మెంటువారు సహాయద్రవ్యము నిచ్చుట.

93. లోకలుగవర్నరు మెంటువారు ఒకపంచాయతీ అధికారముక్రింద నున్న నీటిపారుదలపని క్రమముగా సంరక్షింపబడుటకు భరింపబడుటకు లేదా నిర్వహింపబడుటకు నడిమరమ్మతు కానివనిని పంచాయతీచేయుట అవసరమని తృప్తిపడనపుడు జిల్లా లోకలుగవర్నరు మెంటువారు అట్టిపనినిగల ఖర్చును అంతగాని లేక కొంతభాగముగాని భరింపబడు పంచాయతీకిధనమును యివ్వవచ్చును. అట్లు ధనము యివ్వబడినపుడు పంచాయతీ అవనిని లోకలుగవర్నరు మెంటువారు ఆజ్ఞాపించగలగ్న విధమునకు కాలములో గాను చేయవలెను.

ఇరిగేషను పంచాయతీ ఫండుయొక్క నిర్మాణము

94. (1) ఒక పంచాయతీ తాలూకు ఆపరాధములుగా వహించేదానివైన యావత్తు పయికిముఖము యావత్తుయితరజములు, లోకలు గవర్నరు మెంటువారి వద్దనుండి తీసికొనబడిన యే సహాయద్రవ్యమైననుచే "ఇరిగేషను పంచాయతీఫండు" అని పిలువబడు ఒక నిధిగా యేర్పడివలెను. అధికారము తక్కులు నిర్దేశింపబడిన విధమున ఉంచబడివలెను.

[2] ఈ అధ్యాయములో చెప్పబడిన కార్యములను చేయుటలో పంచాయతీకి తగులువానైన ఖర్చులు పంచాయతీ ఫండులోనుండి చెల్లించబడవలెను.

అయితే యేదైన ప్రత్యేక కార్యము నిమిత్తము లోకలు గవర్నరు మెంటువారివలన యివ్వబడిన యే సహాయద్రవ్యమైనను కేవలము ఆ కార్యమునకే వినియోగింపబడవలెను.

ఒక పంచాయతీని రద్దుచేయుట

95. (1) జిల్లా కలెక్టరు అభిప్రాయమునందు, ఏ పంచాయతీ వారైనను, ఈయత్తుచే తమకు విధింపబడిన పనులను చేయకుండు పట్టుబట్టి తప్పిపోయినయెడల లేదా వారి అధికారములను మిగిలినయెడల లేదా దుర్వినియోగపరిచినయెడల, అట్టి కలెక్టరు ఆ పంచాయతీ మెంబర్లకు తమపక్షమున వాదించుకొనుటకు ఆపరాధమిచ్చిన తర్వాత ఆ పంచాయతీ రద్దుచేయబడవలెనని ఉత్తరువుచేసి, ఒక ప్రత్యేక పంచాయతీ ఏర్పాటు చేయబడవలెనని నిర్దేశించవచ్చును.

(2) అట్లు ఎన్నుకొనబడిన పంచాయతీవారి పక్షపక్ష తప్పిదముచేయు, లేదా దాని అధికారములను అతిక్రమించు లేదా దుర్వినియోగముచేయు సందర్భములో, కలెక్టరు పంచాయతీ మెంబర్లు తమకొనెను సమర్థించుకొనెను చెప్పెడి దానిని వినియోగించి ఆ పంచాయతీ రద్దుచేయబడవలెనని ఉత్తరువుచేసి, వారి చేతులోనుండు ఏ పయికిములైన (తన) అక్షిణములో నుండు కొనవచ్చును. మరియు అతడు వానిని నిర్ణయింపబడగలగ్న కార్యములకును, అట్టివిధమునకు వినియోగపరచవలెను.

పంచాయతీ మెంబరులైన వ్యాజ్యము లేబడుటకు ఆతడు బాధ్యుడుకాదు.

96. ఈయత్తు నిబంధనల ననుసరించి సదుద్దేశముతో చేయబడి యేపనివిషయమున నైనను ఏ పంచాయతీ మెంబరులైన యనను వ్యాజ్యము లేబడుటకు ఆతడు బాధ్యుడై యుండగూడదు.

1920వ సం॥ ప్ర గ్రామపంచాయతీ

అక్షరమునసరించి ఏర్పాటుచేయబడిన

పంచాయతీలు ఇరిగేషను పంచాయతీలుగా వ్యవహరింపవచ్చును

97. 1920వ సంవత్సరపు మదరాసు గ్రామపంచాయతీ అక్టుయొక్క 18వ సెక్షను ననుసరించి లోకలుగవర్నరు మెంటువారు సదరు అక్టుక్రింద యేర్పాటుచేయబడిన ఒక పంచాయతీకి ఒక నీటిపారుదల పనితాలూకు సంరక్షణను, పోషణను, నిర్వహణమును మార్చినపుడు ఈ అక్టుయొక్క 87వ సెక్షనులో యేమి చెప్పబడియున్న దానితో నిమిత్తము లేకుండా అట్టిపంచాయతీ అట్టిపనివిషయమున దానితో నిమిత్తము లేకుండు అట్టిపనివిషయమున ఈయత్తు ననుసరించి యేర్పాటుచేయబడిన ఒక నీటిపారుదల పంచాయతీగా భావింపబడి దానికిసంబంధించిన అధికారములను చేలాయించుటకు పనులను చేయుటకును అర్హత కలుగినందువలెను. అట్టిపంచాయతీ ఇరిగేషను పంచాయతీ ఫండును 1920వ సంవత్సరపు మదరాసు గ్రామపంచాయతీ అక్షరమునసరించి యేర్పాటుచేయబడిన "పంచాయతీఫండు" నుండి చేరుగా ఉంచవలెను.

జిల్లా ఇరిగేషను బోర్డు నిర్మాణము.

98. ప్రతిజిల్లానుగాని నిర్దిష్టములైన పక్కలకుగాని లోకలు గవర్నరు మెంటువారు ఒక జిల్లా ఇరిగేషను బోర్డును నిర్మించిగవర్నరు మెంటువారు అప్పడవచ్చును ఈ విషయమున సామాన్యమైన లేదా ప్రత్యేకమైన ఉత్తరువు ద్వారా ప్రసిద్ధపరచగలగ్న అధికారములను విధులను అట్టిబోర్డు పరముచేయవచ్చును.

12వ అధ్యాయము

విచారణాధికారమును, చట్టమును
ఒకరియొక్క జారీచేయుటకొరకున
వ్యాజ్యములేదా దరఖాస్తు.

99. ఇతరవిషయమున నిబంధించబడినట్లు తప్ప లేదా ఒక ఉత్తర్వులేక తీర్మానముగా ప్రసిద్ధపరచబడిన [నవ్వుడు] తప్పయీ అట్లుననుసరించి చేయబడిన దేని విషయమునను లే బదు యావత్తువాడును సివిలుకోర్టులను విచారించబడవచ్చును. కాని యీ అట్లులను లోకమునవర్త మెంటువారికిగాని యేమనిషికి లేక మనుష్యులసంఘమునకుగాని లేదా యే అభివృద్ధిగాని నివ్వ బడిన యే అధికారమునయిన చలాయించుటకు నిర్బంధపరచుటకు గాను ఒకరియొక్కను జారీచేయుటకొరకున వ్యాజ్యమును గాని దరఖాస్తునుగాని అట్టికోర్టువిచారణకు పట్టుకొనరాదు.

సాక్షులను సమన్లు చేయుటకును,
విచారించుటకును అధికారము.

100. ఏదేని విచారణను జరుపుటకు ఈయాక్టు ననుసరించి అధికారముపొందిన ఏయోగీస"యినను, సాక్షులను సమన్లు చేయుటకు వారిని విచారణచేయుటకు ప్రసిద్ధియైన దస్తావేజులను హాజరు పరచుటకు] గురించి సివిలు ప్రొసీజరు కోడుచే సివిలుకోర్టునకు యివ్వబడిన అధికారములన్నిటిని చెలాయించవచ్చును.

విచారణ ఒకకోర్టుచే.

101. ఈయాక్టు ననుసరించి జరుపబడిన ప్రతివిచారణయును ఒకకోర్టు చేతగా భావించబడవలయును.

కాలదోషము పట్టుటకు కాలపరిమితి

102. ఈయాక్టు ననుసరించి ఒక అప్పీలుకు కాలదోషము పట్టుటకైన కాలపరిమితి అప్పీలు చేయబడిన ఉత్తర్వు లేదా నుండి ప్రారంభమై యీక్రిందివిధముగా నుండవలెను:—

(ఎ) అప్పీలు కర్తవ్యుడుగాని, డిప్యూటీ కర్తవ్యుడుగాని అయినప్పుడు—ముప్పది రోజులు

(బి) అప్పీలు రివిన్యూబోధుడు అయినప్పుడు—అయినది దినములు.

(సి) అప్పీలు గవర్నరు మెంటువారి కైనప్పుడు—తొంబది దినములు.

[ఈసెక్షనుయొక్క కార్యము నిమిత్తము కాలమును రెక్వింటుంటే, ఏ ఉత్తర్వులేని అప్పీలు చేయబడినదో ఆ ఉత్తర్వులను నక్షణ సంపాదించుటకు అగత్యమైన కాలమునకు విచారణాధికారము ఇవ్వబడవలెను.]

పశుసంరక్షణము

విస్తారముగ పశువులు జన్మించు. పెక్కువేల పశువులు నశించియుండవలయునని యెంచబడుచున్నది. సిసలైన సంగతులను దెలిసికొనుట కేర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. వరదలలో చాల నష్ట మొందినవారి కుపకారముగ నిచ్చుటకు ప్రభుత్వము వారు రూ 10,000 లను యిచ్చిరి. ఇదిగాక స్థానిక నిధులందు విరాళములు వసూలుకాబడెను.

కార్నాల్ జిల్లాలోని నష్టము

కార్నాల్ జిల్లాలో గలిగిన నష్ట విషయములు సామాన్యముగ ప్రభుత్వమువారికి దెల్పబడెను. 20 వేల లక్షల జనాభాగల 284 గ్రామములు ధ్వంసము కాబడెను. 284 గ్రామములలో 260 గ్రామములు యమునానది వరదలచే పాడుకాబడెను. 62 గ్రామములు పూర్తిగానశించెను. రూ-14810 లు గృహముల విలసయ్యుండును. 92 మంది చనిపోయియైన యుండవలెను, లేదా తప్పిపోయియైన నుండవలెను. వరదలలో కొట్టుకొనిపోయిన పశువుల సంఖ్య 30 వేలు. ఈసంఖ్యలో 2152 పశువులు ప్రత్యేకముయొద్దు ఇందుల న నాల్గులక్షలైన నష్టము వాటిల్లినది. 58 వేల యికరముల సాగునీటి భూమిలోని పంటలు నశించెను.

కాటకము సంభవించునట్లు 20 వేలును, 2 లక్షలు వ్యయపరచుటకు పెట్టుబడికి ఒక్కవిషయమైనది రైతులకును పశువులకును ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. వరదరాని స్థలములలో జనులు చందాలను త్రోగుచేసి విస్తారముగ ధనము బంపుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

విద్యార్థులు కావలెను

మోటారు బండిని నడుపుటకును, మోటారు బండి నేర్పుకొనగోరు విద్యార్థులు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాసిన తెలుగు ప్రాస్టిక్టును యినాముగా పంపబడును.

The Principal, Sri Ram Motar School
(Govt. Recognized)
1/28 Muker Nallamuthu Street,
G. T. Madras.

కర్నాటిక్ వేపరుమిల్సు

రాజమండ్రి అండు మదరాసు

(ఒకవిలేఖరినుండి)

పారిశ్రామిక జోర్డువారు 22-10-24 తేదీని ఈక్రిందిరీతిగా తీర్మానించిరి.

(అ) వని ప్రారంభించుటకు కావలసిన మొదటి పంకజమున, 8000 లక్షల వెదురు, కర్నాటిక్ వేపరు మిల్సు లిమిటెడ్కువారు, దొరకునని, స్వయం చేయకలిగినవారితో ఖరారునామాలు చేసికొన్నట్లు పారిశ్రామిక డైరెక్టరుగారిని తృప్తిపరచిన,

(ఆ) ఆక్టోబర్ 11 వ రూలును పరించి కంపెనీ ఆస్తి తృప్తికరముగా కనబడిన,

(ఇ) ఇండియా దొరతనమువారి వేపరు ఎక్స్‌చేంజ్ ఆరెయిట్టు దొరగారు మిల్సుయంత్రసాముగ్రి పరిశీలించిన తరువాత వారు తృప్తికరమైన రిపోర్టువాసిన,

మేము రూ 4 లక్షలు ఋణమునకు, రూ 2 లక్షలు గారంటుగా ఒక బ్యాంకులో ఓవరుడ్రాఫ్టునకు, శిఫారుచేయుటకు సిద్ధమయ్యున్నాము. ఇది ఏకగ్రీవముగా జోర్డువారు తీర్మానించినారు.

గొప్ప ప్రారంభ ప్రదర్శనము

1-11-24 తేదీ శనివారంరాత్రి గం 9-30 నిమిషములకు ప్రారంభము

మాటిని (సాయంకాలప్రదర్శనము) బుధ, శని, ఆదివారములందుండును.

స్థలము:—ఎస్టేషనేడు, మద్రాసు

వెల్లర్సు సర్కసు మిక్కిలి సుప్రసిద్ధమైనది.

ప్రసిద్ధిచెందిన డాండ్ బార్న్, మరణము సంభవించునంతటి అసామాన్యమైనదాటు

మాయొద్దనున్న మజిలీ సోదరలు, మిస్. లారీటా, మిస్ ఆని, బేబీక్రిస్టి మున్నగు

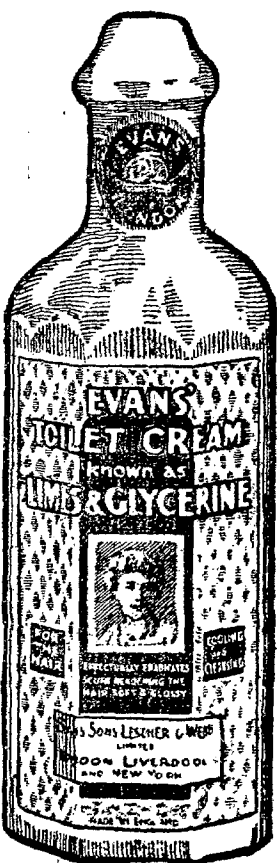
వారితో సహా ఆగిల్స్ యొక్క అత్యద్భుతమైన విద్వేలు మొదలగునవి తప్పక చూచి ఆనందింపుడు.

మిస్ పంచను నృత్యము ప్రస్తుత కాలము ననుసరించియుండును

మృగములకు రాజుని పేరుజెందిన ప్రాధనరు జి. రావుగారిచే తరిగితుచేయబడిన జంతువులయొక్క ఆశ్చర్యకరమైన విద్వేలు కూడ ప్రదర్శింపబడును.

ప్రవేశకట్టుములు:— రూ 10, 3, 2, 1 గాలరి అ. 0—8—0

టి. జి. వెల్లర్ }
ప్రాచైటరు }
సి. రామానుజం
మేనేజరు.

EVANS

లైము అండు గ్లిసరెన్

వెంట్రుకలు అందముగాను, శుభ్రముగాను, ఆరోగ్యముగాను ఉండుటకును, ఉదయపూట దువ్విన దినమంతయు అప్రకారమే ఉండుటకును మీరు నేడే ఒక ఇవాన్సు లైము అండ్ గ్లిసరెన్ బుడ్డిని కొనుడు. దానిని వాడుచున్నట్టి మీ స్నేహితులను అడుగుడు. వారు ఉపయోగించిన వాటి అన్నిటిలోను ఇదియే శ్రేష్ఠతరమైన దని తెలుపుదురు.

అది ఇందులో తెలుపబడిన బుడ్డి ప్రకారము ఎట్టికీలువేసి యుండుటను చక్కగా గమనింపుడు.

EVANS SONS, LESCHER & WEBB, LTD.
LONDON & LIVERPOOL.
Representative's address for India.
P. O. Box 313, BOMBAY.

“ఎందుకు నూలు వదులకవలెను”

ఎన్. ఎన్. వరదాచారిగారి యువస్వామి

మన ఘెందుకు నూలు వదులకవలెను. అను విషయమును గురించి ఎన్. ఎన్. వరదాచారిగారు నిన్న పాపాంత్రము, జై. ఎం. ఐ. ఎ. వారి యజమాన్యమున గోఖలేభవనమున జరిగిన జమీందార్లసభయందు చువనవ్వించెను. ఎ. రంగనాథ మొదలి యారు, ఎం. ఎల్. సి. గాత్రధ్యక్షత జహించిరి.

రంగనాథ మొదలియారుగారు

అధ్యక్షుడు, నూలువదులకవలెను గురించి తనయభిప్రాయమును తెలుపుచు, దేశమునం దెవరుగారి నూలువదులకవలెను గురించి వ్యతిరేకాభిప్రాయములు గలరని యెంచుట పొరపాటని నుడిచిరి. పల్లెటూళ్లను బాగుగ నెరిగినవారికి - సాధారణముగా ప్రజలు పృథ్విలోకాభిరామాక్షా ప్రంగములం దెంతకాలమును వ్యర్థమొనర్చుచున్నారో, తెలియగలదు. వారాకాలము సేదైన లాభకరమగు పనియందు పయోగించినయెడల దేశమున కపార ఫల లాభము గలుగగలదు. నూలువదులకవలెను దిట్టి యువయౌవనును గురించి నాకు మొదటినుండి మంచియభిప్రాయములను. రావు విశుకులలో ప్రజాతముగల రాజకీయ చిహ్నమును తొలగించినయెడల ప్రజల లింక నత్యధిక సంఖ్యాకులుగ నీ పరిశ్రమకు దగవదు. మాతలూకాయందు సేను 100 రాటములను ప్రతేక పిట్టి పనిజేయవలెనని తిని కాని రాటములపై వదలిననూలును క్లియరునాల్లే చాలకష్టపడవలసి వచ్చెను. ఇట్టి యుద్ధమును నుపద్రవముగావలెనన్న ఇట్టి ఆటంకములను దాటవలసి యున్నది. ఈపరిశ్రమను స్వయం పోషకముగను మితవ్యయకరము ను నుండుటలొనర్చుటకు మార్గముల నన్వేషింపవలసి యున్నది.

వరదాచారి గారు

రాజకీయ విషయముల నటుంచి, సామాన్య ఆర్థికదృష్టితో జూచిననుగూడ రాటపుపరిశ్రమ దేశమునకు ఎంతయుఖ్యమో ఉపన్యాసకులు మొదట వివరించిరి. పల్లెటూళ్లలోని ప్రజల జ్ఞానపరిస్థితులు చాలపూర్వదయవిదారణములగు నున్నవి. ప్రజలకు ఖామము బాధనండి రక్షించుటకు రాట్టు మెంత సహాయకారియో నాగలాపురమునందు కాంగ్రెసుసంఘ యాజమాన్యమున కె. పున్నయ్యగారు గావించుచున్న పనినిజూచిన దెలియగలదు. అచ్చట క్రమపరిస్థితులచే శ్రీ పురుషుడు లందరును మందు నేసిన హందుగూడ కొన్ని మెట్లు నడచివెల్లి దినమంతయు నచటం కల్లు గలకొట్టి దినమునకు 1 1/2 అశాల చొప్పున సంపాదించుకొనివానితో జీవితము గడవవలసి యున్నది. అట్టి సమయమున కాంగ్రెసువారచ్చట రాటముల ప్రతేకపిట్టి చుట్టుపట్టు 10, 12 గ్రాములవారికి జీవనాధారముల గల్పించిరి. శ్రీ పురుషులు అందరును తమతమ గృహములందే గూర్చిని నూలు వడకి దినమునకు 2 1/2 చొప్పున సంపాదించుకొన గలుగుచున్నారు. అనుభవమును బట్టి సన్ననినూలుదీయుట కలవడినకొలదియు వారి సంపాదన మింకను అధికముగాగలదు. నాగలాపురమునందలి పరిస్థితులే దేశమునందు అంతటను గలవని నుడివినపుడు సేను అతి జయోక్తుల బలకుటలేదు. జాతీయోప పరిశ్రమయగు నూలుపరిశ్రమకు మనము ప్రోత్సాహ మొసగక పోవుటచే ఇట్టిపరిస్థితు లకు గారణము.

రాటపుపరిశీలన

రాటపు పరిశ్రమ జయప్రదము గావలెననినచో, రాటమునందలి ప్రతి స్వల్పవిషయమును అతిజాగ్రత్తతో గవనింపవలెను. తీయబడిన నూలుయొక్క యుపయోగ సుపయోగములు చాలవరకు రాటములోని అల్పవిషయములగు గాన్పించు వానివైననే ఆధారపడియున్నవి. రాటమునందు మొదట గమనింపవలసినది రాటపుత్రాడు. ఇది సన్నగనుండవలెను. దీనికు ముడులుండరాదు. సామాన్యముగ నుండు ఒక్కముడియుగూడ చాల చిన్నదిగనుండవలెను. కడుల్లను ఏరుకొనునపుడు చాల జాగ్రత్తగనుండవలెను. నూలుయొక్క గుణగుణములన్నియు కడుగుపై నాకారపడియుండును. కడుగువంకరలులేక, సరిగతియగుచున్నచో నెట్టికట్టముగలుగదు. అట్టికడుల్లతోనూలుదీయుట శ్రద్ధావిచారములను బోగొట్టి మహానానందకరముగనుండునంతరవాత కడుల్ల మయ చెవులనుగురించి సాధారణముగా చాలకష్టములు గలుగుచుండునని, నుడివి ఉపన్యాసకుడు వానిని దాటుటకు కొన్ని నూలుచనలనొనర్చెను. రాటమునం దిస్వల్పవిషయముల నన్నిటిని సవరించుకొనినయెడల ప్రస్తుతముకలె రెండు రెట్టికముగ నూలు దీయుటకు సాధ్యమగును. మిల్లులో గూడ నొక్కొక్క కడుగు రాటము మోద దీయగలుగు నూలుకంటె నెక్కువగా దీయవలదు.

మిల్లులందు మారుజేయు నూలుకంటెను, ఏకులకంటెను జేతితో తడుజేయవలసినది చాల ముదివనియు బలముగలవనియు నున్వేషకుడు నుడివెను. ఏకులు మరీమెత్తగనుండరాదు, గట్టిగనుండరాదు. మిల్లులో ఏకులు చేయుటకు పూర్వము యంత్రంతో దూదిని ఏకినపుడు దూదిలోని ప్రతి పోచయు ముక్కలుక్కలై పోవును. అందుచే బలము తగ్గి దార మెక్కువకాల నిలవజాలదు. చేతితో వడకబడిననూలు అట్లుగాక బలముగంటి ఎక్కువకాలము నిలుచును.

ఆత్రేయలకు సమాధానము

ఇతర కళలకంటె, ప్రతివిద్యార్థియు యువకుడును గూడ, నూలువదులకవలెను నేర్చుకొనవలెను. నూలువదులకుటకు సామాన్యముగలపు నాక్షేపణలలో మొదటిది తమకు వ్యవధిలేదను విషయ. ఇది చాల దుర్బలమైనది. గాంధీమహాత్ముడు ఒకరోజు గాత్రకాలమున ప్రార్థనానంతర ముపన్యసింపుచు “అరగం నూలువదులకుట” నుగురించి నుడువుచు నిట్లు నెను. భారతదేశంలోని పల్లెటూళ్లలోని కృషివలలుయందు భగవంతునిమూర్తిగను గాన్పించుచున్నది. వారు దినమునకు 12 గంటలకాలమ వ్యయమునెండలో పనిజేయుచు. అవయముల నిన్నయే పరుగునటుల పాటు పడియును తమకు దినమునకు వలసిన ఆహారమును సంపాదించుకొనజాలకున్నారు. భగవంతుని కృపాప్రసారము కలుగుచో, రాటము వారికి జీవనోపాకర్పించి నూతనోజ్జ్వలమును బలమును నొసగును. కాలము గుంతునిది. ఆతనికాలమును వ్యర్థమొనర్చుటకు మనుష్యులకు మార్గలేదు. నూలువదులకుట భగవంతునికార్యము. భగవంతునికాలము దర్శింపజేసిన భగవంతుని కార్యము కొరకు వినియోగవలెను. ప్రజలను విద్యాధికులను గలుపగలిగిన దొక్కరాల విద్యాధికులందు ప్రజలకు నమృతముగలుగవలెనన్న విద్యలు రాటమును త్రిప్పవలెను.

నూలువదు రాజకీయకార్యక్రమము గాదని రెండవ ఆక్షేపణ రాజకీయకార్యక్రమ మనసేమి? ఉపన్యాసములకొన గుట. తీర్మానము నొనర్చుట, ఆర్థికబిల్లులను నిరాకరించుట యేనా రాజకీయకార్యక్రమము? ప్రజలస్థితి నభివృద్ధిపరచి, వారికి తినుటకుండు మొసగుట రాజకీయకార్యక్రమము గాదో బహిష్కారములకు, ప్రస్తుతము రాటముతప్ప వేరురాజకీయకార్యక్రమ లేదు. ప్రతిదినము నర్ధగంటసేపు నూలువదుకు నిబంధనకొల్పబడినయెడల మితవాదులు మొదలగువారందరును కాంగ్రెసు జేరదరనియు, అవ్వదు తమకును వాటిని భేద ముండదు, ప్రజలు తమ కేవల నియ్యరనియు, స్వరాజ్యపథములోకి గల భయముతప్ప నీయాక్షేపణలో వేరు బలమేమియుగన్పించుటలేదు.

కర్ణాటకాభిరుద్రులనుండి మాడవ ఆక్షేపణము. రాటము లసంఖ్య యధాన కొలదియును, ఎవరికి వారే నూలువదుకు కొనుట ప్రారంభించి కొలదియును కర్ణాటకల తగ్గిపోవును. సన్నినినూలుదీయుట తలపడిన కొలదియు వెలతగ్గును.

గాన్పొమ్మడు, ప్రజల పాపములను, తప్పులను తన తలపై నిడదగిన వానినన్నిటిని అనుభవించుచున్నాడు. ఆతని ఆరోగ్యమునే సమనందుచే తీర్చించుచున్నది. ఆతడింకను రెండుమూడురక్కలకంటె నెక్కువ జీవించజాలడు. అట్టియాతని ఆరోగ్యమునకు మహాతి నిర్లక్ష్యభావమును వహించుచున్నది. రాటము మహానాటుకొనక పూర్వ మితడుజీవితమును వదలవలసివచ్చుచు నాతనియాత్యుక్తు శాంతినిసగజాలము. ప్రతి విద్యార్థి, గ్రీలనందుట కెటుల ప్రయత్నించునో, నూలు వదుకుటకును నటుల ప్రయత్నింపవలెను.

అధ్యక్షుడు

శ్రీమంతు సభిముగించుచు, వరదాచారిగా కొనగిన చాల సన్నరమగు నుపన్యాసమునకు కృతజ్ఞతను తెలిపిరి. రావు గురించి యుపన్యాసములు వివరించిన లోపములన్నియ ప్రముఖులందు గాన్పించువేయున్నవి. కాని, ముందుముంకల్ల చాలఅభివృద్ధికి రాగలదు. ఇటీవల ఆంధ్రకర్ణాటకప్రదేశము లిగినప్పుడప్పుడు కొన్ని కర్ణాటకప్రముఖులు జూచి తిని, నుడవలెనుగాని, ఇతరగుణములందుగాని, విదేశీయ మిల్లు క్షుణ్ణము అవిఎంతమాత్రమును దీసిపోవు. రాటపుపరిశ్రమనుండి జీవనయెడల విదేశీయ మిల్లుపరిశ్రమలతో సరి సమానుగ జీవించగలవనుట కవి నిశ్చయము ఈపరిశ్రమ వలన ఏ గ్రామమునందును దారిద్ర్యభాధ యనునది లేకుండ నొనర్చు నేర్పుగావచ్చును.

శ్రీరంగభద్ర ముగిసెను.

వైకంఠస్వాగ్రహము

మహారాజకొమారుని వర్ధంతి

ప్రస్తుతము అప్రాజ్ఞుడుగా నున్న మహారాజ కుమారుడు శ్రీచిత్తరు తిరునాటమహారాజావారి వర్ధంతిపుత్సవమును ఆశ్రమ వాసులు జరిపిరి. ప్రత్యేకప్రార్థనలు గావించిరి.

డాక్టరు ఎం. పెరుమాళ్ నాయుడు గారి నాయకత్వము క్రింద నాగరికీయలజత యాసల కి వ లేదని బయలుదేరి వైకంఠకను 11 వ లేదీ మంగళవారమునాడు కలిసికొనును. మొదట 100 మంది సవర్ణ హిందువులు వైకంఠుండి బయలుదేరెదరు. దారిలో తకలాకుజీతురా, నాయాతింకారీ మున్నగు స్థలములలో మరకొందరు చేరెదరు. మహాజరు మీద చాలమంది సంతకములు చేయుచున్నారు.

వైకంఠలో నాలుగురోడ్లలోను మామూలుగా పికెటింగు జరుగుచునే యున్నది. త్రివేంద్రముకు వెళ్ళుతరు సహాయము చేయుటకు పలంట్టియలలో కొందరిని నియమించెదరు. ఆరుకుట్టు నుండి 100 మందివచ్చెదరు. పారూర్, ఇడవల్లి అల్వాయి మున్నగుస్థలములనుండి గూడ వచ్చెదరు. (అ. ప్రె)

వెలింగుటన్ సినీమా

మహాంటురోడ్డు, మద్రాసు 1565

1-11-24 లేదీ శనివారమునుండి 4-11-24 మంగళవారమువరకు సాయంత్రము 6-15 ప్రదీపనము 2 అటలు రాత్రి 9-30 గం. శని ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 గం. కూడగలదు గోల్డువిన్ సూపర్ డ్రామా

ది ఓల్డు నెస్టు 8 భాగములు.

తల్లిప్రేమ, కుటుంబసౌఖ్యమును తెలుపుకథ న్యూసు, కామిక్ కూడ చూడబడును

మూత్రసంబంధమైన వ్యాధులకు అమోఘమైన నివారణి

తిరునల్వేలిజిల్లా, కృష్ణాపురము నివాసమును, ప్రస్తుతము మద్రాసు, అర్మినియన్ ఏజిలో, నెం 72 రు భవనమునందున్న పండిత స్వామి శ్రీనివాస అయ్యగారియొక్క అద్భుతతత్త్వి గుణించి విచినందున నా వ్యాధికి వారెయ్యెద్ద ఆయుర్వేదచికిత్స చేసుకొను ఉద్దేశము గలిగెను. సేను పండితులవారిని చూచు భాగ్యమును, వారివద్ద చికిత్సనొందు అదృష్టము నాకు గలిగినది.

సేను బెట్టు, అతి బలహీనతచే 4 సం॥ రముల నుండి బాధపడుచుంటిని. అతి ఉష్ణముచే నాకుమూత్ర విసర్జన కాలమందు మంటయుండెను. నాలరచేతులు కాళ్ళయందుకూడ మంటయుండెను. కన్నులనుండి నీరు కారుచుండెను. స్వల్పకాలములోనే పండితులు గారు వారి అమోఘమైన చికిత్సచే నాకు మంచి గుణమును కలుగజేసిరి. ఇప్పుడు నావ్యాధి పూర్తిగా కుదిరినది. వారిజ్ఞేషధము లన్నియు మిక్కిలి విలువ గలది. వాటికిగల అద్భుత శాస్త్రగణములను బట్టి చూచిన అంతభర న్యాయమనియే నా అభిప్రాయము.

తీరనివ్యాధులు అనగా కుష్టు, క్షయ, పరిచీజము మొదలగు వ్యాధులను వారు పూర్తిగా బాగు చేసియున్నారు. అతని వద్దకు వచ్చురోగులలో కొందరు పాశ్చాత్యవైద్యచికిత్సను పొందుచుండిరను విషయము ముఖ్యముగా గమనింపవలెను.

వైద్యులుగారు పైకి కఠినముగా నుండునట్లు కనపడెదరు. అయితే వారు మిక్కిలి దయగలవారు. నిష్కపటులు, సత్వవంతులు, అక్కరగలవారు, భగవంతుడు వారికి దీర్ఘాయువునొసంగి వారు బాధ పడుచున్నవారికి సహాయులుగా నుండునట్లు అనుగ్రహించవలెనని నాప్రార్థన.

మద్రాసు } బి. విశ్వేశ్వరయ్య బి. ఏ. 16.9.1922 } వెంకటగిరిరాజాగారి ఏజంటు

స్థానిక వార్తలు

ట్రేషియర్ సంగీతశాల:—ఆదివారము సాయంత్రము 4.30 గంటలకు బెంగళూరు నాగేశ్వరము శుంగీతము పాడును. త్యాగరాయనాథుల భాగ్యవేదం సహాయనీధికి ఈ సామ్య నిచ్చెదరు.

సెనేటు సభ్యత్వమున కభ్యర్థి:—గోదావరిజిల్లా ఎడ్యుకేషనల్ కౌన్సిలు సభ్యత్వమును గురించి గంటి వెంకటరావుపంతులు బి. ఏ. వి. ఎల్. ప్రొజెక్టు వకీలుగారు బులెటుమీట్రులు కొరకు చేసిన సెనేటుసభ్యత్వమున కభ్యర్థిగా నిలుచున్నానని వ్రాయుచున్నారు.

రాకపోకలు:—నర్. లిల్లీకేరీ. కె. టి. నిన్న రాత్రి మదరాసునుండి కలకత్తాకు వెళ్లిరి.

ఈజిప్టు సీ. పి. రామస్వామయ్యర్ లామెంబరు చిత్తూరునకు మదరాసునుండి మోటారుపై వెళ్లిరి. అచట చిత్తూరుజిల్లా బాయస్ పోస్టు రేలీమాచి అడవి వకీల్ యొక్క ప్రాసెక్యూషన్ వారితో భాషించును. అవకీళ్ల ప్రాతినిధ్య మేమున అచట సబార్డినేటు జడ్జికోర్టు సంచలయనని.

గజేంద్రమోక్షపు మారికథ:—అక్టోబరు 31 తారీఖున గోదావరిజిల్లా వాస్తవ్యులు, పండిత కవిరాజు భాస్కరదాసుగారివల్ల గజేంద్రమోక్షము, హరికథగా జరుపబడెను. భక్తిగా శ్రావ్యముగా సంస్కృతపద సంబంధముగా ఆంధ్రమున జరుపబడి ముమ్మస అనందాద్విని కోలలాడించిరి. యస్. భుజంగరావు.

పచ్చప్పకళాశాల ఆంధ్రభాషాభివర్ధన సమాజము:—4 తేదీ మంగళవారం సాయంత్రం 4.30 గంటలకు వైభవవారి ప్రారంభసమావేశమున దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు “తెలుగు సారస్వతమున కతక ములసానము”ను గూర్చి ఉపన్యసించును. వి. రామదాసుపంతులు గారధ్యక్షులుగా నుండుట కంగీకరించిరి. ఎల్లరును విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

ఆంధ్రరాష్ట్రకిలాఫత్ సంఘసభ:—9 తేదీన కాకినాడలో ఆంధ్రరాష్ట్రకిలాఫత్ సంఘసభజరుగును. సభ్యులందరూ రావలయును. కార్యక్రమము:—(1) రాష్ట్రసంఘ మునకధికారుల సెన్సుకొనుట సెంట్రల్ కిలాఫత్ కమిటీకి సభ్యుల సెన్సుకొనుట (2) జిల్లాకిలాఫత్ సంఘముల నిర్మించుట (3) మాలానా షాక తాలీగారి మాచనలప్రకారము ప్రావిన్షియల్ కిలాఫత్ సమావేశము సాధ్యమగు సేమా యోజించుట (4) సెంట్రలుకిలాఫత్ కమిటీవారిని రాష్ట్రాకార్యక్రమమును కొనసాగించుట (5) ఇతరముఖ్యవిషయములు.

మొహిద్దీన్ బామ్సాలీ కార్యదర్శి

టివ్ కాన్ఫరెన్సు ప్రకటన:—1921 ఫిబ్రవరి 19 తేదీ లెజిస్లేషన్లు తీర్మానప్రకారము చేసిన 1921 జూన్ 9 తేదీ జి. ఓ. సెం 1771 లో కావేరిడెల్టాడ్రైనేజి యిరిగేషన్ స్థితుల విచారించుట కప్పాయింట్లు చేయబడిన కమిటీవారి రిపోర్టు ప్రభుత్వమునకు చేరినది. కమిటీవారి రిపోర్టు వివరముగా నుండినది. అందు పెక్కుమాచనలు గలవు. ఆ మాచనలప్రకారము ఇరిగేషన్ ప్లాన్ యింజనీరు గారొకటొకటిగా విచారించుచున్నాడు. అందులో పెక్కువిషయముల గూర్చి లోకల్ ఆఫీసర్లకు రిపోర్టుచేయుమని వ్రాయునలెను. ప్రతి దాని కి తగిన ఆర్డరును కాలక్రమముగా ప్రత్యేకముగా నుచ్చును. రిపోర్టు టెక్నికల్ గా నుండుట చే ఎడిటర్స్ టేబులుకు పంపరు. తంజావూరు తిరుచినాపల్లి సాతారాట్లు జిల్లాప్రతినిధులైన కానవసభ్యులకు రిపోర్టు కాపీలివ్వబడును. చెందురిపోర్టు కాపీలు మెంబర్లు మామకొనేనిమిత్రం కాన్సిలు ట్రైబరల్ సంచలయను. ఈక్రింది ఎసోసియేషన్ కోక్ల కాపీ చొప్పున అనుబంధములలో గూడా పంపబడును. (1) మాయవర మిరాసీదా రసోసియేషన్ (2) తిరుత్తుల పూండి మిరాసీదా రసోసియేషన్ (3) టాంబూరు మిరాసీదా రసోసియేషన్ ఈజిల్లాలలో ఇంకా ఏదైనా ఎసోసియేషన్ కావలసిన దరఖాస్తుపడితే కాపీ పంపబడును.

సుబ్రహ్మణ్యశివగారి వారీస్టేటుమెంటు

తమస్టేటుమెంటును సమర్థించుచు ముఖ్య శివగారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

1924 ఏ. క్రింద గవర్నమెంటు నామినేషన్ కేసు నుపసవహించుకొనుటకు గూర్చి పత్రికలద్వారా గొప్ప టర్బిలెన్సులు నన్ను గూర్చి బయలుదేరుచున్నవి. అట్టి టర్బిలెన్సుల ప్రాతినిధ్యమును తేనుండుటకు నేను యాక్రిందివివరములు జను తెల్పుచున్నాను.

18వ తేదీని రామస్వామినాయకరుగారిని నుపసవహించుకొనిరి. రామస్వామినాయకరుకు వలెనే గూడ స్టేటుమెంటునిచ్చిన నామినేషన్ గూడ గవర్నమెంటు ద్వారా లుగముక వలంబొందురని నాకు కొందరు చెప్పి ఇంతవరకు నిజమేమిటోయ్యదు లేక నేను వారు చెప్పినది విన్న కాని కొంతమంది మిత్రులు స్టేటుమెంటు వ్రాయమని నన్ను కోరిరి. అందుచే నొక స్టేటుమెంటు వ్రాసి ప్రాసెక్యూషన్ వాక్కుకొనే దరో లేదో చూడవలసివచ్చింది. కాని నేను పత్రికపడినట్లు ఆస్టేటుమెంటుగా నన్ను గాని కేసు సవసవహరించబడదని చెప్పగా నేనందులకొప్పుకొనలేదు. ఎందుకంటే ఆ ఒప్పుకొనుటవలన నేను చెప్పినవాటిలో రాజద్రోహమున అందులకు నేను శక్యమై పడినట్లు లేదు. కాని మొత్తమున నేను రాజద్రోహముగా తప్పులేదనియే వాదించుచును. ఈకారణముచే యీరాజద్రోహిని. అప్పటినుండియు తెలుజిని తమనకు సిద్ధపడుచుంటిని ఒక సంవత్సరమైనా తప్పదనుకొంటిని. నేలేనప్పుడు నా ఆశ్రయము కొనసాగి తప్పులు చేసితిని. కొంతమంది మిత్రుల వద్ద సెలవు తీసికొని. కాని 2కి తేదీ ప్రొడ్యుగ గవర్నమెంటు వారి కృత్య అన్వేషించుగరు, ఉదారులుగముక రెండుపక్షముల గౌరవ నీయమైన రాజకీయవర్తన నాకు తెలిసినది. సాధారణంగా నేను జుంపింపుచున్నాడను గముక ఇందులకు నేను ముందు పూనుకొనలేనవిచ్చినది. ఇట్లా చేసినచో వారును తమకేసు నుపసవహరించుకొందురు. అందువలన నేను 2 మధ్య హృదయ యాక్రింది స్టేటుమెంటు నిచ్చితిని.

సెలంజిల్లాలలో పత్రికపరపత్రికలో నేను దేవాలసముట్టుటకు శ్రమపడుచున్నాను. ఆ సందర్భములో నేను దేవాలసముల నిచ్చితిని. వాటికే నేనిపుడు చార్జి చేయబడితి నేనెప్పుడును ప్రభుత్వముపై ద్వేషమును పురికొల్పలేదు. నా పుద్గేశముకాదు. తయారు చేసికొనిరాకుండా అచేకప్పుడు పన్యాసము చెప్పుటచే అందులో కొన్ని భాగముల రాజద్రోహమున్నదని చెప్పుటకు వీలుగానుండవచ్చును. కొన్నిటి తలంపెన్నడునూ లేదు. గవర్నమెంటుతో తలపడు గోరకాదు. నేను శాంతిముగాను ఉపయోగకరముగా జీవించుచును. ఇది నిజమని నమ్ముచున్నాను. ఇది నాస్వభావం ఇది నేను వ్రాసినట్లు ప్రభుత్వమువారికి తెల్పబడును.

ఇంతయు పరిశీలించి ప్రజలు వారిప్రముఖ్యతనిర్ణయించుకొందురగాక.

మదరాసు యువకులవిజ్ఞాన

నామినేషన్ కేసు నుపసవహించుకొనిననుకర్మ మెంటువారికి కృతజ్ఞతాపదనము లర్పించుచు కదామగ్న ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారు డాక్టరు కె. కండేరెర్లు చెప్పిన రెండువిషయములు నెత్తిజూపవలసి స్పష్టముచింతింపుచున్నాను. గవర్నమెంటువారికి కేసు నుపసవహించుట కనుమతి నిచ్చుచు నేను ప్రజల సుపయోగపడవలెమును వృధాగా పాడుచేసినదనియు ఇంతకు పూర్వము ఆలస్యము లేకనే స్టేటుమెంటునిచ్చిన భాగము కొండేనియు నన్ను నిందాపాత్రునిగా చేసెను. నేను ప్రకటించు స్టేటుమెంటును సమర్థించుచు ప్రకటించినదానిలో యీ స్టేటుమెంటునిచ్చుట అకస్మాత్తుగా జరిగినదిగాని ముందుకొనిగాదని తెలిపియున్నాను. అదిగాక యీకేసున 700 ఖర్చునాడెనది. ఎందుకైనదన నెలలతరబడి మద్రాసు కేసుకోసము పుండవలసివచ్చింది. అంతేచాక ప్రైవేటుగా ఏవని చేయకుండా నేచేయవలసిన విధులనుగూడ నిర్వహించు నుండవలసివచ్చినది.

తరువాత వారు “మద్రాసు యువకుల విజ్ఞాన ప్రకటనము. యీ యువస్వాసములు వారి మనస్సులను ప్రకటనల లేదు” అనిరి. ఈ రిమార్క్ల వలనను అప్రస్తుతము, అప్రకారముగా గూర్చి సరియైనదికాదు. ప్రాసెక్యూషన్ నుపసవహరించుకొనకుండా ఒప్పుకొనుటయే మానుకొనుటయే చేయవలసినదిగా యీ రిమార్క్ల వలనను తెచ్చెను. కాని కేసు ఎత్తికేసుకుట కాదు నేప్పుడు ఈమాట లభించే నాతడు నన్ను కోరబడినా

ఆరోగ్య వారము

28 తేదీ శుభవారమునాడు లేడి గోపేశ్వరగారి అధ్యక్షత క్రింద 6 గంటలకు గవర్నమెంటు హాలులో నేమనల్ హాల్ అండ్ బేరీవీక్ కమిటీవారిసభ జరిగినది. ఈ కమిటీవారికి కానలసిన సాయము తానుచేయుచుననియు, తనకే క్లికీ లోట్టులేకుండా సాయము చేయవలసినదని లేడి రీడింగుగారు గూడ జాబ్బువ్రాసినదనియు, అన్నివిధములూ తనచేసిన సాయము చేయుగలదనియు గవర్నరుగారి భార్య చెప్పినది. తరువాత ఆకమిటీ శక్రటరీ గారూ తమ కార్యక్రమమునుగూర్చి చెప్పిరి. కార్యనిర్వాహక కర్తాధ్యక్షుడైన టి. హెచ్. వైమన్సుగారి భార్యత తనమీద పడినదని చెప్పిరి. “ఇదివరకు 1925 జనవరి 12 తేదీ నుంచి యీ హాల్లూవిక్ మొదలుపెట్ట నిశ్చయించితిమి. ఎక్జిబిషన్ తెరచుటకు ఒప్పుకొనినందులకు గవర్నరుదంపతులకు కృతజ్ఞులము. ఎన్. వి. ఏ. వారు తమ మూల్ పేవిలియన్ వైభాగము నిర్మించిరి. స్కాట్లు, కాలేజి, హైస్కూలు విద్యార్థులతో ఉత్సవముగూడ హైకోర్టునుంచి మూల్ పేవిలియన్ వరకు జరుపబడింది. ఎక్జిబిషన్ లో బహుమతులుగూడ నిలుదలచితిమి. బేరీవీక్ 15 తారీఖున జరుగును. బహుమతులు గవర్నరుగారి భార్య యిచ్చును. ప్రచారవిషయములలో ప్రముఖులగువారు, సంఘములు, ఉపన్యాసముల సేర్పాటు చేయవలసియుండును. కాలేజీవిద్యార్థులకుగూడ నుపన్యాసములకు ప్రీన్సి పాలలసాయము కొరబడినది. పట్టుమందును పల్లెలందును గూడ ప్రచారము జరుగుయత్నముల చేయుటకు హెల్త్ డిస్ట్రీ గారు జిల్లా అధికారులనుగూడ హెచ్చరించిరి. రెడ్ క్రాసు సొసైటీవారు 1000 నిచ్చిరి. డిప్యూటీ ఫండ్ వారు 600 నిచ్చును. గవర్నరుగారి భార్య కొకవిజ్ఞాన పీఠపును. అందువలన సాయము చాలా జరుగును. ఈ కమిటీవారికి సలహాలు నూచల ఏ వై స చేయుచో కృతజ్ఞులతో నందుకొందురని శక్రటరీ గారు పన్ను సించిరి. పానుగల్లు రాజాగారి క్రింది సభకమిటీల నియమించి వారివిధుల సేర్పాటుచేయ నూచించిరి.

(1) ప్రచారము:—జి. జి. ఎల్. డి. స్వామికన్నప్పిల్లై కాన్వేషన్ హెల్త్ డిస్ట్రీ, పబ్లిక్ హెల్త్ డిస్ట్రీ, కజిన్సు భార్య.

(2) ఎక్జిబిషన్ జడ్జిచేయుట:—ల. టి. బోగ్ దివాన్ దాసుభార్య రా. బి. సి. నటేశ్ మొదలియర్ పబ్లిక్ హెల్త్ డిస్ట్రీ.

(3) బేరీవీక్ ఏర్పాటు:—వైమన్సుభార్య, డాక్టర్ విక్ సింగ్ చిన్నప్ప, ఓడ్యుభార్య మేజర్ కె.

(4) ఉత్సవము:—ఖా. బి. మహమ్మద్ ఉస్మాన్ బహుమార్. బోధగురుస్వామిశిల్ప ప్రాతిభార్య

హోల్ట్ పి. ఎల్. మామగారు దీనిని బలపరచిరి. అంగీకృతి మయ్యెను.

అధ్యక్షులకు కృతజ్ఞతా పదనము లర్పించబడిన మీద సభ ముగిసెను.

శిషిందితన యిష్టముపై విడిచిపెట్టినట్లు లోచుచున్నది. ఇందువలన గవర్నమెంటువారి ఆర్డరు రద్దయినదన్నమాట. తరువాత వారు ఉపన్యాస ఫలితముల గూర్చి చెప్పుచు నేను ద్వేషమును పురికొల్పుటకు గూర్చి చెప్పినారు. ఇదిగూడ అప్రస్తుతమే. నే నుపన్యాసము నిచ్చుటలో గల పుద్గేశములే వారు గ్రహించవలెగాని ఫలితములగాదు. అదిగాక ఆర్డరుమీద రిమాండ్లు చేయగూడదు. వైకోర్టును అప్పీలుచేసికొను ననకాశముండినచో, యీ రిమాండ్లులకు నేను భాగ్యుడను కానని రుజువుచేసి యింకాడేవాడను. జజ్జిగారు మదరాసు యువకులవిజ్ఞాన తనగూర్చి చెప్పినారు. నే న్ని న యువస్వాసము లో “యిండ్లను దేహములను మరచి, వందల వేల కొలదిగ శ్రేణుకొరకు త్యాగముచూపుటకు ముందు కురుచుడు. స్వార్థముత్యజంపుడు” అని చెప్పియుంటిని. ఇందుగల అర్థము యువకులే గ్రహించుకొందురగాక.

ఇన్ని రిమార్కుల చేసిన జజ్జిగారు తొంకక బెణకక కొంతముగా నుండునని మాత్రము స్తుతించవలసి యున్నది. మరల నింతకానీ గోమన్ గాజి వారి ప్రభుత్వమును నామినేషన్ రామస్వామినాయకరు వైనను కేసు నుపసవహించుకొనినందులకు కృతజ్ఞతమాపుచు ఇక ముందు ప్రభుత్వములకు మార్గదర్శకు సందులకు సంతోషించుచున్నాను.

ఆంధ్రభారతి తీర్థ

గృహవిద్యాపరిక్షలు

మాగ్యవిద్యాపరిక్షలపట్ల ఆంధ్రజాత్యుల లక్షకులు ఎంతయో యత్నము చేయుచు వ్రాయుచున్న యుత్తరము లనేకములు మా కనుదినము చేరుచున్నవి. ఇందులకు అందరికి కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా వందనములు సమర్పించుచున్నాము.

పరిక్షలకు చదువుటకు తగినవ్యయిని లేనందున, పరిక్షల నియమితకాలమును కొంతవరకు మార్చవలయునని కొందరు కోరుచున్నారు. ఈవిషయమును గురించి విశ్వవిద్యాలయమువారు తగురీతిని ఆలోచించి గృహవిద్యాపరిక్షల విధానమును 1925 సం॥ జనవరి మొదటితేదీనుండి కార్యరూపమున తెట్టుటకు తీర్మానించినారు. ఈతీర్మానము మిత్రులకందరికిని అనుకూలముగ నుండునని తలచుచున్నాము.

అభ్యర్థులు, గృహవిద్యావిధానమున గల 16 విషయములను బాగుగా పరికించి, అందులో తమకు నచ్చినవానిని పదింటిని మాత్రమే గైకొని చదువవలయును. ఒక్కొక్కవిషయమును పూర్తిచేయుటకు అధ్యయనము మూడునెలలు పట్టగలదు. ఈవిధమున నవలంబించిన 10 విషయములను పూర్తిచేయుటకు అధ్యయనము రెండు సంవత్సరములు పట్టగలదు. అయినను, అభ్యర్థుల ప్రత్యేక యోగ్యతల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయమువారు ఈ నియమితకాలమును తగ్గించుచుందురు. ఇందులకుగాను దరఖాస్తుదారులు, తమ విద్యాయోగ్యతలను, అంత త్వరితకాలమున పరిక్షలలో నారితేటటువంటి సామర్థ్యత మొదలగువివరములను జిచ్చానుకాకి తమ దరఖాస్తులో తెలుపుకొనవలయును.

విద్యార్థులు మూడుమాసములలో తమ అభిమానవిషయమును అన్వేషణ చేయవలయు. లేకనే ఇరువు పద్ధతులను విశ్వవిద్యాలయమువారు నూచింతురు. ఆపద్ధతుల ప్రకారమును విషయమును గ్రహ్యము చేసికొని, విశ్వవిద్యాలయమువారు గుర్తుచుండు ప్రశ్నలకు పదునైదుదినముల కొకసారి ప్రత్యుత్తరములను బంపుచుండవలయును. వానిని విశ్వవిద్యాలయమువారు పరికించి, ముందు ముందు అభ్యర్థులు ఏదేరిరిని చదువుకొనుచుండ వలసి నదియు, తెలుపుచుండురు. మూడునెలలు కాగానే విద్యార్థులు చదివిన విషయమున పరిక్షలు జరుగును. అందులో కృతార్థులైనవారు తక్షణమే, ఇతర విషయమును చదువుకొనుటకు ప్రారంభింపవచ్చును. మొదటివిషయమున గలుపించినవారు నైతము క్రొత్తవిషయమును గైకొనవచ్చును. కాని త్వరలో అపజయమొందిన విషయమున గలుపించుటకు ప్రయత్నించవలయును. ఈవిధముగా 10 విషయములకు చదివి గలుపించిన తదనంతరము, విశ్వవిద్యాలయమువారు అభ్యర్థులకు బిరుదునిచ్చి సత్కరింతురు.

10 విషయములకు ఒక్కయోపాఠము మాత్రమే ప్రవేశ దుగును. దరఖాస్తుతో మొదటనే దీనిని బంపవలయును. విషయమునకు పరీక్ష రుసుము రూ० 0.80 లు. పదివిషయములలో నారి తేరదలంబువారు రూ० 2.80 లు (పది విషయముల పరీక్షరుసుము) ముందుగా దరఖాస్తుతో, ప్రవేశ దుగుముతో, బంపిన లాభవంతముగ నుండును.

అభ్యర్థులు గ్రంథములను సాధ్యమైనంతవరకు తమ తమ గ్రామములలోగల గ్రంథాలయములలోనుండి గైకొని చదువుకొనుచుండిన లాభవంతముగ నుండగలదు. ఈచదువు పాఠములు లేనివారు మాకు వ్రాసిన ఇచ్చటనుండి కావలసినగ్రంథములను కొని పంపగలము. పి. పి. గ్రంథములను బంపుటవలన నిన్నియో అనవసర వ్యయములను గావున, కావలసినవారు, పుస్తకములకు మైకము మాకు ముందుగా మణియార్చు చేసినగాని, ప్రస్తుతము మేమికార్యభారమునకు బూనుకొనజాలము.

విద్యార్థులు విషయవశనమునకు నిర్ణయించినగ్రంథములన్నిటిని చదువ నక్కరలేదు. వానిలో నేనైన రెంటిని చదివిన నాలుగు. విషయగ్రాహ్యమునం దాస్త్రులైనవారు మేము నిర్ణయించిన గ్రంథములనేగాక, వానికి సహాయములగు మరియితర గ్రంథములను నైతము చదువవచ్చును. పరిక్షలో ఏదో చదివి మార్కులుపొందించుకొనిన వాఁడనెడి దురభిప్రాయమున నుండక, విషయమున విజ్ఞానవంతులగుటకు అన్నివిధముల అభ్యర్థులు ప్రయత్నింపవలయును. ఈ మహాశయమును నెరవేర్చుటకుమాత్రమే, మేమిపరిక్షలను నిర్ణయించితిమి. దీనిని అందరు గ్రహించితిరవలయును.

పరిక్షాస్థలములను అభ్యర్థులుండు అన్నిచోట్లను నిర్ణయించుము. దరఖాస్తుపాఠములు మా కార్యాలయమున తయారుగా నున్నవి. కోరిన అభ్యర్థులకు బంపగలము.

వి. ఎస్. శర్మ బి. ఏ., బి. టి,

రిజిస్ట్రారు.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు కార్యాలయం, అదమారుమదరాసు

హిందూమహమ్మదీయ తగవులు

ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన

నాగపురం, అక్టోబరు 21:— ఇటీవల సాగరు జలబల పురములందు హిందూమహమ్మదీయసంఘములకు సంభవించిన తగవుల సందర్భమున అసత్యవాదముల ప్రచారమును ప్రకటింపబడుటచే ప్రభుత్వమువారు తెలిసినంత వరకు విజయోపసంగతులను (బకటింపుచున్నాడు. చాలకాలమునుండి యిరుసంఘముల వారికిని సాగరులో విరోధములు గలవు. గణపతి ఉత్సవముల నాటికివి ప్రబలి ప్రబుధియైను. కాని యిరుసంఘములవారును ఒక ఒడంబడిక చేసికొనిరి. హిందువులు యాబడంబడిక ప్రకారముగ మసీదులపద్ధత వాయిద్యములను ఆపుచేయవలయును. గణపతి ఉత్సవములు గడవిడలలేకుండు జరిగిపోయెను. కాని పిమ్మట మహమ్మదీయులు హిందువులు ఒడంబడిక ప్రకారముగ నడచుట లేదని ఆభిప్రాయమైరి. కనుక దసరాసమిపించుకొల దిని మహమ్మదీయుల ఆగ్రహ మధికమగుచుండెను. ఉభయ సంఘములవారికిని సమ్మతి మొదలుపెట్టకు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు రథిక శ్రద్ధవహించిరి. అనేక సార్లు ఉభయసంఘములవారుతోను మేజిస్ట్రేటుగారు సంప్రతించిరి. కాని హిందువులు మసీదులయొద్దల యెంతమాత్రమును వాయిద్యములను సంగీతములను సల్పరాదనియు వారికట్టి హక్కు ఎవ్వరను యెచ్చటను లేకనియు పట్టుబట్టిరి. ఆ సమయముందు మేజిస్ట్రేటు ప్రార్థనలు జరుగుచున్నవని ఉత్సవనాయకునకు తెలిసినచో ముగ్గురు 20 అడుగుల దూరములో వాయిద్యముల నాపి 20 నిమిషములు నిలచెదమని హిందువులు తెల్పిరి. మేజిస్ట్రేటుగారు రథి సరియైన యేర్పాటుని యొంది బంధించు నిమిత్తము పోలీసు యేర్పాట్లు గావించెను. కాని, హిందువు ఉత్సవము కంట్రోలు మెంటు బియారులో జరిగెనుండ పోలీసువారి కెవరికిని తెలియకుండ పట్టణమునుంచి కొందరు మహమ్మదీయులు కర్రలతోను గొళ్లతోను వచ్చిరి. ఉత్సవముతో బోవుచున్న మేజిస్ట్రేటుగారితో సహా ముప్పదిమంది మహమ్మదీయులచే మోజబడిరి. దెబ్బలు దగిలినవారిలో నొకడు చనిపోయెను. పోలీసు వారు పెద్దయంత్రము గాకుండ కాపాడిరి. మొత్తముమీద 20 మంది మహమ్మదీయులు అరెస్టుకాబడిరి. వీరిలో మువ్వరు వి. పి. సి. 302 వ కేసును ప్రకారము విచారింపబడుచున్నారు.

జబలుపురం సంగతి

జబలుపురములో హిందూమహమ్మదీయులకు పోరాటము జరుగునని తోచుటకు తగినంత వివాదమునకు కారణములు లేవు. అయినను పోరాటము జరుగుననుభయము చే ప్రార్థనసమయములందు మసీదుల యొద్దల వాయిద్యములు హిందువులు చేయరాదని 144 కేసును ప్రకారము నిషేధింపబడినది. అక్టోబరు 8 వ తేదీని రామలిలలు కాళిఉత్సవములు వచ్చెను. రామలిల ఉత్సవము ముందుగలదు. కాటుమలీ మసీదుగలదు రాగానే మహమ్మదీయులకు కోపము వచ్చెను. వారప్పడు మసీదులో ప్రార్థనలు గావించుచుండిరి. ఉత్సవమునందు ముందుగలవారి కే అనుద్యములు చెప్పట్లు మహమ్మదీయుల ప్రార్థనలకు భంగము కలుగజేసెననివారికి ఆవేశము వచ్చెను. మహమ్మదీయులు 'అల్లా' అని ప్రత్యుత్తరముగా చెప్పట్లు కేకలు వేసిరి అప్పుడు పోరాట మేమియు జరుగలేదు. కాళి ఉత్సవము మసీదు యొద్దల బోవుచున్నప్పుడే సందభించుటచే గుంపులోనివారు భయభ్రాంతులై కోట్వాల్ మసీదుయొద్దలనున్న కాళిస్థలములోనికి వెడలిరి. కాళి విగ్రహమును మోయువారు కోడ్డుమీద దింపి వేసి గుంపులో గలసిపోయిరి. మసీదుకెదుట నున్నయింటిలో నుండికొద్దు రువ్వబడుటచే భయభ్రాంతులై ప్రజలు సారిపోవుట తలపించెనని తెల్లబడుచున్నది. కాని యిహముల నిజముని రుజువుకాలేదు. మహమ్మదీయుల లీపనిచేయలేదు. ఏలనన కొంతమంది పోలీసువారు మసీదుకిమొదలను మహమ్మదీయులకు కదలకుండ చేసిరి. గాయములు హిందువులకు యీ ప్రాంతముందు తగులలేదని తెలియుచున్నది. ఈ పెద్దమాకల దరిమివేయుట అసాధ్యమని నైనికులకారకు తెలిపాడు చేయబడినది. వీరి సహాయముతో గుంపు పెదరగాల్లు బడినది. గట్టిపోరాటము లేదయిన సందభించలేదు. ఉభయ సంఘములవారును ఒకరికొకరు ఏకాంతస్థలములందును యున్నతేని విధులందును కొట్టుకొనిరి. ఇరువది మంది మహమ్మదీయులు యెండుమడుగురు హిందువులకు గాయములు దగిలెను. పోలీసు వారి యాజమాన్యమున కాళివిగ్రహము గుడికి చేర్చబడినది. కట్టి తెప్పలను ఉపయోగించబడదని జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పు చేసిరి. కొంతమంది పోలీసువారు విధులలో నిర్ణీయించుండిరి. పట్టణముందలి కొన్ని ప్రదేశములలో నైన్యముంచబడినది. 74 మంది అరెస్టు చేయబడిరి. ఇందులో 32 మహమ్మదీయులు 42 హిందువులు గలరు. గాయము దగిలినవారి సంఖ్య 32. వీరిలో 45 మంది మహమ్మదీయులు, 37 మంది హిందువులు. ఎవరును బాపలేదు. ఆస్తి నష్టములు సందభించలేదు. జబలుపురములో సందభించిన పోరాటము తాత్కాలిక మైనదినియు అందరకేరా

ట్లు చేయబడినది గాదనియు స్థానిక ప్రభుత్వమువారి నమ్మకము పోరాటమునకు కారణము భయము. కొంతమంది దుర్మార్గు లిందులకు కారణము. వీరికెన్నో యింకను తెలియలేదు. వెంటనే కట్టుబాట్లు చేయుటచే పెద్దపోరాటము సంభవించుకుండను అనవసరముగ రక్తప్రవాహము పారకుండను ప్రభుత్వమువారు చేయగలిగిరి. [అ. ప్ర.]

బెంగాలు అరస్తులు

సామాజ్య పృథుత్వమువారి ప్రకటనము తయారగుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేక తంతివార్త)

లండన్, నవంబరు 1:— బెంగాలు అరస్తులు సూర్య సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు ప్రకటనమును తయారు చేయుచున్నారని యజ్ఞ. పార్లమెంటు లో ప్రవేశపెట్టెదరనియు తెలియుచున్నది. ఈ ప్రకటనమునందు తమయభిప్రాయమును తెలియజేయుట. ఏకావలమునంద చర్యనుదీసికొనినో తెలియజేవదలదు.

ఇందురా మహారాజుహర్షము

అలంకరించుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేక తంతివార్త)

లండన్ నవంబరు 1:— ఇందురా మహారాజు హర్షము నలంకరించుట కేర్పాట్లుచేయునని మార్క్స్ కంపెనీనుండి హెన్రీ నేషన్ స్పెక్ట్రగాని ఆన్లాయడుగ తొలగించుచుండు 170000 పానుల నిష్ఠమునకు కంస్సులెంచి కొట్టుకొనబా తెచ్చిరి.

తుర్కీ గ్రీకు సమస్య

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేక తంతివార్త)

లండన్, నవంబరు 1:— పై విషయమునుగుర్చి జాతి సమితివారు గ్రీకులను తుర్కీ ప్రజలను మార్కుసువిషయమై నివేదికమును పూర్తిచేసినది తెలియజేయుచున్నది. రెండు ప్రభుత్వములవారు ఈవిషయమై విచారించుటకు నియమించబడిన 'మిక్సెడ్ కమిషను' వారి అధికారము సంగీరించెదరనుచున్నారు. త్వరలో ఈకమిషను సమావేశమై విషయములను పరిష్కారము చేయవలెనుచున్నారు. ఒకవేళ కాస్త్రసంబంధ మగు విషయములన్న మైకో ట్టుకు తెలియజేయవలెననిరి. లేదా జాతీయమితివారి సలహాను తీసికొనవలెననిరి. ఇందులో సంబంధించిన వ్యక్తులకు పరిష్కార మగువరకు నష్టములేకుండజేయవలెననిరి. వానను ఒడంబడికను పూర్తిగ అమలు జరుపుటకు ఉభయములనుకే క్రిందచనలేక ప్రయత్నించెదరనియున్నుచున్నారు. తుర్కీ గ్రీకుసంబంధములు చెడకుండ జేవదగుగాక. గ్రీకు తర్కీలో స్వల్పసంఖ్యాకులను గూర్చి వివరముగ జాతీయమితివారికి తెలియజేయవలెననియు దీని ననుసరించి రోములో జేరెంబయమాసమున జరుగవలయుండు జాతీయమితిసభకు వీలగునటులు లండనలెననిరి.

కొత్తపేటతాలూకా కౌన్సిల్ సంతకము

ది 21-10-24 తేదీని పుల్లెటికుట్రగ్రామమున ఉపయం 9 గంటలకు కార్యనిర్వాహకవర్గము సమావేశ మయి కారించిన తీర్మానములు:—

1. అభ్యర్థులు రాసంస్తు శ్రీముత గోరుగంతు వెంకటేశ్వర్లు గారిని యీసభకు అభ్యర్థులుగా నెన్నుకొనడమైనది.
2. 1-8-24 లగాయతు 20-10-24 వరకు ఖర్చు జమా ఖర్చు సరిచూడబడినది.
3. కోశాధిపతి గారికి సంఘము విషయములో ఉన్న అనుమానములు తీర్చుకొని ఒకవారముకోజులలో సామ్యులైచెదరుని చెప్పినందున ముందు కార్యనిర్వాహకవర్గసమావేశమువరకు నిలుపు చేయడమైనది.
4. సంఘము బాకీలు, ఖర్చుకార్యక్రమమునును గురించి ముందుసమావేశమువరకు నిలుపుచేయడమైనది.
5. కార్యనిర్వాహకవర్గ సమావేశము నవంబరు 15 వ తేదీ మంగళవారము కొత్తపేట కాంగ్రెస్ ఆఫీసులో ఏర్పరచడమైనది.

దేశరాజు సరసింహం,

కార్యదర్శిగాను.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924 నవంబరు 1-వ తేది

శనివారము

బాల్లవిను ప్రభుత్వము

బాల్లవిను ప్రభుత్వము ఇంగ్లండునందు మరల పరిపాలన నలుపును. విగిలినవత్తము లన్నిటికన్న కన్నర్యేటవత్తమునకు రెండువందలకుబైగ నధిక సంఖ్యగలదు. ఇంతటి యనుకూలస్థితి ఇదివర కెన్నడును చేకూరియుండలేదు. ప్రభుత్వప్రతికూలవత్తము పార్లమెంటునభలో నెంత యరచినను నికమిద ప్రయోజన ముండదు. కన్నర్యేటవత్తలలో చాల మంది హాజరుగాకబోయినను, వారియభీష్టము నెఱపేరుచుండును. లేబరువత్తమువా రికమిద పార్లమెంటునభలోకన్న, నెలువల నెక్కుడు ఆందోళనము నలువనలసియుండును. వోటర్ల యజ్ఞానమును బావుటకు, పీరు దేశములో గాఢప్రబోధమునలుపవలసివచ్చును. బ్రిటీషువోటరు లెప్పుడుమేల్కొందురో జూడవలయును. కాని కన్నర్యేటవత్త ప్రభుత్వము నిలిచియుండువరకు, పార్లమెంటు నభలో హాజరిని చులకనగును. ప్రతికూలవత్తమువారి తాకుడులు వారి సంతక బాధింపవు. బొంబాయి గవర్నరుగ నుండి, గాంధీమహాత్ముని, అలీసాదరులను కారాగృహమున కంపి, ఇప్పుటికిని ఇంగ్లండులోజేరి హైందవాశయములను నిరసించుచున్న సర్ జార్జి లాయడుగారు మంత్రివర్గమున జేర వచ్చు నని యూహింపబడుచున్నది. వీరితోబాటు మరల పీలు ప్రభువు, వికటరుటను, కర్జునప్రభువు మున్నగు వారలు మంత్రివర్గమునజేరుట సిద్ధించును. ఇర్యవసాన మేమగునో తెప్పవలయునా?

హిందూ దేశ పరిపాలన మిక్తముం డెటులుండునో యూహించుట సులభసాధ్యము. కన్నర్యేటవత్త విజయము చేకూరకముందే, బెంగాలు నిర్బంధములు ప్రారంభమయినవి. ఇకముందు మరల నెక నిర్బంధితరంగి మొకటిదేశముపై బ్రవహింపవచ్చును. ఇందువలన, హిందూ దేశ మెక్కుడు బాధ నొందవలసియున్నను, భారతీయు లెల్ల రేకమైనూతనోపద్రవము నెదుర్కొనుటకు వీలుగ నని ఎంచవచ్చును. నిబ్రాణమైయున్న ప్రజాశక్తి మరల వికసించుటకు, మార్గ మేర్పడును. భావి పరిణామ మెటులుండునోయని కలవర వడ నక్కరలేదు. లేబరువత్తమువారు తమ వాగ్దానములను చెల్లించవలయు ననిన, హిందూ దేశ స్వాతంత్ర్యరక్షణ కొరకు వెలువలనుండి పోరాడవచ్చును. వోటరులను ప్రబోధించునపుడు, హిందూ దేశమునకు జరిగిన అన్యాయములను వివరింపవచ్చును. రాబోవు ఎన్నికలలో హైందవసమన్వయముఖ్యవిషయముగ ముకురుదేవచ్చును. కాని వారందుకు గడంగెదరా? అవిషయమెంత కష్టకాళము గనుపించదు. లేబరువత్తము

వా రెటుల మెలగినను, కన్నర్యేటవత్త లెటుల ప్రవర్తించినను, హిందూ దేశము ఆత్మవిశ్వాసము గను బటచి కృషిసలుపుచో, భారతీయుల మనోరథము సిద్ధించు ననుటకు సందియములేదు.

బాల్లవిను ప్రభుత్వము నెదుర్కొనెడి ప్రశ్నలు సామాన్యమయినవిగావు. ఒకవంక కార్మికసమన్వయము గనున్నది. ఆంగ్ల దేశమునందు పనిలేనివారి స్థితి దుర్భరమగుచున్నది. అవిషయమును పరిష్కరింపనియెడల కమ్యూనిస్టులవత్తము వ్యాపించును. ఈసమన్వయ పరిష్కరించుటకు కన్నర్యేటవత్తలకు శక్తి యున్నటుల వోచదు. విదేశవ్యవహారముల విషయములలో కన్నర్యేటవత్త ప్రభుత్వము తగిన చాక చక్రము జూపజాలకబోయెను. జర్మను సమన్వయ పరిష్కారముగాని రష్యను సమన్వయ పరిష్కారముగాని కన్నర్యేటవత్తలకు చేతగాకబోయెను. లేబరు మంత్రియగు మాక్స్ నాల్టగారు మిగుల దూరదృష్టి బటి జర్మనుసమన్వయ పరిష్కరించుటకును ప్రాన్సును సమాధానపరచుటకును బూనిరి. రుష్యాతో సంధిజేసికొని ఇంగ్లండును వేధించెడి పెద్దచిక్కును దీర్చిరి. ఇందుకు బ్రిటీషుప్రజలు మాక్స్ నాల్టగారికి కృతజ్ఞత జూపుటకుమారుగ వారిని పదభ్రష్టుల గావించిరి. రుష్యాతో సఖ్యపడకుండ ఇంగ్లండుకు చిరకాలము గడవదు. ప్రాన్సు సయితము రుష్యాతో సఖ్యపడుచుండ ఇంగ్లండు కెనుదగ్గుటకు వీలుండదు. అన్నిటికన్నను ప్రధానమయినది బ్రిటీషు సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణము. ఆసియా ప్రజలను కొరగాని వారికింద పరిగణించెడి దినములు గడచిపోయినవి. సామ్రాజ్యమునం దన్నిభాగములును సమాన స్వాతంత్ర్యము బడయవలసిన యవసరము గలదు. భారతవర్షము పరాధీనముగ నుండుట కేమాత్ర మంగీకరింపదు. బాల్లవినుగారి వ్యవహారముల నన్నిటిని సంతృప్తికరముగ పరిష్కరింపగలరని దోచదు. త్వరలో బాల్లవిను ప్రభుత్వమువల్ల ప్రజల కేవగింపు గలుగక మానదు. బాల్లవిను ప్రభుత్వాగమనమును, హైందవపత్రికలనేకములు దుశ్శకునముగ భావించుచున్నవి. కాని, సూతనోపద్రవము భారతీయుల అంతఃకలహముల సంతరింపజేయుటకును సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి తోడ్పడుటకును నుపయోగించుచో, బాల్లవిను ప్రభుత్వాగమనము శుభచిహ్నమనియే భావింపవచ్చును.

మద్యపాన నిషేధము

మద్యపాననిషేధమునుగూర్చి ముచ్చటించుచు సర్ కూర్మా వెంకట రెడ్డి నాయుడు గారు నిన్నటి దినము చక్కని ప్రసంగము గావించిరి. ఎక్సైజుమంత్రిగారు మద్యపాన నిషేధమును సాధించుట కెట్టిప్రయత్నముల గావించలేదు. మీదుమిక్కిలి ఇందు విషయమై విశేషముగ పాటుబడిన ఆ సహాయ వాదులను వీరు తరుచుగ నిందింపసాగిరి. ఎక్సైజు అవినియ్యతగిపోవునేమోయని వీరు భీతిల్లుచున్నటులు గనుపించును. మద్యపుధరలను హెచ్చుజేసినంత మాత్రమున త్రాగుడు తగ్గునను సిద్ధాంతము నిరాధారమయినది. ధర హెచ్చుటచే సామాన్యజనుల దుస్థితి మరింత హెచ్చుట దప్ప వేరులాభము గలుగజాలదు. కొంతకాలము క్రిందటివరకు మంత్రి

పదవిని నిర్వహించిన సర్ కె. వి. రెడ్డి నాయుడుగారు సయితము పాత్రో మంత్రిగారికొక అడర్బముగాని పద్ధతిగాని లేదని స్పష్టముగ డెలుపుటచే ప్రజలకుగల సందియములు స్థిరపడుచున్నవి. ఆ బ్యారీ రిపోర్టులను తయారుజేయట ములభమే. చేతనమునంతవరకు పాటుబడుచున్న ప్రచారకులను నిందించుటయు సులభమే. కాని మద్యపానము సంతరింపజేయుటకు దూరదృష్టియు ధైర్యమును కార్యదీక్షయు గావలయును. అనధికారుల ప్రయత్నములకు మంత్రులు తోడ్పడవలయును. అందుకుమారుగ అధికారవర్గమువా రెటుల బ్రవర్తించుచున్నారో ఎక్సైజుమంత్రియు అటులనే ప్రవర్తించుటచే పరిస్థితులు చక్కబడకున్నవి. త్రాగుబోతువారలపై జూపే కనికరమును, మంత్రివర్గము ఇతరవిషయముల ప్రసరింపజేయుట శ్రేయస్కరము. ప్రజాభిప్రాయము, త్రాగుడు నిషేధమున కనుకూలముగనున్నది. హిందూ దేశమునం దిట్టి సంస్కరణమును కొనసాగించుట సులభము. కాని ప్రభుత్వమువా రవలంబించెడి మద్యపాన ప్రోత్సాహపద్ధతి యంతరింపవలెను. మద్యపు రాబడిపై మోహము పూర్తిగ తొలగిపోవలెను. ప్రజాశ్రేయమే ప్రధానాక్షరణముగ నుండవలయును. ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానము కింద, యీ సంస్కరణము సాధ్యముగానిచో, మద్యపాన సంస్కర్తలు సయితము సత్వర స్వరాజ్య సిద్ధికి పాటుబడవలసిన యవసరము గలదు. కెనడాలో మద్యపాన నిషేధముగూర్చి ప్రజాభిప్రాయము గనుగొనుటకు, ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించి రనియు, అధికసంఖ్యాకులు త్రాగుడును నిషేధించుట కంగీకరించి రనియు, ఇటీవలివార్తలు డెలివీయుండెను. అమెరికాలో నిషేధ మిదివరకే అమలులోనున్నది. పాశ్చాత్య దేశములలో సాధ్యమయిన సంస్కరణము, మతబద్ధమయిన హిందూ దేశమున సాధ్యపడదనుట పరిహాసాన్నదము. ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టిన, యిక్కార్యము తప్పక నెఱపేరును. కాని వారందుకు బూనుకొను సూచనలు గానరావు.

గోదావరి ఏజెన్సీ

1923-24 సంవత్సరపు గోదావరి ఏజెన్సీ పరిపాలనపు రిపోర్టు ప్రచురింపబడినది. 1923 సంవత్సరము 16 వ అక్టోబరునండియు ఏజెన్సీ డివిజను రద్దుజేయబడినది. గోదావరి ఏజెన్సీ మరల ప్రభుత్వపు ఏజెంటు పరిపాలనముక్రిందికి వచ్చెను. ఏజెన్సీ పరిపాలనమునం దేవిధమగు సభివృద్ధియు గనుపట్టదు పోలవరము డివిజనులో బోర్డుపాఠశాలలు చాలవరకు మూసివేయబడినవి. మరొన్నింటిని కూడ మూసివై చెడరట. పోలవరము డివిజనునందు గ్రామములలో నీటిసప్లయ చాలతక్కువగ నున్నదనియు కొత్తనూతును త్రవ్వించుటకు డబ్బు లేదనియు రిపోర్టు డెలుపుట మిగుల శోచనీయము. ఏజెన్సీలో పోస్టుటెలిగ్రాఫ్ ఏర్పాటులలో నెట్టి యభివృద్ధి జరుగలేదని తెలియుచున్నది. సహకారసంఘములు విధిలమయ్యెనని తెలుపబడినది. డబ్బు లేకపోవుటచే అడవిని తొలగించుటగాని మన్యజ్వరము నెదుర్కొనుటగాని అత్యవసరమగు వైద్యసహాయము సధికముగ చేకూర్చుటగాని వీలు గలుగలేదని రిపోర్టు దినముగ డెలుపుచున్నది. ఏజెన్సీ ప్రజల

దుస్థితి ఎంత యధికముగ నున్నదో నిందువలన గ్రహించవచ్చును. డబ్బులేదనుచు మా ధానము తృప్తికరము గాదు. ప్రభుత్వమువారి డబ్బులనయినను డబ్బును సమకూర్చు కొంతవరకయినను ఏదెన్నవజల యభివృద్ధికై వినియోగించుట యవసరమై యుండెను. ఏదెన్న ఏదెంటుగారి రిపోర్టువలనమై, ప్రభుత్వమువారికిగూడ కొంత సందేహము గలిగినటులు దోచును. అందుచే వా రింద్రప్రస్థం నడిగిరి.

(1) విద్యను పెంపొందించుటకు నని ప్రజల కిట్లాడు గలదా? (2) మూసేయబడిన పాత శాలలను ప్రజలకు పయోగించుకొరా? పాతశాలావిద్యార్థుల సంఖ్య ఎంత? (3) పాతశాలావిద్యార్థుల యోగ్యత లేమి? (4) పాతశాలలను మరల తెరచుట ప్రజాశ్రేయమునకు ముఖ్యమా? ఈ ప్రశ్నలకు ఏదెంటుగా లేమని బదులు చెప్పెదరో చూడవలయును. చోడవరము, ఎల్లవరములలో డెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసులను తెరచుట అవసరమా యనిగూడ, విద్యార్థుల వారిని ప్రభుత్వమువారి రక్షిరి.

వైకంజత బయలుదేరుట

నేటిదినము వైకంజత తిరువనంతపురమునకు శాలినడికను బయలుదేరును. దీనిలో ఉన్నతజాతుల వార నేకులు చేరిరి. బ్రాహ్మణులు, నాయకులు, సారస్వత బ్రాహ్మణులు మున్నగువారు వెలుపురు దీనియందు గలరు. వీరి నన్నిభాగముల ప్రజలను సత్కరించుట కేర్పాటు జరుగుచున్నది. ఈజతలో జేరజాలనివారు, తమతమ గ్రామములలో సభల జేసి ఆన్నిజాతులవారును రానబాటలలో నడుచుట కవకాశమును గలిగించవలయు నని తీర్మానము గావించెదరు. ఈతీర్మానములు, ప్రభుత్వమువారి కంపబడును. వైకంజత తిరువనంతపురము జేరగనే మహారాజానికి సర్వవర్ణములవారి విజ్ఞానము సమర్పించెదరు. నిమ్మజాతులవారికి గలిగిన దురవస్థను దొలగించుటకు, ఉన్నతజాతులవారింతటి గొప్ప ప్రయత్నము నలుపుట హైందవ చారిత్రమునందల్పదృష్టతవిషయము. తమ తప్పులను తాము నవరించుకొనుట తెవరు ప్రయత్నించెదరో అట్టివారెల్లరు ధన్యులు. అందు ముఖ్యముగ దీనుల గావ బ్రయత్నించువా రెల్లరును వందనార్హులు. కేరళ దేశము అద్వైతసిద్ధాంతము నిదివరకు బోధించి ధన్యత గాంచెను. నేడు తత్త్విద్ధాంతము నాచరణలోనికి దెచ్చి క్రియాద్వైతమును బోధించుచున్నది. తిరువనంతపురమున కీజట్టు చేరునప్పటికే వదిలినములు వట్టును. త్రోవలో వీరియన్నతాశయములను గమనించెడివా రెల్లరును నిమ్మజాత్యుద్ధరణమునకు సదుముగత్తెదరు భావించెదము. వీరు తిరువనంతపురము జేరినమరునాడును వండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి రక్షణకువచ్చెదరు. మాలవ్యాగారి ప్రయత్నములు ఫలించుటకు ప్రజల ప్రయత్నములుగూడ తోడ్పడిగలవు. మాలవ్యాగారి హితము నాలకించి తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు హిందూ సంఘమునకు గలిగిన కిశంకమును తొలగించి చర్చ తార్థ లయ్యెదగుగాక!

వెంటి ప్రదర్శనము

వెంటి ప్రదర్శనమును, ది||బ|| విజయరాఘవాచార్యులు పొగడుట వింతగాదు. హిందూదేశము

ఆంధ్రుల గొందీ మహాత్ముని వుజాని డి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను

1.11.24

యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు

చంబాలు

పంతులుగారికి చేరిన పమాణ్లు

49775-8-8

ఇదివఱకు

24345-1-8

ఇదివఱకు

పూజానిధికి సామ్యమునుబంపు చిరునామా:— కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7, లంబుకెట్టిపిల్లి, మద్రాసు

తరపున, వీరిని ప్రదర్శనద్యోగిగ నియమించి యుండెరి. ప్రదర్శనమువలన గలిగినలాభము లెవ్వియో చెలియవు. సామ్రాజ్యమునందు హిందూదేశమునకు సముచితస్థానము లేకున్న సమయమున సామ్రాజ్య ప్రదర్శనమునందు పాల్గొనుట అవమానముగాదా? ఇట్టి ప్రదర్శనమునందు హిందూదేశము పాల్గొనరాదని శాసనసభలు హెచ్చరించి నను, ప్రయోజనము లేకబోయెను. ప్రదర్శనము వలన, హిందూదేశగౌరవ మినుమడించెననుట సత్యమౌదు. విజయరాఘవాచార్యులుగారు, ప్రదర్శనమును పొగడుచు, సహాయనిరాకరణమువలనగాక సహకారము వలననే సర్వశుభములును చేకూరునని చాటుచున్నారు. సహకారము వలన, ఆచార్యులవారి కెట్టిలాభముగలిగినను, దేశమునకు గలిగినలాభము మృగ్యము. వెంటి ప్రదర్శనమువలన, సామ్రాజ్యమంతయు నేకమయ్యెనని ఆచార్యులవారి తలంపు. హిందూదేశాభివృద్ధిమునకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించుటయ గాక, అసహాయతత్వమును నిరసించుచు ఉపన్యసించుటవలన, ఆచార్యులవారు తమ గౌరవమును పూర్తిగ గోల్పోవుచున్నారు. వీరికి నయినను తమ ప్రసంగములను కట్టిపెట్టిన మేలు.

బాధ్యత గలదా?

ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమునందు బాధ్యత గలదా యని ప్రశ్న జనించుచున్నది. బెంగాలు మంత్రుల వేతనములు మొదలు శాసనసభవారిచే నిరాకరింపబడినపుడు, వారు రాజీనామా నిచ్చి యుండువలసినది. వారటుల గావించక, శాసనసభను మూసివై చువరకు తమపదవుల నంటుకొనియుండిరి. బెంగాలుగవర్నరుగా రిందుకు సమాధానము జెప్పుచు, మంత్రులు విశేషత్యాగ మొనర్చి రినియు ఇంగ్లండులో నయితము లేబరునక్షము పలుమాన్లోడిపోయినను రాజీనామా నీయలేదనియు ప్రకటించిరి. వేతనములను నిరాకరించుటయు, స్వల్ప పోర్షానములను నిరాకరించుటయు, నొక్కటి యగునా? వేతనములను నిరాకరించినపిమ్మట, మంత్రులేదేశమునందయినను తప్పక రాజీనామానిత్తురు. ఇది సామాన్యవిషయము గాదు. ఇట్టిసందర్భమున ఉపేతవహించుటకు వీలులేదు. అయినను బెంగాలు మంత్రులు శాసనసభాపోర్షానమును లెక్కింపరయిరి. మంత్రుల బాధ్యత నామమాత్ర మనియు, శాసన సభాభిప్రాయము వారిని ప్రోద్బలపరుచుటలేదనియు తెల్ల మగుచున్నది. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానముక్రింద, ప్రాన్సుపర్దు రిజిస్టరుకొఖ లొక్కరితిన పరిపాలింపబడుట అనుభవైకవేద్యము.

మహాత్ముని సందేశము

హిందూ మహమ్మదీయసంయోగముగూడిన గాని నిర్బంధమునదుర్కొనుటకు తగిన శక్తి యుండుదని మహాత్మునిగినసందేశము సత్యమునే చెలుపుచున్నది. చార్జన్యరహిత అసహాయోద్యమమును శ్రద్ధతో నిర్వహింపక ఎండుమాపులవెంట బరుగిడిన ఫలమును దేశ మిపు డనుభవించుచున్నది. ఇకనయి ననుజాతీయ పునర్నిర్మాణము జరిగినగాని ప్రజాశక్తి బలపడదు. మహాత్ముని యద్యమమువలన బెంగాలు ఆరాజకోద్యమ మడుగంటె నని ప్రభుత్వమువారిదివర కంగీకరించియుండిరి. ప్రభుత్వము వారు అసహాయోద్యమమున కాటంకము గలిగింపనిచో మరల నిట్టిదుస్థితి జనించేదిగాదని జయకరుగారు నుడుపుటయం దతితయోక్తలేదు. ఈ సమయమున మహాత్మునిసందేశము ననుసరించుటయే ప్రజల ముఖ్యకర్తవ్యమని చెలువ నవసరములేదు.

యమునావరదలవల నష్టము

పంజాబు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన

వివాద అంశములు

లాహోరు, డిసెంబరు 31— అక్టోబరు 31వ రోజున యమునా నదివలన సంభవించిన నష్టములను ప్రయమించిన పిమ్మట సందిన వివరములను పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ఒక డిర్క్రప్టుములా ప్రకటించిరి. వెనుక తెలిపబడిన విషయములకంఠే ధికమైన నష్టము కారూర్ అంబాలా జిల్లాలో 68 ను. గుర్జాన్ జిల్లాలో అనుకొనినంత నష్టము గలుగలేదు. గ్రామములు అంబాలా జిల్లాలో నాశనమయ్యెను. ముగిసిన నిగిపోయి జనిపోయినవారి సంఖ్య 50 కంటె ఎక్కువగునీటిది. ఒక్కరేంజరుదప్ప ఖలేక్వరము అడవి అడ్డుకులుంబము లోమురిగిపోయిరి. చావుదప్పించుకొనిన శ్రేష్టులుంబు సహి నాశనమయ్యెను. వరదలు వచ్చినప్పుడు శ్రేష్టులుంబు సహితముగ వొకచెట్టుమీద నెక్కి ప్రాణాపాయము తప్పకొనరి కానిపాప ముచెట్టుకులిపోయి పదచే గొట్టుకొని పోబడిను. రేంజరు మాత్రము బ్రతికి.

బర్మా హెడ్క్వార్టర్లు నూతన పనులు న్యాయమూర్తి

పి. యస్. చార్జి నియమింపబడిరి

రంగూను, అక్టోబరు 31:— రంగూను హెడ్క్వార్టర్లకు

నూతనముగా మరియొక న్యాయమూర్తి గారు నియమింపబడిరి. వీరితో ముగ్గురు అదనపు న్యాయమూర్తులు శాంక్షము కాబడిరి. నవంబరు 12వ తేదిన రేండుసంవత్సరములవరకే ఉద్యోగము శాక్షంనుకాబడి. గవర్నరు జనరలుగారు యాడుద్యోగమును నిర్వహించు ప్రిడమగానున్న పి. యస్. చార్జిగారిని నియమించిరి. (ప్రెస్)

రాజప్రతినిధిఆగమనము

ధిక్, అక్టోబరు 31:— రాజప్రతినిధియొక్క శిడింగ ప్రస్థియు సరివార సహితముగ నేడిచ్చుటకు జేరి.

(ప్రెస్)

సనాతనవిద్యావిధానము

హిందూ దేశాధీశ్వర.

మొసూరువిశ్వవిద్యాలయ కాన్వొకేషను

డా॥ ఆనిబినెంటుగారి ఉపన్యాసము

(నిన్నటితరువాత)

బాధ యుగము

బాధయుగమునందు నశంక విశ్వవిద్యాలయము గోచరించును. దీనిని చీనాదేశీయులను ఫాహియానుగారు (899-414 సం॥) హూయూట్యుంగు (629-545) ఈట్సింగు (678-698) గారు భారతదేశసంచార మొనరించినపుడు చూచియుండిరి. ఈట్సింగు బాధయుగమునందు 10 యేండ్లు నివసించి బాధ జాతకములగుర్చి ఇండియాలోని బాధ మతమునుగూర్చి ఒక గ్రంథమును వ్రాసెను.

నశంక విశ్వవిద్యాలయము

నశంక విశ్వవిద్యాలయము పాటర్నిపుత్ర నగరమునకు ఈశాన్యములను (పాటూ) గంగానదియొద్దను ఆభాతశక్తి చే నిర్మింపబడినది. ఇది నగర దేశమునకు తరమునందును నాగార్జునుడు మూచించిన స్థలమునందు ఆశినిశిష్యుడగు ఆర్యభేవుడు యీ విశ్వవిద్యాలయమునకు శంఖుస్థాపన మొనర్చెను. అతని తరువాత మువ్వురు రాజులు పాటుపడి కట్టించుచుండిరి. చివరికి రాజు దానిని పూర్తి చేయకమునుపే ఫాహియాను కి వి శతాబ్దమున దర్శించియుండెను.

“ఆదివ్యభవనము విశ్వవిద్యాలయమందెరిమియు మనోహరములగుటల మధ్య స్వర్గతలమునకు ప్రదేశమునందు నిర్మింపబడినది. పదివేలమంది బాధ సన్యాసులు శిష్యులు అందు వాసమొనర్చి సకలభాషా పవిత్రగ్రంథములను పఠించుచుండిరి. వారెల్లరికీ సకలసౌకర్యము లందుండెను. వైద్యము గణితము మున్నగు శాస్త్రములన్నియు పఠించెడివారు.” అని సాత్ ఇండియనురీసర్చి ప్రతీతియందు చెల్లపబడినది. ఈ విషయమునే హూయింపుంగుగూడ చెప్పినట్లులు కేరొకచో గలదు.

“ఈ మందిరములలోములు, శిఖరములు కేంపులతో నమర్చబడి కొండశిఖరములవలె గన్పట్టును. అందలి దేవాలయ శిఖరములు మేఘమండలమునందు చొచ్చుకొనిపోయి గోచరింపకుండును. ఉన్నత మందిరములకిటికిలద్వారా జూచినచో చుట్టుప్రక్కలు అతిమనోహరములగు నెలయేరులు నరసములు నల్లకలువలచే రాతీం చురు నూర్చు కాంతుల ప్రతిబింబింపజేయుచుండును. వివిధ రంగుల చేతోల్లినచుండు స్తంభములపై నిర్మింపబడు మతాధిపతుల వసతిగృహములు 4 అంతస్తులయెత్తుగలిగి కన్నులపండువ జేయుచుండును.”

తరువాత నచ్చినరాజులు ప్రాకారములయొకటి వివరముల నిర్మించిరి. వానికి ఒక్కచేద్యారముండును. అచ్చటనుండు ద్వారాండికుడు విద్యనభ్యసించువారు బాహుని ఒక ప్రశ్న వేయును. స్వల్పక్షురైతిమిజాలకుండినచో నాబాలుడుతిరిగిపోవలసి యిదిదానినే యిప్పుడుపాప్యుగ్రాడ్యుడేటు యూనివర్సిటీ యెట్లు ప్రాకారములోపల 6 వరుసలుగా నాలుగంతస్తుల మేడల వి. గ్రంథశాల దాగారిమన్నభవనముహిందూదేశమున కట్టిల. తదవసము. 9 అంతస్తులుగలవి. అందు 100 ఉపన్యాసగర్త గలవు. ఆయన (హూయిట్యుంగు) ప్రయాణముల గూర్చి వ్రాసి యితరస్థలముల వివరములగుర్చిగూడ వ్రాసెను. పాటూనుండుగూడ ఉపాధ్యాయులను విద్యార్థులను బాధసన్యాసులను స్థలకు ఉచితముగా బసభోజనవసతు లొసంగబడెడివి. మున్నాళ్లకు అందు 10000 మంది సన్యాసులుండిరి. నిజముగా విశ్వవిద్యాలయమనిపించుకొనగలదు. అన్ని మతములశాస్త్రము ముఖ్యముగా గణితము వైద్యము అందు నేర్పబడుచుండెడివి. సైన్సు, ఫానటిక్సు, వ్యాకరణము గణితము, అనాటమి వైద్యశాస్త్రములు భారతదేశములో గ్రీకుదేశమునందున్నట్లు కన్పించుచున్నట్లు చెప్పెను. అని డా॥ మాగ్నెటెంగారు నుడి. ఐరోపాదేశమునందెగూడ విద్యార్థులు నశంకకు వచ్చుచుండుటలో నాశ్చర్యము లేదు. వేదములగూడ అందు చదివించుచుండెను.

“బాధయుగము సనాతన పితృమతముపై నెన్నడేని దాడిచెడలలేదు. ఈతెండుభుతములు కలిసి మెలసియుండెడివి. వీరు చారిత్రవ వారువీరివద్ద నేర్చుకొనుచుండెడివారు. రాజులు ఇరువురులను ప్రోత్సహించుచుండిరి. ఒకరాజు బాధుడై యుండ అతనికుమారుడు హిందువుగానుండెడి. తిక్రమాడిత్యుడుమున్నగు రాజునభలయందు భయ తపండితులుండెడివారు.” అని ఆర్. సి. డత్తుగారు వాసియుండిరి. ఆయనచే, నశంకనుగూర్చి హూయింట్యుంగు వ్రాసిన భౌతికవిజ్ఞాన యిట్లు క్లుప్తముగ చెప్పెడిచెను.

నశంక విశ్వవిద్యాలయమునందు సన్యాసులు వేలకొలది యుండురు. వారందరును చాలవిద్యావంతులు. దినమంతయు చర్చించుచుండురు. పీల్లులు పెద్దలు అందు ఎల్లరు పాల్గొనెదరు. త్రివీణచర్చయందు పాట్లానజాలనివారు సిగ్గున తలవంచుకొందురు. అనేకదూర దేశములనుండి పండితులు వచ్చి చర్చలయందు పాల్గొని ప్రఖ్యాతి గడించుచుండురు. సందేహముల నివృత్తి చేసికొనుచుండురు.

వైద్యశాస్త్రమునుగూర్చి డత్తు గారిట్లు వ్రాసిరి:— “బాధయుగమునందు వైద్యశాస్త్రము మిక్కిలి శుభివృద్ధి జెందెను. దేశమందటను వైద్యాలయములు నిర్మింపబడెను. చరకసుశ్రుత శాస్త్రముల వ్రాసినవారు బాధయుగమునందే జీవించియుండిరి. వారిగ్రంథములుమాత్రము పురాణయుగమున పరిమాడబడినవి. బాధయుగమునందు, కరీరము చేదించి పరిశోధించు శాస్త్రము (అనాటమి) చాల అభివృద్ధి జెందెను. అనేక నూతనాంతములు గనిపెట్టబడెను.”

నశంకాయందు పంచసిద్ధాంతములు నేర్పబడి వారు అందు తర్కవ్యాకరణ వేదాంత, గణిత చారిత్ర శాస్త్రములు, బామిట్రి, అస్త్రానమి, సంస్కృతము, పాలీ, సంగీతముతాంత్రికము వైద్యము, అన్నియు చేరియుండెడివి. ఈట్సింగు వ్రాసిన గ్రంథమునందు బుద్ధుని ముఖ్యసిద్ధాంతములకు వేదాంతమునకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత మొసంగలేదు. ఆయన బోయినకాలమున విశ్వవిద్యాలయము షీదకలయందుండెను. 8000 సన్యాసులు మాత్ర ముండిరి. నశంకావిశ్వవిద్యాలయ స్థానము విక్రమతీయమ విశ్వవిద్యాలయము ఆక్రమించినది. ఇది భర్తృపాలముచేరాజుచే రివ శతాబ్దమున స్థాపింపబడినది. ఇది నాలుగు భాగములుగా విభజింపబడిన సన్యాసులు 27 గురు సన్యాసులు గల ప్రత్యేకకూటుముల వశమొనర్చబడెను. దాని ఉత్తర ప్రాకారము నకు 6 వ్యారములు గలవు. ప్రతియొక దాని రము ఒక కళాశాలకు గాంచువును. కళాశాలాధికారియగు పండితుడు ద్వారమువద్ద విద్యార్థి నొకప్రశ్న వేయును. దాని కుత్తర విషయగర్భిణచో అనిశిబోనిచ్చును. లేదా పరిపేయును. ఈవిశ్వవిద్యాలయము గంగానది యొద్దను మగధరాజ్యమున ఒకపర్వతగ్రమున నిర్మింపబడెను. నాల్గ శతాబ్దములవరకు రాణించి పిదప నశంకాదేవతపురివిశ్వవిద్యాలయములతోపాటు నాశన మొందెను. ఇందు 1000 సన్యాసులుండిరి. ఇచ్చటికిగూడ హిందూదేశమంతటనుండి విద్యార్థులు వచ్చెడివారు. ఈయూడు విశ్వవిద్యాలయములు 1199 సంవత్సరమున మహమ్మదీయులు దాడిచచ్చినపుడు నిర్మూలించబడినవి. బాధ విద్యాస్థానములగు యివి నాటినుండియు మరల తనయొత్త లేదు. పిదప రామపాలుడను మంగరాజు 12 వ శతాబ్దమున జగదాలయందు ఒక మతము ని స్థాపించెను. ఇది ఒకశతాబ్దమువరకుండి 1208 సం॥ మహమ్మదీయులచే నిర్మూలనపబడినది. హుగ్లీనదియొద్దను తామ్రటికెనుండు 22 వివరములు, విద్యార్థివసతి గృహములుండెను. ఇందు బ్రాహ్మణులు బాధులు నుండెడివారు.

మహమ్మదీయులుగము

హిందూ బాధయుగానంతరమునచ్చిన మహమ్మదీయ యుగమునందు ఇస్లాముమతము బాగ్ దాడునందలి విశ్వవిద్యాలయముద్వారా విద్యావాప్తిగావించెను. కాని యీవిశ్వవిద్యాలయముగూడ తక్షశిలను పాడుచేసిన పాశ్చాత్యులగు మహ్మని నిర్మూలించిరి. దీనివలన మూల దేశీయులద్వారా స్పెయిను నందుగూడ శాస్త్రజ్ఞానము వ్యాపించెను. హుస్సూబాతిపాల విజ్ఞానమునకు ప్రబలశక్తిపులు. వారే ఐరోపానాగరికత నిర్మూలములను, రోమనునామ్రాజ్యవిధ్వంసమునకును కారకులు. అతేవియా ప్రవక్త దేహత్యాగముజేయు పీరులకన్న విజ్ఞానాభివృద్ధిచేయు పండితుల నెక్కుడు గాంచెడివాడు.

మొదట సర్వనాశ మొనర్చుటయే పనిగాపెట్టుకొనిన దండయాత్రలు, రాసురాసు నివాసము లేర్పరచుకొని తమ నాశనకృత్యములందు యిందుక బుద్ధి నుపయోగించెడివాడి నాయకత్వముక్రిందికి మారినది.

మహమ్మదు గత్తివంటి నాయకుడుగూడ తనదేశములో విద్యకు ప్రోత్సాహ మొసంగుచుండెడివాడు. కాని ఆయనకు విగ్రహారాధనపడదు. కావుననే దేవాలయముల గూడియుండు విద్యాలయములనుగూడ నిర్మూల మొనర్చెను.

ప్రతిమహమ్మదీయ ముస్లిమునకు ఒక ప్రాధమిక పాఠశాల చేర్చబడియుండెడిది. (మక్తబు) మహమ్మదీయ కళాశాలలు ‘మద్ర స ము’ ల న బ డు ను. సుల్తాను మహమ్మదు ఘజ్నీ ఒక విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించెను. దానిలో మంచి గ్రంథాలయ మొకటియు ప్రదర్శనశాలయు నుండెను. ఆయన ఆస్థానమునందే ఫిర్దౌషీక్ వివరణ్యుడుండెను. గత్తి తరువాతవచ్చిన మహమ్మదుఘోరీ డెల్లీలో (1192) నివాస మేర్పరచుకొనెను. ఆయన స్థానమునకు అనేకమంది విద్వాంసులు వచ్చెడివారు. ఆయన అనుచరుడొకడు

విక్రమకాల విద్యాస్థానమును నాశనమొనర్చెను. ఇతర విశ్వవిద్యాలయములు గూడ నిట్టిస్థితికే వచ్చినవి. ఆల్బుము అను నుల్తూన్ డిల్లీలో మహమ్మదీయ కళాశాలను 1210. సం॥ స్థాపించెను. ఆతని కుమార్తె రజియా రాజ్యముజేసినపుడు విద్యాభిమాన యని గొప్పగా చేర్చబడెను. అనేక కుటుంబములు రాజ్యముజేసి అంతరించుచుండ యుద్ధములు జరుగుచుండిన ఆకాలములందు ఆవృద్ధపుడు సుల్తాను ఫాజానంటి పండితాభిమానులు విద్యార్థులు ప్రకాశించిరి. ఆయన కళలను మెచ్చుకొనెడివారు.

కావుననే అశోకస్థంభములను పాడుచేయుటకు మారగా డిల్లీకిగొని వచ్చెడివారు ఆయనకాలవశమున శిథిలమగుచుండిన ముఖ్యభవనములను పునర్నిర్మాణము గావించెడివాడు. డిల్లీలో జుమ్మామసీదును బాగుచేసెను. ఫిరూజాబాదు నందు ఫిరోజ్ మద్రసయును స్థాపించెను. దీని గూర్చి ఎకలగాగారిట్లు వ్రాసిరి.

మద్రసముచుట్టును అతిమనోహరములగు తోటలమధ్య నిర్మింపబడినది. ఆఫలము ధ్యానించుట కనుమలమయినది మందీరముప్రక్కనే దివ్యకాంతుల ప్రతిబింబించు తటాక మొందులకు.

ఆవిశ్వవిద్యాలయమునందలి ఉపాధ్యాయులలో కల్లులు రువురగుర్చి మనకుదెలియు. మాలానా జలాలద్దీను రూమిగారు అనేకశాస్త్రముల చదివినవారు. ధియాలజీగూర్చి ఉపన్యాసములనిచ్చెడివారు. మరానుబోధించెడివాడు. రెండవ యాతడగు పుష్పమతబోధకుడు. సామర్కండునుండి వచ్చెను.

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులుగూడ కళాశాల ప్రాకారమధ్యమునే నివసించెడివారు. కావుననే విద్యార్థులు సర్వద ఉపాధ్యాయుల చెలిమిగలిగి బాగుపడెదరు. కళాశాల ముఖ్య గూడ చేర్చబడినది. అందునిర్వంధముగ జేయబడిన దివ్యముగ 5 ప్రార్థనలుఅందరుగలసి ఒకసారి జరిగెడివారు. ఈరీతిగావిద్యార్థులకు వైతికమతాభివృద్ధిగూడ గలుగుచుండుటలు జేయబడెను.

(సకేషము)

శాసనసభ

శాసనసభలో సామి వెంటటాచలం శెట్టిగారు రడుగు ప్రశ్నలు

సెంటు థామస్ మూటు బ్రాజెడి

(అ) 1. సెప్టెంబరు 16 వ తేదీని ఆతరువాత యిప్పటి దినప్రతికలలో ప్రచురింపబడిన సెంటుథామస్ మూటు రైల్వే స్టేషనువద్ద జరిగిన ఘోరబ్రాజెడివిగూర్చి గవర్న మెంటువారెవరు?

2. అగుచో దోషిని పట్టుకొనుచర్య లేమేని జరుపబడెనా?

3. ఈ బ్రాజెడిజరిగిన యింటిప్రక్కనే మిలిటరీడిపార్టు మెంటువారు ఎమ్యూనిషన్ (మందుసాదగి) స్టోరుచేయు బిల్డింగుకలదట నిజమా?

(4) మండుసామగ్రి స్టోరుచేసిన సమయములో పగలు రాత్రిద్యూటీ మేద కాపుదారివారున్నారా? యీ నేరముజరిగినపుడు కాపలావారు లేరా?

(5) ఉన్నచో పీరినిపోలీసువారు పరీక్షించిరా?

(6) లేనిచో ఎందువలన పరీక్షించలేదు?

(7) పరీక్ష చేసినచో నేరమునిగూర్చి తెలిసికొను సాధతమేమైనా తెలిసియుండదా?

(8) ఈవిషయము కనుక్కొనుటకు ప్రత్యేకాః కారి నెవరైనా నియమించరా? అగుచో అతడెంతవరకుంటాడు?

(9) లేనిచో అతనిని తీసివేయుటకు కారణమేమి? మరి ఎవరిని అతని స్థానమునందుంచినారు.

(10) ఇంతవరకు జరిగిన పరీక్ష ఏదశలో వున్నది. ఇంగవర్న మెంటువారేమిచర్యలు తీసికొంటారు. నేరముని పట్టుకొనుటకు పోలీసువారి కుత్సహకరముగా నుండుచర్యలేమి తీసికొన్నారు.

(11) మదరాసు మెయిలులో 18.9.24వ స్వరాజ్యలో 9-10-24వ శవపక్షవారు ప్రచురించిన రిపోర్టు చదివినారా?

(12) ఆకెంటిలో ఏదెసరియైనది.

(13) కాంచీనవారి కరీరములనుండి, అందు ఎవరికేరీరమునుండి, అయినా తోటాలు ఏమైన తీయబడిన వా?

(14) అగుచో అతీటాస్వభావ మెట్లున్నది.

(15) చచ్చిపోయిన త్రిపురసుంవరమూర్తి భర్తయగు వి. టి. రామచంద్రయ్యర్ శవపరీక్షవారి రిపోర్టు నిజ్యమునికొరగా తిరస్కరించుట నిజమేనా?

(16) అగుచో అట్టి తిరస్కరణమునకు కారణమేమి?

(అ) సెంటుథామస్ మూటులో కాలబడినవారిని జనరల్ ఆస్పత్రికిగానే వారికి తగినవైద్యసహాయము తక్షణమేచేయుటలో నేమేని అలప్రయత్నజరిగినా?

రక్తక్షి సం||రం కార్తికమాస శు|| ౧, శనివారము

ఆకోతి

[ప్రామంచి సూర్యనారాయణ శర్మగారు]

అమ్మ యీకోతి యెక్కడిదే ?

ప్రహమ్ములో నెవరులేనపుడు చొరబడదే !

దూరంగతుడు మగడు

చేర వేదిక నని

ద్వారము కడ గాచి

దారి జూచుచు నుండ ||

అమ్మ||

* * *

వంటయింటిలోని

వంటకంబులు దాని

కంటబడ్డ వాని

మంట గలిపెను బూని||

అమ్మ||

3

ఉట్టి యెక్కె పాల

చట్టి బోరలించె

పొట్ట నిండినదో! యీ

కట్టిడి పనులను ||

అమ్మ||

౪

పండ్లు, కాయలు, పూలు,

నిండియుండిన చెట్లు

నుండలేకే యిట్లు

పండుకోరికి పాట్లు ||

అమ్మ||

౫

వెంకికేకలకేమి

వెరువబో నన్నట్లు

కొంక లేదంటేని

జంకదే యీకోతి ||

అమ్మ||

౬

కట్టి చేతులార

కొట్టలేనే దీని

వట్టి నీవిక నేని

కొట్టవే బైటకు ||

అమ్మ||

౭

తిండి తిప్పలు లేక

తిరుగు సత్తువలేక

నెండియుండిన దాని

దండింప బోనేలే? ||

అమ్మ||

౮

కుక్కల నుసికొల్పి

జక్కడంచిన నీకు

అక్కటా! పాతకము

దక్కించుకో నేలే? ||

అమ్మ||

* * *

కొండవీటి రెడ్డిరాజు

[ఖాసీం అలీషాగారు]

సీ. శక్తిచే నగ్గణానక్తిచే మాకొండ

వీటి రెడ్లకు నెందు సాటిలేరు

శాంతిచే విమలమా దాంతిచే మాకొండ

వీటి రెడ్లకు నెందు సాటిలేరు

నయముచే వరసమిజ్జయముచే మాకొండ

వీటి రెడ్లకు నెందు సాటిలేరు

వ్యక్తిచే నిక్కంపుభక్తిచే మాకొండ

వీటి రెడ్లకు నెందు సాటిలేరు

తే. ఖ్యాతిచే దానధర్మవిఖ్యాతిచేత

కరుణచే ప్రాజ్ఞ మండలాదరణచేత

సాటిలే రెందు మాకొండవీటిరెడ్డి

వరుల కెవ్వారు నిమ్మహావసుధయందు.

సీ. కృతిభర్తలై లసత్కృతికర్తలై కీర్తి

నెడచల్లినా ర్కొండవీటిరెడ్లు

కవుల బోషించి భూధవుల జించి ధరితి

విలసిల్లినా ర్కొండవీటిరెడ్లు

దాతలై తత్పవిత్రతలై సతతంబు

పేరొందినా ర్కొండవీటిరెడ్లు

రాజపూజతులు నై రాజాధిరాజులై

పేర్కొ గాంచిరి కొండవీటిరెడ్లు

తే. పతితపావసులై జగద్ధితమనోజ్ఞ

కార్యకారకులై మహాకవులచేత

ఘనులచే ధీరన్యపశిఖామణులచేత

బిరుదు లందినవా ర్కొండవీటిరెడ్లు.

సీ. కన్నసంతానంబుగా బ్రహ్మవత్సృపా

రసవిశేషమున భూప్రజల మంచి

రన్నదమ్ములన్యాయమున్లు ప్రేమాతిరే

కమున సద్భటుల సక్రమతఁ గాచి

రిలువేలుపులమాడ్కి నిలఁ గవీంద్రుల నమా

త్యుల భక్తితో సేవ నలిపి నిలిపి

దారి తప్పిన దాని

గోరాల బెట్టక

నేరేడుపండ్లిడియెన

నింపే దానికడుపు ||

అమ్మ||

* * *

నడి మింట నినుతుండె;

నాల్గుజాములు నిండె;

తడవయ్యె విభుడు వ

చ్చెడి వేళయ్యెనే||

అమ్మ||

పరమేష్టి ప్రబోధము

[కొమ్మూరు సంగమేశ్వరకవి గారు]

నవరత్న సిద్ధిత నవ్యకీర్తిభా

రణులై న! నృపుల శి రంబులందు,

సక లసద్గ్రంథసంశయములం దీర్చిన

మాన్యుల హస్తపద్మంబులందు

భాస్కరుండై నను బరికింపలేనిది

పరికించు కవుల భావంబులందు

అవనీతలం బొకయరచేతిలోపలఁ

కల్పించు శిల్ప లాఘవములందు

మెలఁగి పూజలఁగొని పోక నిలిచి నాట్యత

మాడుచును బుద్ధి యమిత విద్యానురక్తి

యుక్తియుక్తము సత్కళ లొనఁగు మమిత

దివ్యవాగ్ధాటి నో భారతీవధూటి.

రాప్తబంధువ్రాతమట్లు నభ్యాగతు

లలరఁగా మృష్టాన్నకలన నిచ్చి

తే. రన్యకాంతామణులఁ దల్లు లని మనమునఁ

దలఁచి సాధ్యనతులసేవ నలిపినారు

ఏకఃత్వీవ్రతంబు వల్లసినారు ?

సాటి లే రెందు మాకొండవీటిరెడ్డి

వరుల కెవ్వారు నిమ్మహావసుధయందు.

కొండవీటిపురి నేడుగల చిహ్నములు!

సీ. ముక్కాడుపంట లిమ్ముగ జనుల్ పండింపఁ

గల తటాకము లనేకములు గలవు

ముప్పొద్దు పూజనంబులఁ గాంచు దేవాల

యము లిన్ని కలవంచుఁ బలుకఁజాల

మరుల నుక్కడఁగించు మరళిరంగి లుంచు

బురుజు లిన్నని చెప్పఁ దరము గాదు

రాలచే నందందు లీలఁ జేసినమార్గ

ములు లెక్కపెట్టంగ నలవికావు

తే. నేటికిని జెక్కుచెదరక నీటుగన్న

వరశిలావిగ్రహంబు లేమిఱక యెన్నఁ

గా నశక్యంబునుండి యేఘనులకైన

సాటి లేనట్టి మాకొండవీటియందు.

సీ. కడుపుచుమ్ములువోవ కాకుండునే రెడ్డి

వరుల ధర్మాసనం బరయ నకట

కన్నీరు మున్నీరు గాకుండునే నేటి

కిని దళకును నాది గనిన నేడు

పులకాంకురంబు లగలమై శరీరంబు

కంపింపదే యాయగడ్డ గన్న

నిశ్శ్వసనంబు జనించి మం పొలయదే

పాటవంబైన యాకోటఁ గన్న

తే. తల్లడం బందియును గుండె ఝల్లు మనక

యన్నె ? యందందుఁ జహ్నంబు లెన్నికొనిఁ

నరయ నమరావతికిని నీ డైనకొండ

వీటికే చేటు గలిగెగా నేటి కకట!

రాజశేఖర మహాకవి

[శ్రీరంగము సోమేశ్వరశాస్త్రిగారు]

(గత సారస్వతానుబంధము తరువాయి)

శ్లో. స్వస్తిపాణి నయే తస్యై యస్య రుద్ర ప్రసాదతః,
అదౌ వ్యాకరణం కావ్య మనుజాంబవతీజయం.

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

రుద్రప్రసాదమువలన వ్యాకరణమును పాణిని వ్రాసెనని లోకప్రసిద్ధమే. “అ ఇ ఊ ఋ - ఋ ౩ క” ఇత్యాది ప్రత్యాహారనూత్రములు మాహేశ్వరనూత్రము లని “ఇతిమాహేశ్వరాణి నూత్రాణ్యణాది సంజ్ఞానాని” ఇత్యాదిగా విదితమే.

“యే నాక్షరసమమ్నయ మధిగవ్య మహేశ్వరాత్,
కృత్స్నం వ్యాకరణం ప్రాక్తం తస్యై పాణినయే నమః.”

(అని భట్టజీవితీతులు.)

పాణిన్యాచార్యునకు బూర్వమే వ్యాకరణము లనేకములు చేసినట్లు.

“అనత స్ఫోటాయనస్య 6-1-128”

“వ్యోర్లఘుప్రయత్నతరశ్చాకటాయనస్య 8-3-18”

“లోప శ్చాకట్యస్య 8-3-19”

“జతో గార్వ్యస్య 8-8-20”

“ఋతో భారద్వాజస్య 7-2-62”

నోదాత్తస్యరితోదయ మగార్వ్యశాశ్చపకాలవాసాం”

(8-4-67)

ఇత్యాదినూత్రములందు పాణినియే చెప్పినాడుకదా అట్టివో మాహేశ్వరప్రసాదమువలన పాణిని యొనర్చిన విశేష మేమియో యడుగవచ్చును. దానికి సమాధానము నూత్రప్రాయముగ జెప్పవచ్చును. పాణినికే బూర్వము వ్యాకరణము సర్వాంశపరిపూర్ణముగ లేదు. దాని నొకశాస్త్రముగ బాణిని యొనర్చెను. ఇతనివిధానము వేరు. పాణినియమునకు తొలినత చెప్పిన తరువ్వి నూత్రములు మాహేశ్వర నూత్రము లనియు, అక్షరసమమ్నయ మనియు, ప్రత్యాహారనూత్రము లనియు, వీనినామములు, మూలభూతములు. ఈప్రత్యాహారనూత్రముల చేత బాణిని తనవ్యాకరణమును శాస్త్రముగ జేయగల్గెను. ఈనూత్రములకు రచనాక్రమ మొకటి కలదు. ఆ క్రమములు నుదాహరింపటకు దావు చాలదు. పాణినియవ్యాకరణ మను నష్టాధ్యాయమాడ సంపూర్ణముగ నుపయోగమునకు రాకపోవుటచే దానియర్థమును భేదింపటకు మహాభాష్యము, కాళికా వృత్తిమొదలగుగ్రంథములు బయలుపడెదలినవి. ఈయష్టాధ్యాయని యద్వయరితి నొనర్చినవాడు భట్టజీవితీతులు. శృంగ గ్రామీకాన్యాయముగ వ్యాకరణశాస్త్రముయొక్క యుపయుక్త నిచ్చటఁ జూపుటకు వలనపడెను. కావున స్థూలారంభతీ న్యాయముగజెప్పినాడు“గత్యాగత్యుభయకట్యాంప్రభాతం” అను రీతిగా మనము మరల శ్లోకమునకు రావలసినదే.

శ్లో. “స్వస్తిపాణినయే తస్యై యస్య రుద్రప్రసాదతః |
అదౌ వ్యాకరణం కావ్య మనుజాంబవతీ జయం” అని కదా పూర్వోక్తశ్లోకము. పాణిని, వ్యాకరణము, కాక జాంబవతీజయమను కావ్యమును జేసినాడని శ్లోకమువలన తెలియుచున్నది. అదౌ” అను - పశ్చాత్, అని చెప్పటచే రచనా కాలక్రమము తెలియుచున్నది.

“పయఃపృవంతిభిః స్పృష్టేవాంతివాతః శస్త్రైశ్చైవ |
ఇతి జాంబవతీజయవాక్యం-సహస్రైరైరంబర మాపుపూరే-ఇతి జాంబవత్యాం పాణినిః” ఇత్యాదిజాంబవతీజయవాక్యపద్యైకదేశములను ముకుటుడు నామలింగానుశాసన (అమరశాస్త్ర) దేశముం దుదాహరించెను. “తథాహి-పాణినేపాతాలిజయే-మహాకావ్యే-సంధ్యావధూంగృహ్యకరేణ” ఇత్యాదిగా కావ్యాలంకారటీకయందు నమిసాధువుచే నుదాహరింపబడెను. ఇందుచేత జాంబవతీజయమునకు బాతాలిజయమనినూడ నామాంతరమున్నదని తెలియవలెను. సుభాషితావలి, సమక్రీకర్ణామృతాదులయంద నేకములు పాణినిశ్లోకములు లభించుచున్నవి.

“స్వస్తిపాణియత్సరితం పాణినే రుపజాతిభిః |
చమత్కారైకసారాభి రుద్యానస్యేవజాతిభిః”

అను సుస్మృతిలకష్ట శ్లోమేంద్రశ్లోకముచేత నుపజాతి చ్ఛందోనిబద్ధములనుపాణినిశ్లోకము లత్యుత్తములు లని తోచుచున్నది. ఏపాణిని వ్యాకరణనూత్రకర్తయో యతఃజే జాంబవతీజయవాక్యకర్త యని పై రాజశేఖరశ్లోకమువలన స్ఫుటముగాఁ దెలియుచున్నది. అందువలన పాణినిద్యయకల్పనము స్వర్థముననున్నది.

శ్లో. ప్రద్యుమ్నాన్నాపరస్యేహనాటకేపటవోగరః |
ప్రద్యుమ్నాన్నాపరస్యేహ పాష్యపి కరాఃఖరాః

(నూక్తిముక్తావలి)

శ్లో. సహస్రచరితారబాద్ధుతకాదంబరీకథా!
బాణస్యవాణ్యనాశ్వనస్యచ్చంద్రమతిక్షితౌ ||
శ్లో. బాణేనవృత్తిలగ్నన యన్యంబోఽపి పదక్రమః |
ప్రాయఃకవికురంగాణాం చాపలం తత్రకారణం ||

(నూక్తిముక్తావలి)

కాదంబరీమాతృచరిత్రా చండీశతకములను వ్రాసిన గద్య కవిసార్వభౌముడు ప్రసిద్ధుడే పార్వతీపరిణయాదులను వ్రాసినవాడు నామనభట్టబాణుడు, పైభట్టబాణునికంటె నమ్యుఁడు. బహుకాలమువఱకు వీరిద్దరు నొక్కడేయని భ్రమయుండెను. వా మ న భ ట్ట బా ణు ఁ డే త న గ్రంథమును నుదాహరింపబడిన నిట్లు భట్టబాణుని నుతించి యున్నాడు:—

పద్యేపటియాక కిల కాళిదాసః

గద్యే పటియాక కిల భట్టబాణః

పద్యేచ గద్యేచ పరం పటియాక

వత్సాన్యయో నామనభట్టబాణః

నామన భట్టబాణుడు శ్రీనాథునితోగూడ వేమ భూపాలుని యాస్థానమునఁ దుండెడివాడు. ఇతఁడు విద్యారణ్యులవారికి శిష్యుఁడు. బహుగ్రంథములను రచించినవాడు. ఈతనిగ్రంథములను దెలిసినతఁడవఱకు నిటఁ జేర్చెనుమన్నాను.

(1) పార్వతీ పరిణయనాటకము:—ఇది కాళిదాసుని కుమారసంభవమునకు ననురణము. బాల్యకవిత్య మగుటచేతఁ గవి త్వమంత ప్రాధమ్యగ లేదు. ఇది ముద్రింపబడినదే

(2) ఉపాపరిణయ నాటకము:—బాణాసురుని కుమార్తెయగు నుదాకన్యకయొక్క వివాహాకథ నాటకముగా రచియింపబడినది. కైఫియానునకి రచించిన యుపాపరిణయ మనుప్రబంధ మొకటి తెలుఁగులోనున్నది. అబ్బయమాత్యుఁడు కూడ అనియదచరిత్ర మను ప్రబంధమును రచించియున్నాడు. ఈనాటకము ముద్రింపబడి యున్నది.

(3) శృంగారభూషణ భాణము:—ఇది నిర్ణయసాగర ముద్రాయమువారును, పరనస్తువారును ముద్రించిరి.

(4) కేమభూపాల చరిత్రము:—అఖ్యాయికా గ్రంథము. ప్రకస్తుఁ డగు భట్టబాణునకుఁ దర్వాత్ గద్యకవిసార్వభౌముడని యీతనికి విరుద్ధ నిచ్చిన దీగ్రంథమే. ఇది ముద్రితమే.

(5) రఘునాథాభ్యుదయము.

(6) నళాభ్యుదయము —ఇది ముద్రితమై యున్నది.

(7) శబరత్నాకరము.

(8) శబరచంద్రిక. ఈరెండును నిఘంటువులు.

(9) హంససందేశము:—(దేశికాచార్యాదుల హంససందేశములు కాక యిది మతయొకటి) రక్తాక్షి చై. పు 15 శనివారము (సా. అనుబం-చూ) భట్టబాణుడనునది బిరుదు. నామ నుఁ డనునది చిన్ననాటిపేరని తెలఁచుట యుక్తమే. ఈవామనుని గూర్చి బ్ర. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారి శృంగార శ్రీ నాథ ము న కొం త వ్రాయఁబడియున్నది. “బాణోచ్చిష్టం జగత్సర్వం” అను నాభాణకమునకుఁ బాత్రుడైన భట్టబాణునిగూర్చి యిటు వివరింపట పిష్టమేమి మునుపే విరచించుచున్నాను.

శ్లో. నూక్తి నాం స్మరకేలీనాం కలానాంచ విలాసభూః |
ప్రభుదేవీ కవి ర్భావీ గతాపి హృది తిష్ఠతి ||

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

శ్లో. కృత్స్నప్రభాధ్యక్షాన్యోభి భారవేషభారవిః |
మాఘనేవచ మాఘేన కంపఃస్యనజాయతే ||

(సుభాషితహారావలి)

శ్లో. భాసనాటకచక్రేఽపిచ్చేక్షేః క్షిప్తే పరిక్షితుం |
స్వప్నవాసవదత్తస్య దాహాశోఽభూ న్నపావః ||

(నూక్తిముక్తావలి)

కొన్ని నాటకములకుఁ గర్త యయిన భాసకవి కాళిదాసునికంటెఁ బ్రాచీనుడని భాససామిలి కవి పుత్రాదీనాం ప్రథితయతేసాం గ్రంథేషుపత్న్య కాళిదాసకృతే మాతనే పస్తుని కుతో బహుమానః” ఇత్యాది మాళవికాగ్ని మిత్రప్రస్తావన వలన నిర్ణయింపబడుచున్నది. శ్రీహర్షరచితములుగాఁ బ్రసిద్ధి నొందిన రత్నావళిప్రీతియదర్శిక నాగానందముల /నితఁడు రచించినవే యని కొందఱు పలుకుదురు. “కావ్యం యతేనైర్ధకృతే వ్యవహరవిదే శివేతరత్నతయే” ఇత్యాదిశ్లోకమును వివరించుచు, “శ్రీహర్షాదేవ భాసకాదీనామర్థః” అని కావ్యప్రకాశలో ముక్కుటాచార్యుఁడు తెలిపియుండుట దీనికిఁ గారణ మని వచింతురు. భాసశబ్దముపై స్వార్థంబునం దీప్రత్యయము చేర్చుటచే భాసకుడని యొర్పడినది. ధావకుడనియు, ఘటకర్పరుడనియు నీతనికే నామములని కొందఱు వచింతురు.

“నూత్రధారకృతారంభేర్నూటకై ర్మహాభూమికైః |
సపతాకై ర్మ్యోలేభే భాసా దేవకై రితి ||”
అని హర్షచరిత్ర ప్రారంభమునందు బాణభట్టు
“వేయాసురా ప్రీయతమాముఖ మీక్షణీయం
గ్రాహ్యః స్వభావబులితో వికటబల్లీ వేమః
యేనేదమిదృశ మదృశ్యతమాక్షరర్మ్య
దీర్ఘాయురస్తు భగవాన్ సపినాకపాణిః”

అని యశ స్తీలకచంపువునందు భాసకవియొక్క శ్లోకము. భాసకవియొక్క యనేక శ్లోకములు సుభాషితావలిలో లభించుచున్నవి.

భాసకవికృత నాటకములు కొన్ని ముద్రింపబడియున్నవి. అందు మాత్రమటోత్కచము, కర్ణభారము, మధ్యమవ్యాయోగము మొదలగునవి యాంధ్రకరింపబడినవి. భాసనాటకకథలు అనుగ్రంథ మొక్కటి (ముల్లూది నూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు వ్రాసినది) ఇంటర్మీడియేట్ పరీక్షకు పఠనీయగ్రంథముగ విధింపబడియున్నది. “సంచితపక్షుకపాటం” ఇత్యాద్యేకారావృత్తము శ్రీమదభినవకు ప్రహలాచార్యులసారిచేత ధ్వన్యాలోకలోచనముయొక్క తృతీయోచ్ఛ్వాసమునం దుదాహరింపబడినది.

శ్లో. కాలంజరపతి శ్చక్రేభీమటఃపంచనాటకం |
ప్రాప్తప్రబంధరాజత్వం తేషా స్వప్నదశాననం ||

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

“కలంజరపతిః” అని పుస్తకాంతరపాఠము. పైశ్లోకము వలన భీమటఁ డనువాఁడు అయిన నాటకముల నొనర్చినట్లును వానియందు స్వప్నదశాననంబును నాటకము ప్రసిద్ధిజేందెననియు స్ఫుటమగుచున్నది. ప్రబోధచంద్రోదయమునకుఁ జైతన్యచంద్రోదయముపాఠే భాసుని స్వప్నవాసవదత్తనాటకమున కీస్వప్నదశానన మనుసరణమేమో! కాలంజరగిరి ప్రయాగనగరమునకు వాయుకోణమునందు ద్వాదశయోజనాంతరమున నున్నది. తదుపలక్షితదేశమునకధిపతియీ భీమటఁడు.

“దృష్టేచంద్రమసిప్రభూనతమనీవ్యోమాంగణస్థేయసి
న్సార్ధస్మిర్మలతేజవత్స్యయగతే మారంజిజ్జయేయసి |
శ్వాసంకైరవశోరకీయతిముఖం తస్యాః సరోజీయతి
క్షీరోపీయతి మన్యభోమ్మగదృశోద్భక్త్యంధ్రకాంతీయతి”
ఈ శ్లోకము నూక్తిముక్తావలియందు భీమటూని నామ పూర్వకముగా నుదాహరింపబడినది. సుభాషితరత్న భాండారమునం దిది భల్లటూనిశ్లోకముగా నుదాహరింపబడినది. భల్లటూడు రచియించినది భల్లటకేతకము. ఇది ప్రఖ్యాతమే.

శ్లో. అచకోప్రభావో వాగ్దేన్యా య న్నాతంగ దివకరః |
శ్రీహర్షస్యాభవత్సభ్యః సహాబాణమయూరయోః ||

(కార్తధరపద్ధతి)

పుస్తకాంతరమునందు, “యచ్చాండాలదివకరః” అని పాఠము కలదు. పైశ్లోకమునుబట్టి మాతంగదివకరుడు శ్రీహర్షవర్ధనుని సభయందు బాణభట్టనయూరులతోగూడ గౌరవింపబడినని తెలియచున్నది.

శ్లో. దర్పకవిభుజంగానాం గతాశ్రమగోచరం
వివవిద్యేకమాయూరీమాయూరీవాణీ నీకృంతతి ||

(నూక్తిముక్తావలి)

ఈమయూరుడు రచించినది నూర్యశతకము. ఇతనికొక రోగముండెననియు, నారోగినివృత్తిశాఱు నూర్యసారాధిం చేసెననియు, నూర్యశతకమును రచించెననియు, తన్మూలముగ నీ తనివ్యాధి తొలఁగెననియును జెప్పుదురు. నూర్యభగవానుని వలన నితఁడు హస్తములను బొందెనని “ఎవ్వనివాక్యావృత్తిమి నుని ధాత్రికిఁ దెచ్చిపేర్చితో కరము లన్నించుకొనియె” అను నరపభూపాలీయపద్యపాదముచేఁ దెలియుచున్నది. దికాకోకకవి యీమయూరుని నిట్లు పొగడియున్నాడు:—

“తావత్కవివిహంగానాం ధ్వనిశ్లోకేషు శస్యతే |
యావన్నీవికతిశ్రోత్రే మయూరమధురధ్వనిః ||”
(త్రిలోచనకవి యని యాకవిపేరు)

ప్రణతింతు నుద్గండ-భాషాసూక్తిప్ర, హరభాషాకేయూరుల - డగు మయూరు.”

అని బాలభారతంబునందుఁ గాకవ్రానిగంగాధరుఁడు. ఈబాలభారతమిప్పుడు దృష్టాచరిముకాదు. బాలభారతములోని కొన్ని పద్యములు ప్రబంధరత్నావళియందున్నవి. సంస్కృతంబునం దమరచంద్రమారి రచించిన బాలభారతమనకావ్య మొక్కటియున్నది. ఇది ముద్రితమయియున్నది. పైబాలభారతము కాక, మనయాంధ్రదేశీయుఁడగు నగస్తుఁ డగు మహాకవి రచించిన బాలభారత మనుకావ్యమొకటి యున్నదనియు, దానికి కృష్ణదేవరాయలమంత్రియగు సాళువతిమ్మరకు వాణుంగ

చించెననియు వేటూరిపభాకరశాస్త్రిగారు రాకసారి సరస్వతీ పత్రికయందుఁ జెప్పియున్నాడు. గంగాధరుని యాంధ్రబాల భారత మగవృత్తియంద్రాక్షరణము యందునుని సంకేపము పుట్టుచున్నది. అది లభించినగాని నిశ్చయంపఁజాలము.

శ్లో. "మాయారాజస యోజ్యే నాన్యకరమలిః కవిః
ఉదన్యతః సముత్త స్థః కలివాతుహినాంశవః॥
(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

హైహయ వంశోద్భవులును, కరమలి (కలమరి) నామ ములు నగు కొందఱు త్పత్రియులు నేటికిని "రీమా" (రేంపా) రాజ్యమునందులరు. రాజశేఖరసయమునందుఁ జేదిదేశాంత ర్గత యయిన మాహిచ్ఛతీనగరము వారికి రాజధానిగ నుండెను. "యస్మైఖలాధతి మేకలశైలకన్యా వీతేంధనోవసతి యత్రచ చిత్రభానుఃతామేమపాతి కృతవీర్యయశోవతంసాం మాహిచ్ఛ తీంకలమరేశేఖలరాజధానీం॥" అని బాలరామాయణము. (౧-౩౩) మేకలమత యనఁగా నర్కవ. ఆమాహిచ్ఛతీనగరము ఇందోగ నగర దక్షిణదిక్కునందు, పంచవద్యోజనాంతరమునందు నర్కవదా దక్షిణతటమునందుఁ బ్రస్తుతము "మహేశ్వర" యను పేరుతో ప్రసిద్ధముయి యిందోయన్యపత్త్యధీనమునందే యున్నది. చేదిదేశమునందే నర్కవోపకంఠమునఁ ద్రిపురీయను నామము గల పట్టణము ద్వితీయకలమరి రాజధానియయ్యెను.

"సీతాస్వయంవరనిదానధనుర్ధరణ దగ్ధాత్మరత్రితయతో విభునాభవేన॥

ఖండనిపత్య భువియానగరీ బభూవ తామేష చైద్యతిలక శ్రీపురీం ప్రశాస్తి॥" అని బాలరామాయణము (౧-౩౩)

"త్రిపురీ చేదినగరీ" అని హైమనామముల (4-41) రాజశేఖరకృతి. విద్ధవాలభంజికాకథానాయకుడగు కరమలి మలోత్పన్నుఁ డీనగరమునందే యుండెను. "కరమలితిలకో వర్తతే చక్రవర్తి" అనియును "స్వస్తిశ్రీమతి త్రిపుర్యాంతు హినకరమతాపీచివాచాలితాయాం" అనియును విద్ధవాలభం జికాచతుర్థాంకమునందున్నది. "తుహినకరమత యనఁగా సోమోద్భవయైన నర్కవదా" ఆ "త్రిపుర" యను పత్ర మిప్పుడు "తేపుర" అను నామముతో జలపురసమీపము నందున్నదని దక్షిణదేశేతిహాసపుస్తకమునందు (౩7 పుట) పండితవరభాండారకరులు చెప్పిరి. కరమలీనంశోద్భవుడయిన వై మాయారాజుకవి చేదిదేశోత్పన్నుడే.

ప్రగ్ధర. గంగామాశోషితాభిప్రకటజలధరోత్పాల జాతస్మి తానాం, హేలాకృష్టార్కచంద్రాభినవకృతమహామండ లాభోగభాజాం, పీనోరః స్థాపితాశాద్విరదమదమషీ మాంస లస్థానకానాం, దూరం యాతస్య వత్స స్మృతి దశశిరాస్య చ్చిశుక్రీడితానాం.

ఇత్యాదిశ్లోకములు కొన్ని మాయారాజనామసముద్భవు తములు నూక్తిముక్తావల్యదులయందు ప్రాప్తించుచున్నవి. ఆశ్లో కములను విశ్లేషించినచో మాయారాజాకానోక రామాయణ కథానుకూలనాటకర్రయయి యుండునని తెలియుచున్నది. శ్లో. వక్రోక్త్యా మేంఠరాజస్య మహాస్త్వా సృజిహాపతాం, ఆవిధా ఇవధుస్యతి మూర్ధానం కవికుంజరః.

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి.)

మేంఠుడనఁగా నాస్తిపతుడు (మావటివాడు.) (పక్ష మునందు) రాజశేఖరునిచేత బాలరామాయణ, బాలభారత ములయందు గృహీతనామకుడను, కాశ్మీరదేశోద్భవుడను, విక్రమాదిత్య సమకాలీనుడను, హయగ్రీవపథకావ్యకర్తయను నగు భర్తృమేంఠుఁ డను కవి.(సుభాషితరత్న భాండారము నందు:—)

శ్లో. "వింపతీవతమోఽంగాని వర్తతీవాంజనం నభః,
అసత్పురుషనేవ దృష్టి ర్నిష్ఫలతాంగతా."

అనుశ్లోకము "విక్రమాదిత్య మేంఠయోఃవిక్రమాదిత్య మేంఠులయొక్క శ్లోకము" అని యుదాహరింపఁబడినది. ఈశ్లో కము కావ్యప్రకాశములో దశమోల్లాసములో నర్థాలంకార సంస్పృష్టి కుదాహరణముగా నీఁబడినది. కావ్యప్రకాశము ననుస రించియే, అప్పయదీక్షితులవారు మవలయానందములో దీనిని యథాలంకారసంస్పృష్టి కుదాహరణముగా నిచ్చిరి. విక్రమార్కు డును, మేంఠుడును వ్రాసినగ్రంథము కలదేమో! "వక్రోక్త్యా మేంఠరాజస్య" ఇత్యాది పూర్వోదాహృతశ్లోకము నూక్తి ముక్తావలి, సుభాషితహారావలయందు రాజశేఖరశ్లోకములకు బహిర్యూతమై యాశ్లోకములసమీపముననే యున్నది. శ్లోక భోరణి రాజశేఖరుని భోరణీవత నుండుటచేతను, బాలరామా య జాదుల యందు భర్తృమేంఠుకవి నుతింపఁబడుటచేతను, వైశ్ణోకము రాజశేఖరుని స్తుతిగానే గ్రహింపఁబడవలయును.

శ్లో॥ మాస్యసంతుహితవ్యః పాయోరత్నాకరాశమే
ఇతివసకృతోధాత్రా కవిరత్నాకరోఽపరః॥

(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

హరవిజయమహాకావ్యకర్త యయిన రత్నాకరుడు ప్ర ఖ్యాతుఁడే. ఈతఁడు క్రీ.శ 855 ముదలు 884 సంవత్సరముపర్యం తము కాశ్మీరమును బరిపాలించిన యవంతివర్మయొక్క సభలో నానందవర్ధనాచార్యునితోఁ గూడ వర్తించునట॥ ముక్తావళిః శీవస్వామికవి రానందవర్ధనః | ప్రథాం రత్నాకరశ్చాగత్యా | మ్రాక్ష్యేఽవంతివర్మణః" అని (5-89) రాజతరంగిణియందుఁ జెప్పఁబడియున్నది. రత్నాకరకృతులలో (1) హరవిజయము హాకావ్యము (50 పద్యలు) (2) వక్రోక్తిపంచాంగిక (8) ధ్వని గాథాపంజికా అను మూడుగ్రంథములు లభించినవి. హరవిజ యకావ్యమునందు వసంతతిలకానిబద్ధము లగు పద్యము లనేకము లుండుటచే "వసంతతిలకాయాథా వాగ్యల్లి గాథసంగిని" రత్నా కరసోత్పత్తికా చకాస్త్వాననకానశే॥ అని సువృత్తిలికమునం దు తేమేంద్రకవి చెప్పెను. రత్నాకరకవియొక్క హరవిజ యము కాశ్మీరదేశమునందే ప్రచుర గలది. మనయాంధ్రదేశ మునందు దీనికిఁ బ్రచారము విశేషము లేదు.

"దుగ్ధానీనాం సహస్రం నమసుమలసితం సవ్యసంతాయతం
వాణోటిర్యా పార్వతానాం సుమమతశ్చతాంశేషదోషా తనానాం॥ సంపూర్ణం వాసుధాభిః పురటపుటతేం హంసా ధన్యంతరేణ్ని పాణిం చారురత్నాకరమకవిగిరాం మేరు లక్షం నమాల్యం॥"

అని యాధునిక సదాశివ శంకరశాస్త్రి ప్రణీతరత్నా కర ప్రశంసాశ్లోకము.

శ్లో॥ తోహుద్రకకథాకారా రమ్యా రామిలసామితా॥

కావ్యంయయోర్ద్యయోరాసీ జర్ధ నాశీత్యోపమం॥
(సుభాషితహారావలి)

సామిలునియొక్క నామము మాలికికాగ్నిమిత్రప్రస్తా వనయందున్నది. ఆందుచేతఁ గాళిదాసునికంటె సామిలుఁడును వానికికంటె హృద్రకుఁడును వ్రాచియుండి నిర్ణయమగుచున్నది. హృద్రకుఁడు మృచ్చకటికాప్రకరణకర్త. ఈతఁడనే భానుఁడు చారుదత్తమును నాటకమునం దుపయోగించెను. రామిలకామి లులు జంటకవులని పయిరాజశేఖరునిశ్లోకములనఁ జెలియు న్నది. సామిలుఁడనియు, సామిలియనియు రెండుపాఠము లు పలభ్యమలయుచున్నవి. "భాసోరామిల సోమితా" అని శాక ధర పద్ధతియందు రాజశేఖరుని శ్లోకము. "భాససామిలి కవిపు త్రాదీనాం" అని మాళవికాగ్నిమిత్రము. "భాససామిలిక ప్రతి భాసమున్నేష, హేలావిశేషంబు నిచ్చగించి" అని శ్రీనాథుఁ డు వైషధకావ్యమునందు.)

శ్లో॥ సవ్యాఃకేకృతాక్షతస్య రుధిరం దప్తస్య లాలామృతిః
కించిన్నైత దిహా సీతకృద్ధమసాపాంధ్రస్థ వస్త్వీమృతః
ఆజ్ఞాతం మధులంపటైర్వృషకై రారబ్ధ కోలాహలే
నూనంసాహసికేన మాతములే దృష్టిః సమారోపితా॥

అను శ్లోకము శార్దూధర పద్ధతియందు రామిల సామిల నామసముద్భుతమయి యున్నది. "పరపురుషాదిన సమితుః" ఇత్యాదిశ్లోకములు సుభాషితావలియందుగూడ నున్నవి.

యథార్థతాకథం నామ్ని మాథూ ద్వరరుచేరిహ॥
వ్యధ త్తకంఠాభరణం యః సదాశోహిణిప్రియః
(నూక్తిముక్తావలి.)

కాత్యాయనాపరనామకుడగు నరరుచి ప్రసిద్ధుఁడే. తత్కృతనాటకరణవార్తిక పాఠము, ప్రాకృత సూత్రములును సగృత సులభములే. వాక్యకారం వరుచిం భావ్యకారం పతంజలిం" అని భట్టోజిదీక్షితులు. సుభాషితావల్యదులయందు వరుచి ప్రణీతశ్లోకము లనేకములు దొరకుచున్నవి. అందులన నేడయిన నోకావ్యము వరుచిచే రచింపఁబడి యుండును.

శ్లో॥ కేవల నితంజేన గిరాం గుంఘన రంజితాః॥
నింతతి నిజకాం తానాం నమాగ్ధ్య మధురంచపః॥
(నూక్తిముక్తావలి, సుభాషితహారావలి)

శ్లో॥ స్థితామాన్యక పాకత్వా నిస్సర్గమగురాసిగి॥
కిమపి స్వయతేవాణీ తేహంచివ్యసి కాంకరీ॥
(నూక్తిముక్తావలి)

ఈశ్లోకమునందు బాలరామాయణ ప్రస్తావనయందు గృహీతనామకుడను, స్వసమకాలీనుడు నగుకృష్ణశంకర వర్మ రాజశేఖరునిచేత వివక్షింపఁబడిన శంకరాచార్యుఁడు కాడు. మఱియొక శంకరుడు.,

శ్లో॥ శబ్దార్థయోః సమానుంఘః పాంచాలీరీతి రుచ్యతే॥
శివాభట్టారికావాచి బాంశోక్తిమద నాయది॥
నూక్తిముక్తావలి సుభాషితహారావలి

శ్లో॥ పృథివ్యాంగ్రధితా గాథా సాతవాహనభూభూ॥
వృద్ధృతేస్తు విస్తారమహోచితపరంపరా॥

(నూక్తిముక్తావలి)

సాతవాహనవృత్తి సంధానించినది సాతవాహనప ప్త శతీయనుప్రాకృతగ్రంథ మొక్కటి గలదు. దానికి గంగాధరభ ట్టనువాఁడు టీకరచించియున్నాడు. దీనికే గాథాసప్తశతీయని నామము. ఇందలిసారమునుగ్రహించి జేమభూపాలుఁడు సప్త శతీసారటీక యనుపేరను దానికి వ్యాఖ్యవ్రాసివాఁడు. ఈసాత వాహనసప్తశతీ శాలివాహనసప్తశతీయని నామాంతర ము) శ్రీనాథుఁ డాంధ్రీకరించినటలు, "మానూఁగమీసాల - నుత్ప యోగనమున, శాలివాహనసప్త - శతీనోడివితి" అను కాశీఖం డపద్యపాదములనఁ జెలియుచున్నది. ఆయాంధ్రీకరణము ప్ర స్తుతము దుర్లభము.

శ్లో॥ పార్థస్యమనసి స్థానం లేభేఖలు సుభద్రయా॥

కవీనాంచచో వృత్తివాచుర్వేణ సుభద్రయా॥
(నూక్తిముక్తావలి, సుభా. హారా)

"దుగ్ధంచయ త్తదను" అనుశ్లోకము, సుభద్రాకృతము సుభాషితావలియందున్నది

శ్లో॥ నదీనాం మేకల సుతానృపాజ్ఞాం రణవిగ్రహా॥

కవీనాంచ సురానంద శ్చేదిమండలమండనం॥
(నూక్తిముక్తావలి)

మేకలమతఃసర్వవ. సురానందుడు రాజశేఖరపూర్వ పురుషుడు. అకాలజలవర్షన శ్లోకటిప్పణమును జూడుదుఁ డేదిదేశ ము దా హ లా ప ర వ ర్యా య ము. "త్రై పు రాస్తు దాహలః స్యుశ్చేద్యాస్తే చేదయశ్చ తే" అని మైమనా మముల (౪-౭౭) "దాహలాశ్చేదయశ్చేద్యా" అనితికాండ శేషమునందు భూమివర్ణము. "నీత్యాగంగాధర మధరతాం దా హలాధీ శభామ్ని" అని విక్రమాంక దేవచరిత్రమునందు బిల్వణ కవి. (18-95).

"భాసోరామిలసోమి లావరరుచిః శ్రీసాహసాంకఃకవిః
మాఘోభారవికాళిదాసతరలాః స్కంధఃసుబంధుశ్చ యః॥
దండిబాణదివాకరాగణపతిః కాంతశ్చరత్నాకరః
సిదాయస్యసస్వతీ భగవతీ కే తస్య సర్వేఽప్యమీ॥"
(శార్దూధరపద్ధతి)

ఈశ్లోకము రాజశేఖరప్రణీతముగాశార్దూధరపద్ధతియం దు దాహరింపఁబడినది. ఇందురాజశేఖరునిచే బూర్వము న్ను తింపఁబడిన కవులుసుబంధుఁడు, సాహసాంకుఁడు, స్కంధుఁడు. "కాంతశ్చ" అనునది రత్నాకరునకు విశేషణము, సుబంధుఁడు వా స వ ద త్త య ను దా ని క ర్త. భట్ట బా ణు ఁ డు హ ర్ష చ రి త్ర ము న ం దీ త ని నిట్లు పొగడియున్నాడు:—

"కవీనామగలన్దో నూనం వాసవస్తతయా,
శత్రేవ పాండుపుత్రాణాం గతయా కర్ణగోచరమ్॥"

రాఘవ పాండవీయకర్త యగు కవిరా జిట్లు చెప్పియు న్నాడు:—

"సుబంధుర్వాభట్టశ్చ కవిరాజ ఇతిత్రయః॥
వక్రోక్తిమార్గిపుజా శ్చతుర్థో విద్యతేనవా॥

"వరపుత్రములు మాని వాణియెవ్వనికై వలచి నానా శేషములకుఁ జిక్కె॥

అని నరసభూపాలీయంబునందు మూర్తికవి. పైకవులంద టిలోను సాహసాంకస్కంధులవిషయము యేమియుఁ జెలి యదు.

(సశేషము)

మహాత్మాగాంధీ

- క॥ రాబము భారతపుత్రుల
కాటకములఁ బాపునట్టి కల్పం బనుయన్
నాటితివి దేశమంతట
కాటిల్లము లేక నీవు గాంధీమహాత్మా॥ 1
  - క॥ పరదేశపు వస్త్రంబులు
ధరియింపఁగ వద్దటంచుఁ దగదంచును నీ
వరయంగను జెప్పినాడవు
కరుణాకర దైవమూర్తి గాంధీమహాత్మా॥ 2
  - క॥ హిందూదేశపు ప్రజలకు
సందేశము నొసంగినావు సచ్చరితుఁడవై
పొందుగను నెల్లదేశల
ఖాదీ ధరియింపుఁ డనుచు గాంధీ మహాత్మా॥ 3
  - క॥ మునిగణనేడుతు రాముని
నవరతము నీకు నాయురాశోగ్యంబుల్
యొనగూర్చు మనుచు వేఁడెదఁ
గనికరమతో నిగమచరిత గాంధీమహాత్మా॥ 4
- వెలుపొలు సీతారామయ్యచౌదరి,
అమృతయ్య.

ప్రతిజ్ఞాచాణక్యము

శ్రీ లక్ష్మి, పద్మములు

చం. కలుషితచిత్తులన్ ఖలుల * త్కృత్యియద్యుత్తమలన్ కుతారధా రలవధియించునాపరశు * రాముని నీవుస్మరించునట్లనీ కులమును సంహరించి, నినుఁ * గూర్చెద నీహృదయంబుఁజే

త్రిపున్

కలియుగభార్యవుండని జ * గంబునుతింపగఁగిరి గాంచెదన్ మ. వనభాగంబునఁ బంచమస్వరమునక * వాసంతశ్రేణి లింకం బునరక్తిక వహియించి పాడుచునల్ * నానందముపొం

గ; సె

వ్యనిమోదంబునకై మరుచ్చలితమై * వల్లీదళంబాదుఁ బా ననుకూలించి యొనర్చు కార్యమునఁదా * నానందముఁబొం

దెడుక

ఇది శ్రీయుత భాగవతుల లక్ష్మీనరసింహ శర్మగారిచే రచియింపబడి బరంపురము నందలి వేగుజుక్కగ్రంథమాలవారిచే పదునైదవ మరచిగఁ బ్రకటింపబడిన చరిత్రాత్మకనాటకము. వెల రు 1-0-0

సుప్రసిద్ధ వంగదేశ మహాకవియగు ద్వితీయద్రుపాద్ రాయగారిచే రచియింపబడిన చంద్రగుప్త, అనుబంధాలి నాటకము ననుసరించి తమకు ఉచితములని తోచినమార్పులనుచేసి శ్రీ శర్మగారు ఈనాటకమును రచియించియున్నారు. దానంతటి యిదికేవలము రాయగారి గ్రంథమున కనువాదమనిచెప్ప వీలులేదు. బంగాళీ సామ్రాజ్య భిన్నముగ వీరుచేసిన మార్పులేవైనా యీ గ్రంథమున వివరింపబడకపోవుటచేత వాటిని దెలిసికొనవీలులేకున్నది.

ఈ నాటకమును బాగుగఁబరిశీలించిన నిందు, రెండుకథలు గుడిగ్రచ్చినట్లు స్పష్టము కాఁగలదు. అందొకటి నందవంశనిర్యూలము. ఇదియే ప్రతిజ్ఞా చాణక్యము. రెండవది హేలెనా చంద్రగుప్త పరిణయము. ఈ రెండును ఒకదాని కొకటి సంబంధములేనిగాఁగలవు. హేలెనా అను నామె సెల్యూకసు కూతురు. సెల్యూకసు సెకందరు [అలెగ్జాండరు] మరణానంతరము ఆతఁడు జయించిన ఆసియాఖండదేశములను ఆధిపత్యమున యవనప్రభువుచంద్రగుప్తుని యజ్ఞము ధిక్కరించి నందునిశ్చరచేదము గావించినకాత్యాయనుడు చంద్రగుప్తముహూర్తాజుచేత మగధరాజ్యమునుండి వెడలఁగొట్టబడిన పిదప సెల్యూకసుప్రభువుతోఁజేరువఱకు సెల్యూకసు హేలెనాగార్భకు ప్రతిజ్ఞాచాణక్యమునకు నేవిధమైన సంబంధమును లేదు. అందువలన చతుర్థాంకమునకుఁబూర్వము సెల్యూకసు హేలెనా ఆంటియోకస్ పౌత్రులను ప్రదర్శించుటకుఁబయోగింపబడిన రంగముల ప్రయోజన మంతగఁగానరాదు. అవి లేకపోయినను ప్రతిజ్ఞా చాణక్యగార్భకు లోపమునాటిల్లనేరదు. ఇంక చాణక్యని నీతి కాశలమును, ప్రజ్ఞను ప్రదర్శించుటకై చతుర్థాంకమునుండి యీ యవనకథనిందుఁజేర్చుటకుఁ గారణమైనట్లు స్పష్టము కాఁగలదు.

కథాసంగ్రహమిది: మహాపద్మనందునికి నందుడు, చంద్రగుప్తుడు అను నిరువురు కుమారులు కలరు. నందుడు క్షత్రియుఁడు: చంద్రగుప్తుడు శూద్రాణియైన మురయొక్క కుమారుడు. నందుడు మగధరాజ్యాధిపతి: దుష్టచరిత్రుడు. చంద్రగుప్తుడు సద్భావంపన్నుడు. ఈతఁడు మగధరాజ్యమునకుఁదాసు పట్టాభిషిక్తుఁడకాలెనని ప్రయత్నించును. ఇతఁ డిట్టి ప్రయత్నములో నుండగా చాణక్యుడు మట్టాస్త్రపారంగతుఁడైన మహా విద్వాంసుఁడు నందుని భగినీభాగ్య విభవుఁడగు వాచాఅనిచేత నిందు కొలువున సిగపట్టి యాద్యంబడి అవమానితుఁడగును. ఈసంగతియంతయు నందునికిఁదెలిసెను నాతఁడు వాచాఅని దండింపక పోవుటయేకాక మీఁదుమిక్కిలి చాణక్యుని నిందించును. అందువలన నాతఁడు క్రాధాకారముఁదాల్చి నందవంశమును నిర్మూలనం బొనరించి, ఆరిపోయిన బ్రాహ్మణజాతి గౌరవమును ముఱు రగుల్కొలిపి, కలియుగ భార్యవుండని పేరొందఁ బ్రతినపట్టును. ఆత్మాభిలాషమును సఫలీకృతముచేసికొనుటకై చంద్రగుప్తుడు చాణక్యసాహాయ్య ముపేక్షించును. ఈప్రయత్నములో నదివఱకే నందునిచే బరిభింపబడిన బ్రాహ్మణుఁడును, నందమంత్రియనున కుత్యాయనుఁడను వాఁడు చాణక్యునికిని, మలయరాజును, ఛాయసోదరుఁడునగు చంద్రకేతు చంద్రగుప్తునికిని సాయపడుదురు. చాణక్య చంద్రగుప్తులు తుదకు సఫలీకృత మనోరథులగుదురు. చాణక్య నాజ్ఞానుసారము చంద్రగుప్త మహారాజు నాజ్ఞ నతిక్రమించి కాత్యాయనుఁడు నందుని శిరచ్ఛేదముఁ గావించును. అందుపైఁ జంద్రగుప్తునికిఁ గోపమువచ్చి కాత్యాయనుని తనరాజ్యమునుండి

వెడలఁగొట్టును. వెడలఁగొట్టబడిన కాత్యాయనుఁడు యవనులతోఁ జేరి మగధరాజ్యముపై పండెత్తవలసినదని సెల్యూకసును బ్రోత్సహించును. సెల్యూకసు కాత్యాయనుని సలహాప్రకారము మగధపై దండెత్తుటయు తుదకు చాణక్యపరిగ్రహితుఁడైన చంద్రగుప్తునిచేత నోడింపబడి యాతనితో సంతిచేసికొనుటయు, నాసంతిని గాపాడుటకు సెల్యూకసు తనపుత్రుకయగు హేలెనాను చంద్రగుప్తునికిచ్చి పెండ్లిచేయుటయు ససవిషయములతో వాటకము ముగియుచున్నది.

చాణక్యునికిని, మురమును వాచాఅనిచేఁగలిగిన దుర్బరపరాభ నమే యీ నాటకము నకుఁ గీలకము. మహారాజునకు బావముఁబడిన గర్భమున వాచాఅఁడు తనకుఁ గావించిన పరాభవమును, నందునియు సేక్షయు చాణక్యక్రోధానలము విజృంభించుటకుఁ గారణము. బ్రాహ్మణజాతియొక్క యధాపతనమునకుఁ జింతించి, నందవంశమును నిర్మూలనముఁగావించి, ఆరిపోయిన బ్రాహ్మణలేజమును ముఱు రగుల్పకేయవలెనని చాణక్యుడు ప్రతికఁడైకొన్న సలహము చాల చక్కగ వర్ణింపబడినది. నంద, చంద్రగుప్తుల స్వభావమునందలి వ్యత్యాసముకూడ బాగుగ జూపబడినది. ఈ సందర్భమున గవి కొంతవఱకు వేడిసంహారకృతి ననుకరించెను. భీమునివలెనే చాణక్యుఁడు 'సందర క్తరంజితహస్తము'నం గాని వాచాఅనిచే నీడ్వంబడిన దనశిఖను బంధింపఁజాలనని శపథముచేసెను. దుర్యోధనునివలెనే నందుఁడు భాగలాలనుఁడు. మొట్టమొదటిమాటలు నందుని నాటకరంగమునఁ జూపు ప్రమదోద్భావనవస్త్రకృత్యము ఇందులకుఁదార్కాణము. నందుఁ డెంతభాగలాలనుఁడుగ ప్రదర్శింపబడెనో అట్లే మొట్టమొదటి మాటనాటకరంగమునఁ గన్పట్టునందర్భమున చంద్రగుప్తుడు అంతశౌర్యధనుఁడుగను అంతయుదారహృదయుఁడుగను ప్రదర్శింపబడెను. ఇది యెంతయు సముచితముగను, రసపోషకముగను ఉన్నది. నందునికొలుపుకుటమున మురమాసిన పుత్రులేమయు, హృదయమార్దవమును గొనియాడయగును. హేలెనా గొప్పవిదుషీమణి. నీతివిశారద. కాంతివిచ్ఛేదకమును, జగత్సంతోషకారణమును ఘోరరక్తపాతపాతపునైన యుద్ధమునుండి జనకుని ముఱుల్పబుట్టించి, తుదకిందుకొఱకుఁ దన కిష్టములేకున్నను విశేషియుఁడైన చంద్రగుప్తుని బరిణయముఁ గావించుకొనును. హేలెనా శీలమును, స్వభావమును చక్కగ వర్ణింపబడినవి. ఇట్లే సోదరియగు ఛాయపౌత్రము బాగుగ పోషింపబడినది. ముగింపు చాలసరసముగ నున్నది. హేలెనా యాదాశ్యము ప్రశంసాపాత్రము.

చాణక్యుఁడు రాజనీతి విశారదుడని పేరొందినవాడు. అర్థశాస్త్రమును ఉద్భృంధమును రచియించినవాడు. మగధసామ్రాజ్య నిర్మాణకారణ భూతుఁడు. పారతంత్ర్యమునకు లోఁబడకుండ స్వదేశమును గాపాడిన మహానీయుడు. మహాపండితుఁడు. వైదికాచారపరాయణుడు. ఈతని పాత్రము పాశులకుఁ గొంత యాశాభంగము కలిగింపక మానదు. చాణక్యుని చారదృష్టియందు గొంత వ్యక్తీకరింపబడినను ఆతని రాజనీతివైఖ్యమును దెలుపు సందర్భములు కానరావు. అదియు సంగాక కుటిలత, తొందర, కారణములేని యనుమానము, సంతతక్రోధస్వభావము, పాపాహృదయము, ఇవి యిందలి చాణక్యపాత్రము యొక్క స్వభావగుణములు. పాపాహృదయము సంతత క్రోధస్వభావము నందవంశ నిర్మూలనమున కావశ్యకములైనగావచ్చును కాని ఆతని దూరదృష్టి రాజనీతినిపుణత, ప్రతిజ్ఞా నిర్వహణమునకై తంత్రములను బన్నుటలోఁగల నేర్పు ఇవి లేకపోవుటచాణక్యపాత్రమునకుఁ గొంత కొఱంతులే. ప్రతిజ్ఞా నిర్వహణ మైనపిదప చాణక్యహృదయము కరుణార్ద్రమైనట్లు వర్ణించుటకొంత బాగుగనే యున్నది. చాణక్యుని పిదప వాటకమున ప్రధానపాత్రము చంద్రగుప్తునిది. చంద్రగుప్త పరాక్రమ మంత చక్కగ పోషింపబడలేదని మా యభిప్రాయము భయంకర రణమధ్యమున చంద్రగుప్తునికి వివాదయోగము తటస్థించి యాతఁడు రణరంగ విముఖుఁడయ్యెను. ఆవశ్యకమైన పట్టున శౌర్యప్రదర్శనము లేకపోవుటయు, మీఁదు మిక్కిలి వివాదయోగమును గల్పించుటయు సంతసరముగఁ గన్పట్టదు. ఇతనికి రోష మెక్కించుట చాణక్యునికి దుర్బల మయ్యెను. ఇందుకు చాణక్యుడు సాత్వికహృదయ యగు మురకు ముందు రోష మెక్కించి ఆమెను పరమ కఠినహృదయను జేయవలసి వచ్చినది. పిదప నామెయుఁ దానును గలసి చంద్రగుప్తునికి శౌర్యము పురికొల్పవలసి వచ్చినది. ఎట్లయిన నేమి వివాదభిత్తుడైన చంద్రగుప్తుని రోషపరిపూరితుఁడేసి, ముఱు యుద్ధరంగమునకుఁ బంపునప్పటికి మురచాణక్యులకుఁ గృత్యాద్యవధి

యొనడి. చాణక్యుఁడు తన కెంత యుపకారముఁ జేయుచున్నను చంద్రగుప్తుఁ డాతనిని విశ్వసించ లేకపోయెను. చంద్రగుప్తుఁడు తాను నామమాత్రమునకే రాజునని వగచెను. చాణక్యుఁ డందులకుఁ గోపించి వెడలిపోయిన మీఁదట యవనవాహిని తనతోట భేదించుచున్నప్పుడు చంద్రగుప్తుఁడు చాణక్య సాహాయ్యములేదని చింతించి పామరునివలె కడుంగడు నడచెద్యవడి తుదకు విజయముమీఁది యాశి వడలుకొని తెంపుచేసికొని 'చావ నిశ్చయించి' యుద్ధమునకు వెడలెను. మొత్తముమీఁద చంద్రగుప్త పాత్రమున ధీరోదాత్త లక్షణము లంతగఁ గానరావు శూద్రాణి తనయుఁడుగట నవి లేకపోయినను కొఱతలేదని సమర్థించుకొందుచున్న ఆనేతుశీలాచలపర్యంతము సామ్రాజ్యము స్థాపించినవానిని, మగధదేశచక్రవర్తిని అట్లు చిత్రించుట యుత్తమముగఁ గన్పట్టదు. నందునిచెడ్డతనముచక్కగ దెలుపబడియుండలేదు. చాణక్యుని నోటచెలవకు 'లలనల' అనుపద్యమును 'ధర్మమార్గము రాజులపృథాదను పద్యమునుమాత్రము నందదుప్తు. చారిత్రమును వెల్లడించుచున్నది. నందుని చెడ్డతనమును గుఱించి చాణక్యుడుగాక పౌరులుగాని లేక మఱియొకరుగాని తెలిపిన చాల సరసముగ నుండెడిది.

నాటకమునందలి కొన్ని కొన్నిపట్లు చాల సరసముగ నున్నవి. పద్యములు అత్యంతముధారా శుద్ధిగలిగి, లలితముగను, కడుహృద్యముగను ఉన్నవి ఈ నాటకమునకు శ్రీయుత మండపాక పార్వతీశర్మరశాస్త్రిగారు (ప్రాచీనాంధ్ర)నాటకములను గుఱించియు, చరిత్రనాటకములను గుఱించియు అనేక నూతన చరిత్రాంశములను దెలుపుచు చక్కని యుపోద్ఘాతము వ్రాసి యున్నారు. [మ.సో.]

భారతి న చిత్రమానవత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును సచిత్రమాసపత్రిక-ప్రతినందికయందును 3,4 రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

Table with 2 columns: Subscription type and Price. Rows: సంవత్సర చందా (Annual), అర్ధసంవత్సరము (Half-yearly), విడిపత్రిక (Single issue).

మాదిరిపత్రిక గోరువారు అణాలు 0 10-0 ప్లాంపులు పంపిన పంపబడును. ఉచితముగ పంపజాలము. మాదిరిపత్రిక తెప్పించుకొన్న తర్వాత చందాదార్లుగ చేరినయెడల ఆ సొమ్ము మినహాయించుకొని తక్కినసొమ్ముమాత్రము పంపవచ్చును.

ప్రస్తుతము పోస్టలు రూపు ప్రకారము. 0-2-0, రిజిస్టరుచార్జి, 0-3-0 తపాలు చార్జి అధికమగుచున్నది. మీరే ముందుగ మఱి యార్జరు పంపిన శుభార్థు లిగును. పి. పి. లు పంపినచో సొమ్ము మాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ చేరుటయు పత్రికలు పంపుట ఆలస్య మగుటయు సంభవించును.

మే నే జ రు, భారతి. *సాలపెట్టె వెంబడు 12 రు, గాన

నేత్రాంజనము డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0 ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు పంచి పచ్చపులు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యముగ వాడతగినది. కండ్లకు ఏవిధమైన జబ్బునుచేయదు. ఈకాటుకను విడువక కొద్ది దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎఱుపులు, పుసికట్టుబ్బ, కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిమరదలు, కండ్లమసకలు మొదలగు మానును. డబ్బీలో పావులయెత్తు కాటుకమాత్రమేయందును. అమృతాంజనం డిపో. మదర ను బొంబాయి.

హిందూమితహాసోద మ కేంద్రసంఘము

3 వ సాంవత్సరిక సమావేశము ప్రభుత్వవిధానమును స్పష్టపరచుట

నిన్నటి సాయంత్రము ఆదియప్పనాయని పీఠియందు సర్. కె. వి. రెడ్డి నాయకుగారి ఆధ్వర్యమున కేంద్ర మితహాస సంఘ సమావేశము జరిగినది. భవనమునందు సభ్యులచే నిండి యుండెను.

ప్రతిభమున యస్. ఆర్. బాలసుందరంగారు సభ్యుల నాహ్వానించుచు మితహాసోద్యమ యుద్దేశము త్రాగుడు సంపూర్ణముగ మానివేయుటయే యనియు, ఇతర రాజధాని లీ విషయమందు ముందంజవేయుచున్నను మదిరాసు రాజధాని వెనుక బడియున్నదనియు, కార్యోచేదననందలి తమ ప్రతినిధులు ఎక్కుడు ప్రతిపాలనాతాపరణమున్నను జయముగాంచ గలిగినదియు, బాలరెల్లరు ఈ సమస్యను గురించి బోధింపబడవలెననియు, ఒకిండుహామ మిల్లులు మొలగకొని కర్మాగారముల యందలి కార్మికులు తమంతట తాము ఒక సంఘము నిర్మించుకొని మిల్లు యజమానులగు నిరోపియులసాయముచే తమ ప్రతినిధులను పంపి మితహాసోద్యమమును పోషింపజూచుచున్నారనియు, ఇట్టి సంస్కారము వారియందుగలుగుట శుభనూచకమని నుడివరి.

పిదప అప్పామొదలియారుగారు సర్. కె. వి. రెడ్డిగారి గుణములను ప్రశంసించి, ప్రభుత్వమందువారికిగల అనుభవమును వివరించి అధ్యక్ష పీఠము వహింపగోరిరి.

బలపరుప బడిన పిదప అధ్యక్షులు తమను ఆ గ్రాసనాధిపతిగ ఎన్నుకొని గౌరవించినందులకు కృతజ్ఞతను వెల్లబుచ్చుచు తమకీ యుద్యమమందు ఎక్కువ అనుభవము లేదని నుడివరి.

అధ్యక్షులు

భారతదేశమందలి మనమెల్లరము త్రాగుడు హాసమని ఎంచెదము. హిందూమహమ్మదీయు లెల్లరును త్రాగుడు హాసము నివిశ్వసించెదరు. మతగ్రంథము లటులబోధించును. ఈదేశము యొక్క ఆర్థికపరిస్థితులను, అభివృద్ధిని గమనించువారెల్లరు నీసమస్యనుచిచారించుపలసియుండును. ప్రభుత్వదాయమును హాసములు ప్రతిపత్నరమామూలకముగ చెప్పింపబడుటను తలంచుచు, "తాగినవాడెట్లుతాడుతాళ్లపన్న"నుసామెత నిజమైనది. వివనమునదేశము ఇతర దేశములవలె ఆంతటి చెడుపరిస్థితులలో లేదు. ఇంగ్లండు, ఆమెరికా దేశములందు 19 వ శతాబ్దము నుంచియే ఇప్పటివరకు అనేకులగు సమగ్రులు ఈయుద్యమందు ప్రవేశించి కృషిచేయుచున్నారు. ఆమెరికానుందు కొన్ని చట్టముల నిర్మించి త్రాగుడు మాన్పయత్నించుచున్నారు. వారు ప్రపంచమున కెల్ల నీవిషయమందు మార్గదర్శకులై యున్నారు. ఎంతటి ప్రతిఘటన గలిగినను చలించక పాటుబడువారు ఆంగ్లగరు. కాలక్రమేణఃప్రపంచమందలి ప్రతి నాగరకదేశమును త్రాగుడును వశింపజేయుటకు ఏదైననొక చట్టమును నిర్మింపవలసి యుండును.

సనాతన భారతదేశమందు హాసములేదని చెప్పజాలము. వివనము నేటివలెగాక చాలాఅరుదుగ నుండెడిది. కాని విదేశసారాయములు దిగుమతి వివసదప దేశముందీ చెడుగు అమితముగ వ్యాప్తి గాంచినది. 18 సంవత్సరముల క్రితము విద్యాధికులందు ఇదియొక ఆచారముగ నుండెను. కాని వారైనను బహిరంగముగ త్రావట అవమానకరముగ భావించెడివారు.

మదరాసు శాసనసభయందలి బడ్జెటు చర్చలనుజూచిన సంస్కరణములు వచ్చినపిదప పరిపాలనలో గొప్ప మార్పుయియు జరిగియుండలేదని స్పష్టమగును. దీనికిగల కష్టము విధానముపై నాధారపడియుండునగాని వ్యక్తిపై గాదు.

ప్రభుత్వవిధానము

ఈయుద్యమోద్దేశము త్రాగుడు పూర్ణముగ నాపవలెననియును ప్రభుత్వమువారికి 4 కోట్ల రూప్యములు ఆదాయముపావును. కాని మన ప్రభుత్వమువారు, మంత్రులు నాగుగ పరిస్థితుల గమనించిన ఇతరపద్ధతుల మూలమున ఈఆదాయము రాబట్టనగును. ఈవస్తు పాపభూయిష్టమైనది.

ఎన్ని బాలుల సారాయము ప్రతిసంవత్సరము తయారుగాబడుచున్నది? రెండవ సంవత్సరము ఆగలనులసంఖ్య తగ్గింప

బడినదా? క్రమముగకొలదిసంవత్సరములకుఅయద్యిసంపూర్ణముగ ఆపివేయుడవలెను. మనముకొరునదిద్దియే. ఈవిధానముఫలప్రదమగుటకు కొన్ని సంవత్సరములు బట్టునని ఎల్లరము ఆహ్వానించెదము. కాని మంత్రులొక విధానముగాని గమ్యస్థానముగాని ఉన్నటుల గమనించదు.

ప్రభుత్వమువారు కమిటీలను నియమించుటవలన ప్రయోజనముండబోదు. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వమువారు ఈవిషయమై గావించు ప్రయత్నములు ఉపయోగకరములు గావు.

నల్లమందు

చైనాదేశముకొరకు భారతీయులమగు మనము 10.సంవత్సరములదనుక నల్లమందు తయారుజేయుటకు నిశ్చింపబడినారము. అందుచే కొన్ని కోట్లరూప్యములు పోగొట్టుకొనుచుంటిమి. ఇతరదేశముల బాగుకొరకు కొన్నికోట్ల రూప్యముల ఆదాయము వదులుకొనుటకు సంసిద్ధులమై యుండ మనదేశీయుల అభివృద్ధికొర కీ రాబడిని పడలు కొనజాలరా !

భూమిశిస్తు

మనదేశమందు చాలమిక్కుటము. ఏదేశమున్న భారతదేశమునందువలె హెచ్చుపన్నులచే పీడింపబడుచుండుటలేదు. పన్నుయొక్క ఆధిక్యము పన్నుకట్టువాని శక్తిపై నాధారపడియుండునగాని రూప్యముల సంఖ్యపైగాదు. మాడుగుడ్డుల లేని దీదలపై పన్నువిధించుటకంటె మాధ్యమిత తరగతుల పైను ఎట్టేటులమీదఃఈ డబ్బును రాబట్టుగూడదా? పాటికులకష్ట నిష్టరములను పాలకులు గమనించి వానిని నివారించుటానుచో వారెట్టికార్యములచేసిన జేయుసమర్థత గలదు. ఆదాయపు పన్ను, రైల్వేలపైపన్ను, మరణములపై న న న, మొదలగు వానిపై పన్ను విధింప నగును. మనకు గావలసినది నిశ్చిత కార్యక్రమము. త్రాగుడు సంపూర్ణముగ మాన్పబడును, అందులకు ఎంతకాలము బట్టుకో అయ్యది గమ్యస్థానముగ నుండవలెను.

డి. జి. యమ్. లీటుగారు క్రిందితీర్మానము నుపపాదించిరి:—

(2) "అబ్కారీ నియమములు భంగముగావించబడినందులకీసభవారు తమవిచారమును డెబువుచు, కల్లుసారా దుకాణముల స్థలనిర్ణయమందును ఎక్సైజు నియమములకు ప్రభుత్వము వారు తిగిన శ్రద్ధజూపలే నని ఈసభవారు కోరుచున్నారు.

పిదప తీర్మానముపై మాట్లాడుచు సంఘముయొక్క బాగుకొరకు నిర్మింపబడిన ఎక్సైజు నియమములు కొందరు దుకాణదారులచే భంగపరచబడినవినియు, అందువిషయమై ఎన్నియోమానులు తెలుపబడినను తనచర్యదీనిగాన బడలేదనియు, ఇయ్యది ఉపేక్షింపవలసినది గాదనియు చట్టము వచిత్రముగ నెంచబడుచున్నది. దానినతిక్రమించుట ఏసంఘమునకైనను గొప్పతప్పిదమనియు క్రమవైసట్టియు, నాగరిక గాంచినట్టి ఏసంఘమైనను చట్టములను పోషింపవలెననియు ఇట్టి అక్రమములు జరుగనిచ్చుట ఎక్సైజు అధికారుల ముఖ్యలోపమనియు ఏ దుకాణదారుడుగానిఒకప్పుడు నియమముల నతిక్రమించిన మరల నాతనికి లై సెన్సు నొసంగరాదనియు ప్రతిదుకాణమును రాత్రి 8 గంటల పిదప మూతబడలేనని నుడివరి.

నరదాచారిగారు బలపరచిన పిదప ఉపపాదన సభ్యులచే అంగీకరింపబడెను.

(3) తీర్మానము:—కల్లుసారా దుకాణములస్థలనిర్ణయాధికారము కార్యోచేదనువారికి నిరాకరింపబడినందుల కీసభ వారు విచారమును డెబువుచు ప్రభుత్వమువారిని తమ తీర్మానమును తిరిగి విచారించి, కార్యోచేదనువారికి వైయధికారము నొసంగుటకు ప్రార్థించుచున్నారు.

ఆను తీర్మానమును పి. టి. రంగవార్డుమదియారుగారు ఉపపాదించుచు త్రాగుడు పెనుభూతమును రూపుమాపవలెనన్న దుకాణములపైఅధికారము కార్యోచేదనువారి చేతులలో నుండగలెననియు, అదియే దీని నణచుటకు ముఖ్యస్థా మనియు, ప్రభుత్వమువారి నీవిషయమందు మనకుతోడ్పడబోరనియు కార్యోచేదనువారికి అధికారము నొసంగి ఈదుకాణములను ఆయా స్థలములనుండి మార్పుజేయుచుట మనవిధియని నుడివరి.

సామి నెంకటాచలంకెట్టిగారు, బలపరచిన పిదప తీర్మాన మామోదింపబడెను.

(1) తీర్మానము:—ప్రభుత్వమువారి ఎక్సైజు విధానముపై రా|| బి|| టి. ఏ. రామలింగకెట్టియారుగారు గావించిన తీర్మానము నీసభవారు బలపరుచుచు, ప్రభుత్వమువారి నీ తీర్మానము నామోదింప వేడుచున్నారు"

పై తీర్మానమును యస్. సత్యమూర్తిగారు రుపపాదించుచు టి. ఏ. రామలింగకెట్టిగారి తీర్మానము ప్రభుత్వమువారి

ఎక్సైజు విధానమునుమార్చి కల్లుసారా దుకాణములను తగ్గించుటకు వెంటనే చర్య తీసికొనునట్లును, ఆల్పకాలములో సంపూర్ణముగ త్రాగుడు నిషేధమును శిఖార్సు చేయుచున్నదనియు, ఈతీర్మానము సాంఘిక, రాజకీయ కక్షలతో సంబంధములేదనియు, అనేకకోట్ల బీదప్రజలకు సంబంధించిన ఈ సమస్య యందు ప్రభుత్వమునకుప్రత్యేక విధానముగాని కార్యక్రమముగాని లేకుండుట నెంతకాలము సహించనగును? దీనినణచగలకుండుటయో ప్రభుత్వమువారి బలహీనత్వము తేల్చుచున్నది. ఇందులకు ప్రభుత్వమువారు తగు శ్రద్ధపాంపకుండుటయే కారణముగాని వారి అసమర్థతగాదు. దీనికీ దోడుగ ప్రజాభిప్రాయమును అనుకూలముగ నుండవలెను భారతప్రజాభిమతము నిశ్చయముగ త్రాగుడు బహిష్కరింపవలెననియే త్రాగుబోతుగూడ మత్తు జెందని సమయములందు త్రాగుడు హాసమనియు దానిని మాన్పవలెననియు తలంచును. సారాయము ప్రతిసంవత్సరము అధికముగ తయారగుచున్నది. తదనుగుణముగ ఖర్చువృద్ధియగుచున్నది ఈ బెడుగును మనము నాశనముగావించకున్న మనదేశభావ్యభివృద్ధి కాలంకముకాగలదు. జప్తిసుపక్షమువారును ఇందు సమముగ పాల్గొని సాయము జేయగోరుచున్నాను. వోట్లర్లు శాసనసభల యందలి తమ ప్రతినిధులను ఈసమస్య కనుకూలముగ సమృద్ధి యొసంగునట్లుల కోరి తమధర్మమును ఎల్లరు నిర్వర్తింపవలెను.

బలపరుపబడిన పిదప తీర్మానము సభ్యుల అంగీకారము ను బడినెను.

(4) తీర్మానము. — నెకండర్ "పాక కాల లం దు మిత హా న బోధ న లు గ ర ప బ డు ట ము ఖ్య మ ని ఈసభవారిభి ప్రాయశచయ విద్యావిధానమందు ఎల్లమెంటరీ వైస్సుతో బాటు దీనిని తేర్చవలెనని ప్రభుత్వము వారి ని ప్రార్థించుచున్నారు"

పైతీర్మానమును ప్రహసర్ యస్. కె. యజ్ఞ నారాయణయ్యగారు ఉపపాదించుచు నెకండర్ పాకకాలలందు శాతములభేదములు లేక ఎల్లతరగతుల వారు—బీ ద బుధ నవంతుల — బాలురు చదువు చుండు ర ని యు కావున ఉన్నతకులముల వారికి అవసరము గాకపోయినను మొత్తముమీద ఎల్లరకు గావలసినవినియు, దేశమందు ఉపయోగకరముగ పౌరవిధులను నిర్వర్తించునట్లు విద్యార్థులు తయారు జేయబడగలరనియు, సి. ఆర్. రెడ్డి గారు విద్యార్థులు సంఘసేవ చేయగోరిరి. వారి కార్యక్రమమందు ఇంతకన్న ఉత్తమసేవ యుండబోవనియు, విద్యార్థులకు పరీక్ష నియమములేక వారికి శ్రద్ధ జనించునట్లు బోధించిన వారిచదువునకు ఏమి భంగముగలదనియు, త్రాగుడుయొక్క చెడుగులను గూర్చి ఉపన్యాసములు ఇవ్వబడవలెననియు నుడివరి. సి. ముత్తుస్వామిమొదలి బలపరచినపిదప తీర్మాన మామోదింపబడెను.

(5) తీర్మానము:— పై తీర్మానములు ఆయాసంబంధముగల ప్రజలకు సంఘములకు అంశజేయుటకు వైరికాడ్డు పోషణదారుల అధికార మొసంగుచున్నారు.

పై తీర్మానము సి. దేవరాజమొదలిగూరు గారిచే ఉపపాదించబడి తీర్మానము సభ్యుల అంగీకృతిని గడనెను.

అధ్యక్షులకు ఉపన్యాసకలకు వందనములతో సభముగ నెను.

సుధారకమిటివారి పత్రిక

అలహాబాదు, ఆక్టోబరు 31:—అకాలీలు వ్యాపింప జేయు అసత్యములను నెదుర్కొని మిత్రవాదాభిప్రాయములను వ్యాపింప చేయుటకును సుధారకమిటివా రొక్కవారై పత్రికను ప్రచురించెదరని "పైసీరు" బత్రిక డెల్చుచున్నది. (అ.ప్రె)

నవ్య ఆరోగ్యము. నవ్విలే మాచేవాళ్లకు సంతోషము. అందరికీ నగుమొగముచూచుట కిష్టము. చక్కని ఆరోగ్యంగల హానికెప్పుడును నగుమొగముండును. రోగిగ్గి, ప్రపంచమంతా మోస్తున్నట్లుండేవాడు. జామలు ముడివేసికొని ఉండుట వానికి సంతోషంలేదు. ప్రపంచమంతా వానికి అట్లానే ఉండును. ఎప్పుడు చిటమటే. నవ్వేవానిమాట్లే వానికి కోపం. నవ్వులన యెంతలాభమునుపన్నారు. దానివల్ల నెత్తురుబాగా ప్రవహించును, నాడికి బలముగల్గును, మంచిచెల్లెర్ల మలవడును. కాబట్టి యెప్పుడును చిరునవ్వు ముఖమున మొలచియుండవలెను. మాచేవారికి ఆనందం వానికి ఆనందముగ నుండును. 'ఆనందో బ్రహ్మ' అన్నారు. కాబట్టి యెప్పుడును నవ్వుతూ కులాసాగా ఉంటే ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. బలంగా ఉంటుంది. కాబట్టి అంతా నవ్వండి. సంతోషం సగంబలం అన్నారూదా!

కన్సర్వేటివుల ఆఖండవిజయము

లిబరల్స్ సంఘ పరాజయము

మగ్నోనాల్డుగారు రాజీనామా నీయవచ్చును

ఓటింగు వివరములు

లండన్ ఆక్టోబరు 30:—	
కన్సర్వేటివులు	398
కార్మికులు	151
లిబరల్స్	40
ఇండిపెండెంట్స్	3
సహకారవాదులు	5
సక్రమ రాజ్యాంగవాదులు	3
కాన్సుల్టేషనలిస్టులు	1
కమ్యూనిస్టు	1
మొత్తము ఎన్నుకొనబడినవారు	601

ఇంకను 14 స్థానములకు ఎన్నికలు జరుగవలసియున్నది. దీనిలో కామన్సువర్గంలో 615 స్థానములు పూర్తియగును. నికరము కన్సర్వేటివులకు 158 స్థానములు చిక్కినవి. కార్మికులకు 65 స్థానములు పోయినవి. లిబరల్స్కు నికరము 119 స్థానములు పోయినవి.

నేటి యుద్ధయముగూడ కన్సర్వేటివులే ఆఖండముగ గెలుపొందుచున్నారు. పూర్వము గ్రేడ్ యూనియను కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడైన పర్సెలు గారు కచెంట్రీ ఎన్నికలందు ఓడిపోయిరి. కన్సర్వేటివు అభ్యర్థి ఓడిపోయెను.

మొదట కార్మికసభ్యుల ఎన్నికలను జూడ జిల్లాలలో అంతగా శుభసూచకముగ లేవు. స్వాల్లిస్బరీలో మొదట కార్మికుల ఎన్నికలు ప్రారంభమైనవి. లిబరల్స్ అభ్యర్థిని ఓడించి కన్సర్వేటివు అభ్యర్థి ప్రీమియర్ గారు గెలుపొందెను.

వింబర్టన్ ప్రభువు కార్మికసభ్యుల నోడించెను. 16178 ఎక్కువ ఓట్లు వచ్చెను. ట్రైముపుత్రికా సంపాదకుడు మేజరు ఆఫ్టరుగారు కార్మిక అభ్యర్థి నోడించి 18559 ఓట్లు ఎక్కువగ సంపాదించెను.

స్పీడ్ గారికి 34248 ఓట్లు ఎక్కువవచ్చెను.

మగ్నోనాల్డు గారి రాజీనామా

లండన్, ఆక్టోబరు 30 రాత్రి 11/25:— థామసు గారేమి చెప్పినను సరేగాని ఆలస్యము లేకుండగనే మగ్నోనాల్డుగారు రాజీనామా నీయవచ్చునని ట్రైముపుత్రికా విలేజురి తెలుపుచున్నాడు. బాల్టిమోరెలోని ప్రభుత్వము నేర్పాటుకేయ మనవచ్చును.

జర్మనీలోని యభిప్రాయములు

లండన్, ఆక్టోబరు 30:— రాత్రి 9-25 బాల్టిమోరె జయముగాంచుటచే విదేశాంగపరిస్థితులందు నిలుకడ గల్గునని జర్మనులు ఆశించుచున్నారు. దీనివలన యూరపు పరిస్థితులు అనుకూలపడవచ్చును. తప్పదనుచున్నారు.

మగ్నోనాల్డు ప్రభుత్వము నష్టపరిహారములకు మంచిపరిస్థితులను గలుగజేసినను ఈ ప్రభుత్వ మంతరించుటవలన గ్రేటు బ్రిటను తమ సంబంధములకు అవాంతరము రాగూడదనుకొనుచున్నారు.

జర్మనీలో ఏపక్షమువారు ప్రభుత్వమును స్వీకరించినను డాన్ నివేదికను సాధారణముజేసికొని వ్యవహారములన్నిటిని ఆ విషయమై సరిపుచ్చుటకు మరల ప్రయత్నించెదరటం. ఇది ప్రాంసు సమృద్ధి లేనిదే జరుగదు. మగ్నోనాల్డుగారు బ్రిటిషు యభిప్రాయమును హెరియట్టుగా రంగీకరించుటలు జేయలేక పోయిరి. మగ్నోనాల్డుగారు తమ అసమర్థతను వెల్లడిజేసిరి. డాన్ విధానముకంటే బోస్టర్లుగారి ఏర్పాటులే తేలికగ నున్నవని జర్మను లనుకొనుచున్నారు.

ప్రాంసు భయములు

లండన్, ఆక్టోబరు 30—రాత్రి 11.35. కన్సర్వేటివుల మును హెరియట్టుగారి ప్రతిపక్షులకు ఎంతయు ముదుము

జేమాల్పుచున్నది. రషియావిషయములో హెరియట్టుగారి మాట సాగదనుచున్నారని కాని ప్రాంసుపట్ల అంత స్నేహము లేని బాల్టిమోరె గారు ప్రభుత్వమునకు వచ్చుటచే ప్రాంసులో చాల మందికి మరల ఏమి పుట్టు నోయని భయము గుఱుచున్నది. జనీవా ఒడంబడికను కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వము వారు అంతగా హర్షించరు. పరాసులు ఆకేలు పెట్టుకొన్న యూరపియను ఒడంబడికలపట్ల కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వమువారు సానుభూతిని జూపకబోవచ్చును. తుదకు పొండుధర మరల పెరిగి ప్రాంసుకు ప్రతికూలముగ నుండవచ్చు ననుచున్నారు.

మగ్నోనాల్డుగారు

లండన్ ఆక్టోబరు 30:—

ఉత్తరక్షణము రాజీనామా నీయవలెనని కారణము జనీవీపుగారి లేఖనుగూర్చి పూర్తి విచారించుటకై యుద్దేశించి నటుల తెలియచున్నది.

లిబరల్స్ పరాజయము

లండన్ ఆక్టోబరు 30:—కన్సర్వేటివు ప్రధానకార్యాలయమువారు అధికారాన్ని హామీతో నున్నారు. అనుకొన్నటుల ఎన్నికలు జరిగెనని సంతోషించుచున్నారు.

ఎన్నికవిధానములో గొప్ప మార్పును గలుగ జేయవలసి యున్నదనియు స్వల్పసంఖ్యకుల ప్రాతినిధ్య ఉపద్రవము లేకుండ సంస్కరణమును జేయుటవలన గొప్ప లిబరల్స్ అధికారి తెలియజేసెనట.

లిబరల్స్ పరాజయము గాజీయనర్దులకు గొప్పభయమును గలుగజేయుచున్నది. కన్సర్వేటివులకు గూడ విచారకరముగనే యున్నది. కాని ఇది తత్కాలికముగనే యుండు ననుచున్నారు. లిబరల్స్కు వ్యతిరేకముగ ప్రజలున్నారని దీనివలన అనుకొనరాదనియు కార్మికులను రానియకుండ కన్సర్వేటివులకే ఓటుల నిచ్చుటచే ఇట్లు జరిగెనని తెలుపుచున్నారు.

లిబరల్స్ కన్సర్వేటివు ఒడంబడిక కన్సర్వేటివులకే లాభకరముగనుండెనని లిబరల్స్ అనుకొనుచున్నారు. లిబరల్స్ కన్సర్వేటివులకు ఓటుజేసినంతగ కన్సర్వేటివులు లిబరల్స్కు ఓటునీయలేదని లిబరల్స్ అనుచున్నారు.

బాల్టిమోరె సందేశము

బ్రిటిషు ప్రజలకు రాజకీయములందు లోకజ్ఞానము, నిదాన మున్నదని నమ్మకము తనకు గలదనియు అయ్యది నేడివిన్నికలవలన స్పష్టమైనదనియు బాల్టిమోరెగారు ప్రకటించిరి. కార్మికుల ఆశ

కార్మికపక్షమువారు రంతగా ఆశాభంగము జెందలేదు. మొత్తముమీద కార్మికులు ఎక్కువగనే ఓటుల నిచ్చిరి. కాని అప్పట్ను వారిపక్షమున లేదనుచున్నారు. ఇకముందు ఏప్రభుత్వమైన వచ్చిన కార్మికప్రభుత్వమే రాగలదు గాన అపుడు కార్మికపక్షమువారు అధికసంఖ్యకులుగ వచ్చెద మనుచున్నారు.

కార్మికపక్షమువారు 50,0000 మంది ఓటుజేయుటచే తమ బలము కనిపించుచున్నదని మగ్నోనాల్డుగారు లండనుకు బోవునపుడు తెలియజేసిరి.

జయోపజయములు

లిబరల్స్ కర్నలు ఇంగ్లండు అనునాతడు కార్మికసభ్యుల నోడించెను. కన్సర్వేటివులకు లోడ్డును.

మేజరు జెనరలు సింగ్ గారికి పోయిరి. (లిబరల్స్)

అల్బర్ట్ మాండుగారి కొడుకుగూడ ఓడిపోయెను. కన్సర్వేటివు గెలిచెను.

సర్ రాబర్టు హార్డె, సర్ జాన్ మెయెనుగా రెన్నుకొనబడిరి.

వోల్టరుప్రభువు కార్మికఅభ్యర్థి నోడించెను. ఇతడు కన్సర్వేటివు.

కార్మికపక్షస్థాపకుడు ఛార్లెస్ గారు గెలిచిరి. కన్సర్వేటివు నోడించిరి. కాని 8000 ఎక్కువఓటులే వచ్చినవి.

డిప్యూటీ స్పీకరుకార్మిక అభ్యర్థి రాబర్టు ఎంగుగారు ఎన్నుకొనబడిరి. కన్సర్వేటివు నోడించెను.

విల్సన్ గారు గెలిచిరి. కార్మిక అభ్యర్థి ఓడిపోయెను.

లాయడ్ బార్లిగారు సెన్సి. ప్రత్యర్థి కార్మికుడు ఓడిపోయెను.

ప్రొఫెసరు ఎస్సెన్సులు పూర్తిగ కన్సర్వేటివు హస్తగతమైనవి.

అంధుడగు కార్మిక అభ్యర్థి లాలీగారిని కన్సర్వేటివు స్వాగతప్రభువు ఓడించెను. రాబర్టు స్పిల్లీగారు ఇరినవాడ్ కన్సర్వేటివులకు. బెక్ న్యూరంగు రెన్నుకొనబడిరి. కన్సర్వేటివు ప్రత్యర్థి ఓడిపోయెను. ఆఫ్ బుప్రభ్యి గెల్చెను. 8275 ఓట్లు ప్రత్యర్థి (కార్మికుడు) కంటే ఎక్కువ వచ్చెను.

లిబరల్స్ నాయకుడు ఫిలిపు గారు ఓడిపోయెను.

రొనాల్డు మెక్ క్లీలు (కన్సర్వేటివు) గా రెన్నుకొనబడిరి.

తస్సెరు (కన్సర్వేటివు) గా రెన్నుకొనబడిరి.

సోలిసిటరు జనరలు సర్. హెన్రీ స్లెవెన్ గారు రెన్నుకొనబడిరి. సర్ ఫ్రెడెరిక్ హెన్రీస్ గారు రెన్నుకొనబడిరి.

కార్మిక అభ్యర్థి పెక్ గారికి పోయిరి.

జేమ్సు ప్రాక్ గారు రెన్నుకొనబడిరి.

సుప్రసిద్ధ క్రిమినలు లాయరు సర్ కర్లిస్ బెన్నెటుగా రెన్నుకొనబడిరి.

బెక్ టుగారు లిబరల్స్ నోడించిరి. ఇతడు కార్మికుడు.

సిడ్నీ చెబ్ గారు రెన్నుకొనబడిరి. ఇతడు వర్తకసంఘమున కధ్యక్షుడు.

కార్మికఅభ్యర్థిని జాన్ నేకన్ కన్సర్వేటివు అభ్యర్థి నోడించెను.

అధినిశేష వర్తకకార్యదర్శి లక్ గారు రెన్నుకొనబడిరి. స్కాట్లండు ఆండర్ నె క్లిబర్ జేమ్సు స్టీవెన్సు గారు రెన్నుకొనబడిరి. కన్సర్వేటివు క్రెయిగుగారు కార్మిక బ్యాండ్లరు నోడించిరి. ఫిలిప్పన్ గారు గెలిచిరి. స్కాట్లండు కార్యదర్శి ఆడంసగా రెన్నుకొనబడిరి.

కార్మిక అభ్యర్థి స్కర్ గారు గెలిచిరి. కన్సర్వేటివు నోడించిరి.

సింప్సన్ అభ్యర్థిని (కార్మిక) గెలుపొందెను. కన్సర్వేటివు ప్రత్యర్థి ఓడిపోయెను.

కమాండరు కే స్టర్లింగు గారు రెన్నుకొనబడిరి.

కన్సర్వేటివు మిచెలుగారు లిబరల్స్ ప్రత్యర్థిని మిచెలు కన్సర్వేటివు నోడించెను.

కప్టెన్ బ్రాసు (కన్సర్వేటివు) మొన్ననే దక్షిణ ఆఫ్రికానుండి వచ్చెను. ఎన్నుకొనబడెను. జ్యూకు జోన్సు, సర్. ఎ. మాండు గారు రెన్నుకొనబడిరి. సర్ రాబర్టు క్వాండర్సన్ (కన్సర్వేటివు) ఎన్నుకొనబడెను.

కార్మిక అభ్యర్థిని (కన్సర్వేటివు) డేవిడ్స్ గారు పూర్వము బాల్టిమోరెకి పార్లమెంటు కార్యదర్శిగ నుండిరి. కార్మిక అభ్యర్థిని సయలో కన్సర్వేటివు నోడించెను.

గనులకాఖ పార్లమెంటు కార్యదర్శి పిన్సెటుగా రోడి పోయిరి.

కంబర్లండుకు ముగ్గురు కన్సర్వేటివులు ఒక కార్మికుడు ఎన్నుకొనబడిరి.

కార్మిక అభ్యర్థి నోడించి సర్ అలన్ డాండరు స్ట్రాటుగా రెన్నుకొనబడిరి.

కార్మికకన్సర్వేటివులు ఓడిపోయెను. కన్సర్వేటివు గెలుపొందెను.

లిబరల్స్ వివహానిగారి నోడించి పీట్లుగారు (కార్మిక) గెలిచిరి.

(కన్సర్వేటివు) లారాస్వాందామకాగారిని కార్మిక అభ్యర్థి ఓడించెను.

కర్నలు మ్రాకుమ్మెంట్ (కన్సర్వేటివు) గారు గెలిచిరి.

కన్సర్వేటివు అభ్యర్థి నోడించి మ్యాన్స్ గారు గెలిచిరి. లిబరల్స్ ఇనకుపుటుగారి నోడించి కన్సర్వేటివు హ్యోర సక్ గారు గెలిచిరి.

ఓడిపోయిన అభ్యర్థినులు

కార్పెంటు ఆఫీస్ (లిబరలు) తెచ్చుకొన్నాడు (కార్పెంటు) విక్రమవర్మ కన్య (కార్పెంటు) గాడు ఓడిపోయిరి. మిడిల్టన్ (కన్య) అభ్యర్థిని కార్పెంటు యభ్యర్థిని నోడించెను.

లాయడ్ జారిగారి కొడుకు

ఓడిపోవట

మేజరు గిలింగ్ లాయడ్ జార్జి గారు వెంట్రోకులో ఓడిపోయిరి. కన్సర్వేటివు గెలిచెను. (కన్య) మకాండుగారు కార్పెంటు యభ్యర్థి నోడించిరి. వైస్ అడ్మిరలు సర్ హన్సీలరు హ్యూగన్ గారు (కన్య) లిబరలు అభ్యర్థి నోడించిరి. రెవరెండు బారు (కార్పెంటు) గెలిచెను. రిపబ్లికను డార్విన్ గారు రెన్నుకొనబడిరి. రిపబ్లికను వర్మి గారు ఓడిపోయిరి. (కన్య) మైమింగుగారు కార్పెంటు అభ్యర్థిని నోడించెను. మేజరు జనరలు నేలీగారి కొడుకును కన్సర్వేటివు అభ్యర్థి ఓడించెను. సెన్ షెను మ్యాక్ గాగు ఓడిపోయెను. (కన్య) గౌరవనీయురాలగు బ్రాడ్రిక్ అను నామెను లిబరలు అభ్యర్థి ఓడించెను. పెండ్లిల్ (కన్య) గెలుపొందును. కన్సర్వేటివు హింద్ నన్ కార్పెంటు యభ్యర్థి నోడించెను.

క్రొత్త మంత్రివర్గము

సర్ జార్జి లాయడ్ గారు

లండన్ అక్టోబరు 31:—సర్ జార్జి లాయడ్ గారిని మంత్రివర్గమున శేర్చెదరని గ్రాఫికు పత్రిక సూచించుచున్నది.

నలుగురు స్త్రీలను కొనబడిరి

లండన్ అక్టోబరు 30:—41 మంది స్త్రీలు ప్రయత్నించిరి. 4 గురు నెగ్గిరి. లేడీ ఆప్టరు, అథోలు ప్రభ్యో ఫిలిప్పస్, విల్కిన్ సన్ కన్యగార్లను కొనబడిరి. నిరుడు 8 గురు ఎన్నుకొనబడిరి. స్త్రీలకు 401750 ఓట్లు వచ్చినవి. లిబరల్సుకు పలుకుబడి అంతయు నేలగలసెను. వారి మూలస్థానములు కన్సర్వేటివుల పాలయెను. కన్సర్వేటివులు పారిశ్రామిక వ్యవసాయక ప్రదేశములందుగూడ నెగ్గిరి. క్లెయిదులోగూడ నెగ్గిరి.

బాల్వినుగారికి

అభినందములు శరపరంపరలుగ మరియుచున్నది. విక్రాంతి అనుకొనుచున్నారు. వర్తకపరిస్థితులను జూడ బోరిపత్తుమువారిని జూచి అనూయతను బొందజాలనని మన్మోనాల్లగా రుపన్యాససందర్భమున తెలియజేసిరి.

స్త్రీల ఓట్లు చాలతక్కువగ నుండెను.

స్కాట్లండు లిబరలు ప్రతినిధుల సంఖ్య మొత్తము ఆరుగురు.

విద్యాశాఖాకార్యదర్శి మార్గ్ జోన్సుగా రెన్నుకొనబడిరి.

(కన్య) పోర్డుగారు ప్రీనర్డుకన్య నోడించిరి. సర్ మార్క్విం మక్నాటను గారు లండన్ డిప్టీ రెన్నుకొనబడిరి.

లీడుస్థానము కార్పెంటు యభ్యర్థి కే దక్కెను. విశ్వవిద్యాలయపు ఎన్నికలు త్వరలోనే నవంబరు మాడవ తేదీలోపున తెలుపబడును.

జార్జి ల్యాంగ్సుబర్గో రెన్నుకొనబడిరి. ఎన్నికలచే అమెరికను మార్క్సెటులో దోలరుల ధర ఎరిగెను.

కన్సర్వేటివులకు క్రొత్త 158 స్థానములును, కార్పెంటులకు 24, లిబరల్సుకు 9 స్థానములును దొరకెను. కన్సర్వేటివులకు, 6, కార్పెంటులకు 65, లిబరల్సుకు 110 ఇండిపెండెంట్సుకు ఒక స్థానము ప్రాతిపది పోయెను.

ఓట్ల వివరములు

కన్సర్వేటివులకు	7598000
కార్పెంటులు	5502000
లిబరల్సు	8105000
కమ్యూనిస్టులు	56200

బ్రిటిషు ఎన్నికలు

అన్ని పక్షముల పరిస్థితులు

లీఫీల్డు, అక్టోబరు 30:—అన్ని పక్షములకంటె కన్సర్వేటివులకు 191 మంది ఎక్కువ స్థానములున్నారు.

1906 సంవత్సరమైనదాడిగ ఇంత అఖండవిజయమెన్నడును గలుగలేదు. అప్పుడు 376 లిబరల్సు ఎన్నుకొనబడిరి.

కార్పెంటు ప్రభుత్వ మంత్రులను వారు రెవరును ఓడిపోలేదు. మన్మోనాల్లగారికి 2100 ఓట్లు లిబరలు ప్రభుత్వకంటె ఎక్కువ వచ్చినవి. ముఖపు కన్సర్వేటివు యభ్యర్థిని 3512 ఓట్లతో ఓడించెను.

ఈపర్యాయము మన్మోనాల్లగారి యభ్యర్థి లిబరలువ్యక్తి యగుటచేతను, దీనికి తోడు జనీఫీపు గారి లేఖ ఒకటి మీద బడుటచేతను మన్మోనాల్లగా రోడిపోవుదురని భయపడిరి. అందును అనుకొనిరి.

ఇతరమంత్రులు సిడ్నీ వెబ్, స్పాడ్జ్, నోయిల్ బక్స్ బాక్ షిల్లీ, గార్లు ముల ఎన్నుకొనబడిరి. అట్లాల్లీ జనరలు సర్ ప్రిన్సిపాల్స్ టింగ్ గార్లను కొనబడిరి. ఇతడు క్యాంబెలు అభియోగమును త్రోసివేయమటచే కార్పెంటు ప్రభుత్వము ఓడిపోయెను.

వెనకటి పార్లమెంటులో లేని సర్ హెన్రీ నెన్సరు (సాలిసిటరు జనరలు) సోత్రిస్టులీడ్సు కెన్నుకొనబడిరి.

గవలపనివాండ్ర నాయకులలో నొకరగు రాబర్టు స్క్విల్లి గా రెన్నుకొనబడిరి. ఇంకొక నాయకుడు ఫ్రాంకు మోడెస్ గారు లిబిఫీల్డులో ఓడిపోయిరి.

ట్రాన్స్ వాల్టెపునివాండ్ర నాయకుడు బెకటిల్లెలు గారు ఓడిపోయిరి.

ఈప్రపంచమునకు ముద్రపెట్టకార్పెంటు నాయకులు జార్జి ల్యాంగ్సుబర్గీ, జ్యూజ్ జోన్సుగార్లు ఎన్నుకొనబడిరి.

ఆస్క్విత్తుగాను పెయిన్టీలో ఓడిపోయిరి.

లాయడ్ జార్జి గారు తమస్థానమును నిలుపుకొనిరి. ప్రభుత్వ జీవ్యురనుగారిని (కార్పెంటు) 16000 ఎక్కువ వోట్లతో ఓడించిరి.

సర్ జాన్ నైమెక్, రన్ చిమిక్, ఆల్ఫ్రెడ్ మాండు, లెఫ్టి నెంటు కెన్వర్తిగా రెన్నుకొనబడిరి. పిందరును లిబరలు ప్రముఖులు.

ఓడిపోయినవారిలో ప్రముఖులు:—జనరలు సీటీ, పూర్వము వైమానికమంత్రి, మకన్యా ఆక్లండు, మార్బర్నక్ హాడ్జ్ క్రింగ్ గారుగూడ ఓడిపోయిరి.

కన్సర్వేటివు ప్రముఖు లందరును గెలుపొందిరి. ఒక్క డాక్టరు డేవిడ్ గాగూనాత్రము ఓడిపోయిరి.

గ్లాస్టోలో 5 గురు కన్సర్వేటివులు, 5 గురు కార్పెంటులు ఎన్నుకొనబడిరి. ఒక కోఆపరేటివు స్థానమును కన్సర్వేటివులు దీసికొనిరి.

ముగ్గురు స్త్రీలకు పాపము చాల తక్కువ ఓట్లువచ్చినవి. పోయిన పార్లమెంటులో 8 గురు స్త్రీలుండెరి. ఇందులో 3 గురు కార్పెంటులు, 3 కన్సర్వేటివులు, 2 లిబరల్సుండెరి. క్రొత్త 41 మంది ఎన్నికలకు క్రొత్త అభ్యర్థి నిలుగ లేదనిరి. ప్రాతపభ్యురాండ్రు 5 గురు ఓడిపోయిరి. బాన్ షిల్లీ కన్య, నూనెలా రెన్ను కన్య, జ్యూజ్ కన్య విడిచిపెట్టెను, లేడీ టెరింగ్సు గార్లు ఈ ఐదుగురును, కడపటివారిద్దరును లిబరల్సు, క్రినవాను కార్పెంటులు. పూర్వమున్న ముగ్గురు లేడీ ఆఫ్టరు ఆదోలు ప్రభ్యో ఫిలిప్పస్ అభ్యర్థిని నిలు ఎన్నుకొనబడిరి. పిందరును కన్సర్వేటివులు. క్రొత్త కార్పెంటు అభ్యర్థిని విల్కిన్ సన్ కన్య ఎన్నుకొనబడినది. ఆస్క్విత్తు గారు తాను ఆఫ్టర్ పడలేదనియు ప్రజాహితీననుమనుండి తొలగననియు మరల ఎన్నికలకు ప్రయత్నించెదనని ఆస్క్విత్తు గారు తెలియజేసిరి.

వింటన్ చర్చిలుగారు ఎన్నుకొనబడిరి. ఇతడు కార్పెంటు పక్షమువారి ప్రత్యక్షవైరి. వానిస్థానములకు చర్చిలుగా రెండు ప్రతినిధులు రెండేండ్లక్రిందట ఎన్నికలలో ఓడిపోయినప్పటినుండి కామన్సునభ్యు మరల రాలేకపోయిరి. నేడు మరల లిబరలు, కార్పెంటు యభ్యర్థుల నోడించి గొప్ప విజయమును సాగించిరి.

భారతపత్రికలవ్యాఖ్యలు

దీల్లీ, అక్టోబరు 31:—ఇంతవరకు పత్రికలలో వెలువడిన వ్యాఖ్యలవలన కాన్సర్వేటివు పక్షమువారికి గలిగిన విజయము నందరకు ఆశ్చర్యముకలుగజేసెను. పరిస్థితులను జక్కచేయుటకు తగిన అధిక సంఖ్యగల పక్షమువారి రింగ్లాండులో రాజ్య భారమొనర్చుటకు వచ్చుచున్నందుల కాంగ్లో హైంప పత్రికలు సంతసించు చున్నవి. విషమస్థితులు రాబోవనున్నవినియు, హైంప సమస్యవిషయమై ప్రతికూలులు హామయనకువచ్చుచున్నందులకు హైంప పత్రికలు వగచుచున్నవి. అన్ని పక్షములవారును సంఘభావముతో పనిచేయుటయునని ఉద్బోధించుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

“లివరు” పత్రిక వ్యాఖ్య

అలహాబాదు, అక్టోబరు 31:—ఇంగ్లాండులోని ఎన్నికవిషయమున “లివరు” పత్రిక యట్లు వ్యాఖ్య యొనర్చుచున్నది:—

“రాబోవు బాడ్విన్సు గారి ప్రభుత్వము హిందూదేశమున కరిష్ట దాడులకు ము. వింటరు లున్న పీలుగారి కలియక గాని లేక నూతన మంత్రులుగాని యిండియా ఆఫీసు అధికారము వహించినవారు అనుకరించునది కఠినవిధామే (die hard policy) యొప్పును. కేంద్రప్రభుత్వము వారును, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములును, భారత దేశాంతరములకు సుముఖులగులేవు. హిందూదేశ మంతటరాచకీయ కక్షల పరస్పరవిరోధములు వీరికి మరింత ప్రోత్సాహము గలుగజేయుటయే గాక, వైలుమోలునందుండి తగిన సహాయమును, ప్రోత్సాహమును యిండియా దొరతనమువారు సొందగలరు. (అ. ప్రె.)

“వైస్ నీరు” వ్యాఖ్య

అలహాబాదు, అక్టోబరు 31:—బ్రిటిషు ఎన్నికల సందర్భమున వ్యాఖ్యగావించుచు “వైస్ నీరు” బ్రిటిషు టైము యొక్క న్నది:—“జనరలు ఎన్నికల వలన యేపక్షము వారింగాండులో రాజ్య భారము వహింప వచ్చినను హైంపవులచే ప్రకటింపబడు పత్రికలలో వెలువడు వ్రాతల వలన హైంపదేశ పరిపాలనవిధానము దెబ్బతిన్నది గలుగబోదు. కాన్సర్వేటివుల విజయమువలన హిందూదేశములో తీవ్రవిరోధవిధానము అమలులోనికి వచ్చునటు సత్యమైనది గాదు. ఈమధ్య సంభవించినసంగతులను జూచువారెవరును యిది విశ్వసించరు. (అ. ప్రె.)

“హిందూస్థానీ టైముస్” పత్రిక వ్యాఖ్య

దీల్లీ, అక్టోబరు 31:—బ్రిటిషు ఎన్నికల పర్యవసానమును గురించి వ్యాఖ్యగావించుచు యిట్లు చెప్పుచున్నది:—ఎన్నికవలన సుగౌరవ మందరికిని స్పష్టమైనది. చెల్లింపని సాంఘిక వాదులయొక్క గాని, కాన్సర్వేటివుల యొక్క గాని స్వాతంత్ర్య మిచ్చెదమని చేయు వాదనములకంటె స్పష్టమైన విధానముగలవారిని ఎన్నుకొనుటకు బ్రిటిషు ప్రజ లంగీకరింతురు. కాన్సర్వేటివు విధానమునకును లిబరలు విధానమునకును గల సంఘర్షణములచే పరివృత్తమైన ఆంగ్లేయుల జరిత్రయందు లిబరలు విధానము యీ ఎన్నికలవలన సంతమొందెను. ఇక నూతన ఆధ్యాయము ప్రారంభమయ్యెను. క్రమానుసరణము, అభ్యుదయము రాబోవు సంఘర్షణములో మూలబడి హామకార్తకును కార్పెంటుల బోరాలమునకు దావోసగును. ఈరెండును పరస్పర భేదముగల శత్రులు. (అ. ప్రె.)

“సివిల్ అండ్ మిలిటరీ గెజెటు” వ్యాఖ్య

లాహోరు, అక్టోబరు 31:—బ్రిటిషు ఎన్నికల విషయమున వ్యాఖ్యగావించు “సివిల్ అండ్ మిలిటరీ గెజెటు” యీవిధమున చెప్పుచున్నది:—బ్రిటిషు రాజ్యాంగ కక్షలలో ఉదారపద్ధతి (Liberalism) అంత్యమొందు దినము లాసన్నమైనవని దోచుచున్నది. లిబరలు పక్షమువారి అపజయముచే కాన్సర్వేటివులకు సుస్థిత్వమైన రాజ్య భారమును వహించు ప్రభుత్వము హస్తగతమైనను, కార్పెంటు లిబరలువారిని బెత్తస్థానములందు నోడించుటచే జాలమంది కదిచారణకు హేతువునున్నది. ఆస్క్విత్తు గారు రుపయ మొందినందులకు యేడ్చుచు సకలతే వాలాగారి విజయము అనర్హమైనదనియు పత్రిక నగచుచున్నది

“టైమ్యూను” పత్రిక

లాహోరు, అక్టోబరు 31:—నూతనపద్ధతులలో రాజ్య పరిపాలనచేయుట సంగతమని, కార్పెంటు పక్షము దారి సులభ చేయుటకును కొంచె మించుమించుగా కాన్సర్వేటుగ అధికారము స్వాధీనము చేయుటకును కాన్సర్వేటివు పక్షము ఉండవలెనని. (అ. ప్రె.)

ఇరాకు సరిహద్దు

జాతీయమితీర్మానము

ఆంగ్లేయుల తృప్తి

జాతీయమితీర్మాన మొనవీధి పీఠీర్మానమును అందరూ అంగీకరింపవచ్చుననియు సరిహద్దుల కాంతి ఏర్పడవచ్చుననియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము తరపున సర్ సినియూటాన్ గారనిరి. ఇరాకు సరిహద్దుల పుగ రెండు గ్రామములను జేర్చవలెననిరి. అందులోనున్న కైర్రువరకాగతులను క్షీంచరాదనిరి. జాతీయమితీర్మానమును శరసావహించెదమని తురుష్క ప్రతినిధి తెలియజేసెను.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వము శీర్షికను అనుగ్రహించి, వారికి వ్యతిరేకముగా, కాని అది క్రియార్థమును దాల్చుటకు పీలుగ నుండుటచేతను కాంతిని చేపట్టవలెననుచు తృప్తికరముగ నున్నదని రూపరేఖతో సర్ సినియూటాన్ గారు తెలియజేసిరి. బ్రిటిషువారు కొన్ని ప్రదేశములను వదులుకొనవలసి వచ్చెననియు చాలవరకు ఎదారిగనున్న ప్రదేశముల బ్రిటిషువారికి ఏమియు లాభము లేదనియు, ఇరాకునుండి ప్రజలందఱును పారిపోవుటచే ఏమియు తమకు తృప్తికరముగ లేదనియు ఉత్తరమున కొంత భాగము తప్ప మిగిలినది (మిలాయత్) అంతను బ్రిటను ఆధికారములో నుండునటుల తీర్మానించినందు హామీగా రనిరి.

మొమ్మసత్రికాధిపత్యము

లండన్, ఆక్టోబరు 31:— తురుష్క ప్రభుత్వము ఇరాకునుగూర్చి సమితివారు జేసిన తీర్మానములను అంగీకరించెదమని ఆభయమొసగిరి. కాని పీఠీర్మానమును సరేజేర్పడరాదుని భయమనుచున్నది. తుర్కీతో తాత్పర్యమును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారెవరు ఇష్టపడరు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యముతో నిజముగ మైత్రితో నుండుటకు తురుష్క ప్రభుత్వమువారు గోరి చేసిన వారు ఇటీవలివిధానమును మార్చుకొనవలసివచ్చును. సమితి ప్రాచ్యదేశమున పాశ్చాత్యభాతులకెదరకును సమానాశ్రయము లున్నవని (ప్రాంసు-బ్రిటను) తురుష్క ప్రభుత్వమువారు గుర్తించవలెనని మొమ్మసత్రిక వాదించుచున్నది. క్విన్సటన్ పాత్యకు తరవాదుని ఇష్టాని నవంబరు 3 వరకు ఏమాండులో నుంచిరి.

సావంతవాడి సంస్థానము

పరిపాలనస్వత్వము లీయబడెను

సావంతవాడి, ఆక్టోబరు 30:— దక్షిణ మహారాష్ట్ర దేశమందలి సావంతవాడి సంస్థానాధీశ్వరునకు బొంబాయి రాజధాని ప్రభుత్వమువారి తరపున పాలిటికలుయేజంటగుమేళే గారు పరిపాలన స్వాతంత్ర్యము లిచ్చెను. నూరు సంవత్సరములక్రితము యీ సంస్థాన పరిపాలన భారమును ప్రభుత్వము వారు స్వాధీనము చేసికొనిరి. అప్పుడు ప్రస్తుత సంస్థానాధీశు తాతగారు సంస్థానమును బహిష్కరించుచుండెను. ఇండియా దేశకార్యదర్శిగారి అనుమతిపొందసాగెనువారు గులను ప్రస్తుత సంస్థానాధీశునకు బాపు సాహెబ్ భోంసేగారికి సంస్థాన మప్పగింపబడెను. గొప్పదర్బారు జరుపబడెను. సంస్థాన ఉద్యోగిగణలు, సంస్థానమందలి ప్రముఖులు సభనలంకరించిరి. గవర్నరుగారి సదభిప్రాయమును వెల్లడి చేయుచు యీ దినవ వివరములుగల నోకఖరీతా యేజంటగారిచే సంస్థానాధీశున కర్పింపబడెను. “ఒక శతాబ్దమునుండి మీ సంస్థానము మా పరిపాలనలోనున్నది. చక్కనియేర్పాట్లు గావించబడి సంపత్తితో దురుదాగుచున్న మీ సంస్థానము నేడు మీకిచ్చివేయుచు చున్నది. మీ విద్య, మీరు జూపిన నైతిక లక్షణములు మీ శ్రద్ధాభక్తులు రాజ్య పరిపాలనకు సహాయకారి యగును. మీ సౌఖ్యముల లాభములకంటె మీరు ప్రజలకు జూపవలసిన పాద్యలను గుర్తించ గోరుచున్నాను. కడవిన యుద్ధముల బ్రిటిషువారికి చేసిన సహాయమే వారు సొందగోరు సౌఖ్యములను మన్నించుటకు గలకారణము! మీరు ఎల్లప్పుడు మీ ప్రజల సౌఖ్యములకు జాతుపడుదు.” (ఆ. ప్రె.)

సర్ ఆండ్రెస్ నుగారి రాక

ధిల్లీ, ఆక్టోబరు 31:— నూతనముగ నియమింపబడిన జనరలు స్టాఫ్ ముఖ్యుడగు సర్ ఆండ్రెస్ నుగారి రిచ్చటకు వచ్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరి)

గాంధీమహాత్మునకు భూదానము

చిత్తూరుజిల్లా నారాయణవరం తాలూకా కీశుసూంబాక గ్రామములోనుండు కమ్మ వంశీకులగు శ్రీయుతులు మానేసి మునిస్వామినాయుడుగారు స్వార్జితమును మిగల సారవంత మైనదియును, మంచి యాదాములు రాగలదియునగు భూమిని రెండువేల రూపాయల, విలువగలది భారతదేశ దాస్యవృత్తిని గోగొట్ట దీక్షవహించిన గురుతుల్యులగు “శ్రీమోహనదాస్ కరం చంద్ గాంధీ మహాత్ముడు సత్యాగ్రహశ్రమము సభర్తృ అహమ్మదాబాద్” వారిచేరను గత 21-10-24 వ తారీఖున చిత్తూరు మండల కాలంగెన సంఘకార్యదర్శియగు శ్రీమాన్ కపిష్ఠము రాజగోపాలాచార్యులువారి మూలముగ దానపత్రము వ్రాయించినారు. దానపత్ర మిక్కొన్ని నాళ్లలోనే రిజిస్టరు కాబడు సేర్పాటులను చేయబడినవి. ప్రతినవత్సరమునను యీ భూమినుండి రాగల యాదాయమునుగాని భూమిని విక్రియపఱచిన మొత్తము ధనమునుగాని మహాత్మాజీ వారి యిష్టము చొప్పున వ్యయము చేసికోవచ్చుననియు ప్రశ్నమునందు పరత్తుగారు. శ్రీయుతులగు నాయుడుగారు అసహాయద్య మారంభమునుండియు దేశసేవాభిలాషులైన మండలమందలి వారందరకును మార్గదర్శకులగు నుండి వారి స్వంత ద్రవ్యమును వెచ్చించి వారి గ్రామమున నొకశుద్ధుల సేతకాలానుగుణ్యము కొల్పియుండిరి. కాలంగెనవత్సరమున దింతపట్టుదల గల్గి మాచిత్తూరు మండలమునకు మాత్రమేగాక ఆంధ్రదేశ మంతటికిని మిగల గౌరవమును గల్గించిన శ్రీయునిస్వామినాయుడుగారి యాదార్యము సంతోషము గొనియాడవలసి యున్నది.

దేవాలయములలో దొంగతనము

ఈయూరియందు దొంగతనములు విస్తారముగా జరుగుచున్నవి. 25-10-24 వ తారీఖు శనివారము రాత్రి చోరులు కొందరు ఎగువ తిరుత్తని నల్లనిగుంట వద్ద నుండు విఘ్నేశ్వరాలయమున బ్రవేశించి కొన్నివస్తువులు వగైరాను దొంగిలించి నాటి రాత్రియే దినవతిరుత్తని మఠం గ్రామములోనుండు సహస్రేశ్వరాలయమున బ్రవేశించి శ్రీస్వామివారి ముఖమున ధరించు విభూతి రజతపట్టుయు మరికొన్ని సామానులను ఆదేవాలయ సమీపముననేయుండు పడిపేటమ్మయ్య శక్త్యాలయమునగూడ బ్రవేశించి అమ్మవారచేయియు ధరింపజేసియుండిన వెండి తిశూలమును, పద్మాగణమును సయనములు (కండ్లు) ప్రాగ్నాపదులు చెల్లించినవియు, అమ్మవారిమెడయందు గట్టియుంచిన బంగారు మాంగళ్యము వస్త్రాదికములు సహా దొంగిలించుకొని పోయిరి.

20-10-24 వ తారీఖు రాత్రియు నీయూరి నుందలి నాటు కోటుకెట్ల అన్నదానపత్రము వంటకూటునకు చోరులు కన్నమువేసిలోన బ్రవేశించి గాని సత్రమునగల యుద్ధోగియులు జాగ్రత్త నుండినందున మంచిసానెచెంబొకటియు కొన్ని విస్త్రుతును కాయగూరలు మాత్రమే దొంగిలించబడినవి తెలియుచున్నది.

కందమస్తి యుత్సవములు

శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యస్వామిలవారి కోవెలయందు కొన్ని దినములనుండియు కందమస్తి యుత్సవములు, అభిషేకములు, వేద పారాయణములు యధావిధిగ జరుగుచున్నవి.

బాలభటుల ప్రదర్శనము

చిత్తూరున 2-11-24 వ తారీఖున చిత్తూరున చెన్నపురి ప్రభుత్వస్వాయత్తాభా సభ్యులగు శ్రీయుతులు సి. సి. రామ స్వామయ్యగారు అగ్రతీతికెంద జరుగబోవు “స్కృత్తుల్ రాత్రి” యందు బాలానుబుకై నీయూరిబోర్డు మధ్యను పాఠశాలనుండియు పదుగురు బాలభటులను బాలభటోపాధ్యాయులొకరును నేటిదినము బయలుదేరి చిత్తూరునకు వెళ్లిరి.

కాలమానము

ఆకాశము మేఘావృతమైయున్నది వర్షము పడుటలేదు. ఈమధ్యకురిసెనవర్షముచే వచ్చియుండిన కొద్ది నీరు చెరువులయందై పోవుచున్నందున రైతులు మిగుల దిగులుపడుచున్నారు.

జి. కె. దేవదారుగారు

తిరుచినాపల్లి, ఆక్టోబరు 30:— సర్వెంటు ఆఫ్ యిండియాసంఘ ఉపాధ్యక్షుడగు జి. కె. దేవదారుగారు యిచ్చటకువచ్చి యిజిల్లాలో వరదచే నాశనమైన ప్రాంతములను సందర్శించిరి. భవాని, కోయంబత్తూరు, నేలం జిల్లాలలో మరికొన్ని బ్రదేశములను జూచిరి. పిమ్మట వారు తిరువాన్కూరు బోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

అడయారు వార్తలు

(స్వకీయ విలేఖరి)

కళాశాల

అడయారు, ఆక్టోబరు 30:— ధియసాఫీకలు, కళాశాల ప్రధానోపాధ్యాయులగు సోఫెసరు జి. వి. సుబ్బారావుపంతులు ఎం. ఏ. గారి జన్మదిన మహోత్సవమును నిన్నటిదిన కళాశాలోపాధ్యాయులు విద్యార్థులును జయప్రదముగా జరిపిరి. న్యాయశాస్త్రవిద్యార్థులగు శ్రీడి. కె. తిలంగు ఎం. ఏ. గారు సభాధ్యక్షుని పోషించిరి. సి. ఎస్. వైదీశ్వరము బి. ఎస్. సి. కె. జి. శర్మ బి. టి. గాడ్గు, ఉపాధ్యాయవర్గపక్షమునను, కొంతమంది విద్యార్థులను సుబ్బారావుగారు నూతన విద్యారంగమున చేయుచున్న సేవను కొనియాడుచు ముందుముందు సైతము వారు తమకార్యరంగమున విజయవంతముగ సేవ చేయగోరుదు నుటలాడిరి.

నిన్న రాత్రి జన్మదినమహోత్సవ గౌరవార్థముగ కళాశాలవారు రవీంద్రనాథుని రాజా రాణి నాటకమును ప్రదర్శించిరి.

సోఫెసరు పియర్లు

చాలకాలము బాలభటసంఘమునకు ప్రధానసంస్థాపకులుగా నుండి, ఆంధ్రదేశమంతటను ఈయంద్యమమును వ్యాపింపజేసి కీర్తిగాంచిన, సోఫెసరు ఎఫ్. జి. పియర్లు ఎం. ఏ. గారిని ఇందుకు మహారాజులుం గారు తనవిశ్వవిద్యాలయ కళాశాలకు ప్రిన్సిపాలుగా నియమించినని వ్రాయుటకు సంతోషించుచున్నాము. పియర్లుగారు కొలదికోజుల క్రిందట తమ నూతనోద్యమమున ప్రవేశించుటకు ఇచ్చటనుండి ఇందూరు నగరమునకు వెడలిరి.

దివ్యజ్ఞాన సభ

ఈసంవత్సరపు దివ్యజ్ఞానసభాసమావేశము బొంబాయి నగరమున జరుగును. ఇందులకుగాను బొంబాయివారు తగిన యేర్పాట్లను చేయుచున్నారు.

శ్రీయుతులగు జిడ్డు కృష్ణమూర్తిగారు వారిసోదరులగు బారిష్టరు నిత్యానందము గారు ఇంగ్లండునుండి త్వరలో ఇచ్చటికి రావలయున్నారు. ఇకముందు కొన్ని సంవత్సరములవరకు అడయారులోనే స్థావరమేర్పరుచు కొందురని వినుచున్నాము.

ఈసంవత్సరపు దివ్యజ్ఞానసభ బెల్గాము కాంగ్రెసునకు బిసెంటుగారు వారి అనుచరులు వెడలుటకు అనుమలముగా నుండుదినములలోనే జరుపుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి.

నింబిల్లు ఫుట్ బాల్ అన్డ్ బేడ్మింటన్

టోర్నమెంటు రాజమండ్రి.

గోదావరి, కృష్ణా, నంటూరు, గంజాము, విశాఖపట్టణము జిల్లాలోనున్న టీములు దరఖాస్తులు పెట్టుకొనవచ్చును. ఆటీములు కనీస మొకసంవత్సరమునకు పూర్వమే సుస్థాపితమయి ఉండవలెను. అన్నిదరఖాస్తులను కాలిబంతికి 5 రూపాయల ప్రవేశ రుసుముతోను, బేడ్మింటనుకు 3 రూపాయల ప్రవేశరుసుము తోను, ఈక్రింద సంతకముచేసిన కార్యదర్శిగారికి పంపవలెను. ప్రవేశరుసుముతోసహా కాలిబంతికి 15 గురి షేర్లకన్న ఎక్కువకాకుండగను, బేడ్మింటనుకు 7 గురి షేర్లకన్న ఎక్కువకాకుండగను వ్రాసిపంపవలెను. దరఖాస్తు లన్నియును కార్యదర్శిగారికి 14-24 సంవత్సరము నవంబరు 21 తారీఖు లోపుగా జేరవలెను. 1924 సంవత్సరము నవంబరు 22 తారీఖు తరువాతనుంచి ఆటలు ప్రారంభింపబడెను.

బహుమానములకు రెండు మహానుదరమయిన గిన్నెలు చేయించబడినవి. ఆందోకటి కాలిబంతియందు తీర్థలయినవారికిని, రెండవది బేడ్మింటనునందు జయము పొందినవారికిని బహుమానములుగా నియ్యబడును.

ధారవాడ రామమోహనరావు,

కార్యదర్శి.

కొమేడు హెండ్రు పత్రికలు

సంపాదకుడు మాలానా మహమ్మదాలీగారు

కొమేడు ఆంగ్ల భాషలోను హెండ్రు ఉరుదుభాషలోను ప్రకటింపబడుచున్న వారపత్రికలు. నిన్న 31 వ తేదీని ధిల్లీలో మొదటిసంచికలు వెలువడినవి. ఈరెండు పత్రికలను అధ్యక్షించుచు మహాత్ముడు కొమేడు పత్రికలో ఉపాధ్యక్షము నువ్రాసెను. హిందూమహమ్మదీయమైతి అత్యవసరమని వివరించెను. వంగరాష్ట్రమున నిర్బంధవిధానమును గూర్చి కొమేడులో ప్రధానవ్యాసము వ్రాయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

మంగరాష్ట్రమున క్రొత్త నిర్బంధచట్టములు

ఎం. ఆర్. జయకరుగారి లేఖ

మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రకటనము

కలకత్తా ఏకస్థా ఆర్డినరి గెజెటు

నిబంధనలు

కమిషనరులును, కమిషనరుల సంఘాధ్యక్షులును అనుసరింపవలసిన నిబంధనలను వారి అధికారములను గెజెటులో ప్రకటించిరి. “అధ్యక్షుని రాష్ట్రీయదొరతనమువారు నియమించెదరు. విచారణకాలనిర్ణయము చేయుటకును, తీర్పు చెప్పటకును, సమస్తవ్యవహారములను గమనించుటకును ఆతని కధికారముండును. మోపబడిన నేరముయొక్క వివిరములను ముద్దాయికి చదివి వినిపించి బోధపరుపవలెను. నేరము నొప్పుకొందునా? విచారణచేయు మందువా? అని ముద్దాయి నడుగవలెను సాక్షుల నందరిని అడ్డునవాల్గు నేయుటకు ముద్దాయికి అవకాశ మివ్వవలెను, విచారణ జరుగుచుండగా ముద్దాయికి జబ్బుచేసి కోర్టుకు తాళాలకపోయినచో పీడరుద్వారా వాదించుట కవకాశ మిచ్చి ముద్దాయిలేకుండనే విచారణసాగింపవలెను. ముద్దాయి అలా నెవరినైనను కమిషనరులు విచారణకొరకు చెరసాలలో నుంచవచ్చును” అని గెజెటులో ప్రకటించబడెను.

జయకరుగారు

బొంబాయి స్వరాజ్య సంఘాధ్యక్షుడు

“మామూలుకాసనములచాలవనుటకు రాజప్రతినిధి తెలిపిన కారణములు సంక్షిప్తకరముగ నుండలేదు. ఈనిర్బంధవిధానము నిష్పత్తియొజన మగుననియు, ప్రజలప్రయత్నముని గూఢముగా సాగుచుండుననియు తెలుపుటకు తికాలవేది రాబని లేదు. నిర్బంధవిధానము ననేకసార్లు ప్రయోగించుటయు, అది పూర్తిగా విఫలమగుటయు, అందరిరింగిన విషయమే. గాంధీ మహాత్ముని అసహాయాధ్యమము ప్రబలముగానున్నపుడు అరాజకోద్యమము రూపు మాసిపోయినదని ఉద్యోగులే బహుశానుచున్నారు. కాన నది మరల తలపెట్టుట ఉద్యోగులే భాగ్యులు. రాజప్రతినిధి యిటుల చేయుటలన చేతమునందు రాజీయ పీఠి చాల సుకరమైనది. మామూలు న్యాయాధికారమును మూలద్రోసి వివరీతముగ నధికారమును వినియోగించుట మహానరకముగాన దేశీయులు గమనింపవలసిన ప్రధానసమస్య నేడిది యొక్కటియేయై యున్నది. నియమబద్ధముగ ప్రభుత్వమును చూడుటయందు వాగరక ప్రభుత్వమునుటకుగూడ నీచర్యఅభ్యంతరమును కలిగించుచున్నది దీనిని మనము రూపు నూపనిచో అవతకాలమున తాజీయసౌకర్యములు లభించుననుచుటచిట్టికల్లు. బెల్గాంకాంగ్రెసు సభలో యావిషయమును గూర్చియే ముఖ్యముగా నాలోచింపవలెను. ఈవిషయమున మన ఆత్మేహము పాలకులు పెడచెవి పెట్టుకుండునట్లు మనము చేయజాలరచో మనము ఏకజాతీయత నేర్పరుప ననగ్గులనుని స్పష్టముకా లదు. అది న్యాయముగూడ నగును. అన్ని పక్షములవారు నేకీభవించి యాసమస్యను గూర్చి బెల్గాంకాంగ్రెసులో గట్టిపట్టునంతో పనిచేసెదరా? అని జయకరుగారు ప్రాసేరి. (అ. ప్రె)

కలకత్తా యిండియను

అసోసియేషను

రాజప్రతినిధికి తంతవార్త

1924 ఒకటవ అక్టోబరున అనుబంధం ద్వేటయిన దానిక్రిందను 1918 మూడవసంస్కరణనుక్రిందను అరెస్టులుచేయుటయును అక్రమము. రాజప్రతినిధి వివరించిన అరాజకచర్యలను మేము పూర్తిగా నిరసింపచున్నాము గాని యావట్టములు అరాజకత్వటల నడవజాలనని తెలుపుచున్నాము. వారంటును విచారణయును లేకుండ చెరసాలలో నుంచుట మున్నగు నిరంకుశచర్యలవలన దేశమున గాఢతమము అసంతృప్తి కలుగును. భారతీయులకును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకును పరస్పర విశ్వాసము కలుగకుండబోవును. అందువలన పార్లమెంటువారు దక్షిణించినట్టియు, ప్రజలు కోరుచున్నట్టియు స్వరాజ్యము త్వరలో లభించుట కభ్యంతరము కలుగును. దేశీయులలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు శాంతిని కోరుచున్నారు. కాన అట్టివారి కా గ్రహము కలిగింపకుండవలసిన దొరతనమువారి కివలన కాసనము అను విరమింపవలెను” అను తంతివార్తను కార్యదర్శి రాజప్రతినిధికి పంపెను.

కలకత్తాలో బహిరంగసభ

నిన్న పురమందిరమున జరిగినది.

నిన్న 81 వ తేదీ సాయంత్రమున కలకత్తా పురమందిరమున సర్ నీలరత్న సర్కారుగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగ సభ జరిగినది. సభాభవనము ప్రజలతో నిండిపోయినది. “ఇట్టి కఠినకాసనముల నమలుజరుపవలసిన అవసరము కలుగుటకు తగినంత హెచ్చుగా అరాజకము రాష్ట్రమున ప్రబలియున్నదను విషయమును నేను నమ్ముచాలను. భారతకాసనసభవారి అనుమతిని బడయుకుండ యాశాసనమును అమలులో పెట్టుట భారతకాసనసభవారి నవమానించుటయే యగుచున్నది. ఈఆర్డి నెన్సు ప్రకారము జూరరుల విచారణగూడ రద్దుపరచబడెను. విప్లవము నడంచుటకు సమాధానమార్గమే ఉత్తమసాధనము” అని సర్కారుగారు నుడివరి.

“బహిరంగ యుద్ధావసరములం దుపయోగించుటకు ఎన్నడో చేయబడినచట్టము నిపుడు శాంతియుతముగా రాజకీయకృషిలకుపురున్న సంఘములపై ప్రయోగించుట అక్రమము రాజకీయ సాంఘిక నేర చేయువారిని పలువురిని నిష్కారణముగా అరెస్టు చేయుట అనుచితము. ప్రజల కెంతమాత్రమును ఉత్తర వాదులు కాని స్థిర వ్యూహ లకు రాజకీయోద్యమములు వెక్కనముగానుండుటచే వానినిరూపుమాపుటకే యాకఠినకాసనముల నమలులో పెట్టిరి. ఇది నాగరికజను న్యాయమునకును వివరీతముగానున్నది. దీనివలన వా శింపబడిన ఫలితమెన్నటికిని లభింపదు. అనుతీర్మానమును నేను పాదించుచున్నాను. అధికముగా పరిపాలనాధికారమును ప్రజల కొసంగిన గాని విప్లవ ప్రయత్నము లంతరింపవు. అరెస్టు చేయబడినవారందరను విప్లవోద్యమమునకు చేరిన వారని దొరతనము వారు ఋజువు చేయజాలరని నేను పంచెము చేసి చెప్పెదను. మనము రాజకీయసంఘములను విరివిగా నేర్పరచి దీక్షగా పనిచేయుటయే యిందులకు ప్రతీక్రియ” అని వివరచంద్రపాలు గారు నుడివరి.

“న్యాయత్వమునుకోరుట నేరము కాజాలదు. భారత యువకులు న్యాయత్వరేఖలుగా నున్నారు. అసహాయాధ్యమము జాతీయ జీవనమునకు చిహ్నము. అది రూపాంతరమును దాల్చినది. దానిని దొరతనమువారు రూపుమాప జాలరు దొరతనమువారు స్వరాజ్యపక్షమువారిపై ద్వజమెత్తిరి. ఇండ్లను సోదాహుడగా నొక్కపిస్తోలుగాని తుపాకీగాని వాంఛుగాని దొరకలేదు. న్యాయవర్తనలకు ప్రజలపై నిండలను కల్పించినవారి కెట్టికత్తి విధించెదరు? నిర్బంధవిధానమువలన న్యాయత్వవాంఛను రూపుమాపజాలరు” అని దేశబంధు దాసుగారు నుడివరి.

“రాష్ట్రీయ కాసనసభ్యులందఱును కాసనసభలో యాకఠినకాసనములను తిరస్కరింపవలెను. నియోజకు లన్నిచోట్లను తమ ప్రతినిధుల కట్టుత్తరువలెను” అను తీర్మానముగూడ ఆమోదింపబడెను. (అ. ప్రె.)

కార్తిక పత్రిక-రంగును

సంపాదకుడు శ్రీయుత ఆచార్యుల నారాయణ

రావుగారిపై ని మాననప్రకటన

ఆచార్యుల నారాయణరావు (ఎం. ఎల్. సి) గారు రంగునులో క్రొత్తగా ‘కార్తికపత్రిక’ అనుపేరుతో నొక తెలుగు వార్త పత్రిక నేర్పరచిరి. ఆ పత్రికలో కొన్ని వ్యాసములు ఆ వ మానకరముగా నున్నవని బి. ఓ. ఎస్. ఎస్. కంపెనీవారి కూలీల పెద్దమేస్త్రీ రామదేవు ఆదినారాయణగారు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారిద్వారా నిన్న 81 వ తేదీని నారాయణరావుగారి పైని మాననప్రకటన తేచ్చెను. ఈ నవంబరునెల 6 వ తేదీని విచారణజరుగును. (అ. ప్రె.)

ఈపత్రిక 8-4 సంచికలను కృత్జ్ఞతతో సందూకించితిమి. వలయువారు సంపాదకునికి 44/8 లూయాపిడి, రంగును అని వ్రాయవలెను.

ఉంతనుపత్రిక కేసు

31 వ తేదీ విచారణ

న్యాయములను అంగభాషలోనికి తర్జుమాచేయుటలో చాలసార్లు జరిగినది. సి. ఐ. డి. వారి తర్జుమాకును నైక తెలుగువారి తర్జుమాకును చాలభేదము కనబడినది. అని ముద్దాయిల న్యాయవాది వాదించెను. అంగభాషలోనున్న వాక్యములనుబట్టి ర్జుజుద్రోహముకలదని ప్రభుత్వన్యాయవాది తెలిపెను. మరల యానెల 5 వ తేదీని విచారణ జరుగును. (అ. ప్రె)

పండిత మదన మోహన

మాలవ్యాగారు

అలహాబాదు వెళ్లిరి

గురుద్వారముల క్రొత్తచట్టమును వ్రాయువిషయమున మూడువారములనుండి పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు అలహాబాదు నుండిరి. నిన్న 81 వ తేదీని అలహాబాదు వెళ్లిరి.

కోహటు ఆల్లరులు

పంజాబు హిందూసభ

“కోహటులో గవ్వపడిన హిందువులపట్ల నీసభవారు సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు. రావల్పిండితోనున్న కోహటు హిందువులకు సర్వవిధముల సహాయముచేయుటకు ఉపసంఘము నేర్పరుచుచున్నారు. అల్లరులనుగూర్చి విచారణచేయగోరుచున్నారు.” అను తీర్మానములు పంజాబు హిందూసభలో ఆమోదింపబడెను. (అ. ప్రె)

నానానా భూముల తగాదా

శిరోమణి సంఘమువారి అపీలు

నానానానా హేబు గురుద్వారమునకు చేరిన భూములను గూర్చి క్రిందకోర్టువారు రివీవరును నియమించుట అన్యాయమని శిరోమణి సంఘమువారు లాహోరు హైకోర్టులో అపీలు చేసిరి. అపీలు అంగీకరింపబడెను. రివీవరును సస్పెండు చేయుచు ప్రధానన్యాయమూర్తి సర్ మదీలాలుగారు యింజంక్షను యిచ్చెను. (అ. ప్రె)

గవర్న మెంటు ఉన్నత పాఠశాల

విద్యార్థుల సమైక్యము

పదకొండుగురు విద్యార్థులు దీవారు చేయబడిరి

నొక విద్యార్థి డిప్రీసుకాబడెను

సఖ్యతకొను నాయకుల ప్రయత్నములు

కొచ్చి, అక్టోబరు 81:—ఉత్తర తిరువాన్కూరులోని పాఠశాల నగరమున ఉన్నత పాఠశాలయందలిగల 800 మంది విద్యార్థులు నిన్నటినుండి సమైక్యకీర్తి. విద్యార్థులకును నొకపంతులకునుగల మనస్ఫూర్తి యిందులకు గారణము. ఎవరో నొకవిద్యార్థి మైనముతోనల్లపల్లెకూసెను. విద్యార్థులుగూర్చును తరగతిలోని బల్లలన్నియు చిందరవందరకేసెను. 12 మంది విద్యార్థులపైచిన్నదవల్ల చేష్టలకు అయ్యవారు అనుమానించి పెద్దపంతులతో జెప్పి వారి నొకసంవత్సరమువరకు బరీక్షకు రాకుండచేసెను. నిట్టొప్పులకు విద్యార్థులు పెద్దపడి పంతులను శిక్ష రద్దుచేయవలసినదని వేడుకొనిరిగాని లాభములేకపోయెను. తరగతిలో నడవడిక చక్కగలేదని వీరిలోనొకరిని రెండుదినముల బిమ్మట హెడ్డుమేష్టరు డిస్మిసుచేసెను. నిరాశచే డిస్మిసుగాబడిన విద్యార్థి హెడ్డుమేష్టరుయొడ దౌర్జన్యము జూపవలెనెను. మరుచటిదినమున పాఠశాలలోని పిల్లలందఱు సమైక్యకీర్తి. పన్నెండుగురు విద్యార్థులదోషులని దుజువుచేయవలయును, లేదా వారిని యేనిర్బంధములు లేకుండ తిరిగి పాఠశాలలో జేర్చునవలయునని అంతవరకును విద్యార్థులు సమైక్యకీర్తి ఉపసంహరింపదలచుకొనలేదనియు చెలియుచున్నది.

ఎ. జి. మీనను మరికొంతమంది నాయకులు మైత్రికుదర్ప ప్రయత్నించుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

గ్రంథ విమర్శనము

‘సురానంద’

సంఘసంస్కారమునకు బూనుకొనుట ప్రతిమానపునీ భర్తమైయున్నది. ఇందులకు కవులును, గాయకులును, నటకులును, దేశభక్తులును అందరును సమకట్టవలెను. కవులు సంఘదోషములను ప్రదర్శించి యోగ్యమును గలుగజేయుదురు. గాయకులుగూడ సమకట్టవలెను. అంతకు ముందే ముందుగా నున్నట్లు, నటకులు తమ నటనాకాళముచే ప్రేక్షకుల మానసముల నల్లరింపజేయుదురు. దేశభక్తులు పాపములచేతను వ్యాసములు వ్రాసిన సంఘసంస్కారమును జేసెదరు. రాజకీయభివృద్ధికిమందు సంఘభివృద్ధి గలది. నా దమైకటిగలదు. తత్సభ్యుత్సాహుత్వముల నెరుచుపట్టినాడు. వివేక సంఘసంస్కారము ముఖ్యమనియొప్పుకొనకలేదు. అందు ముఖ్యముగ నిపుడు దేశభక్తులును, దేశీయమహాజనసభయు బూనుకొనిన మధ్యపాననీషేధప్రచారము స్తుత్యమైయున్నది. పైతెల్లినటుల యిందులకు కవులు గూడ బూనుకొనవలెను. అతే శ్రీయుత కొదాలి సత్యనారాయణపుగారు ‘సురానంద’ యను నాటకమును సర్వసంఘసంస్కారదేశముతో (నా. శివసేతు దోడ్పడిన సప్తవస్తువును. ఈకవిగారు తులసీదాసు, కవీంద్రులములను, సంపూర్ణరామాయణమును నాటకములుగ వ్రాసిన మహామహాలు.

ఇకను ప్రస్తుతనాటకమునకు వత్తము ఇయ్యది నవమాంకనాటకము. ఇన్ని యంకములు గదా యని పాఠకులు భయపడవచ్చురలేదు. మధ్యలో రంగము లేదనియనులేవు. ఒక్కొక్క అంకము ఒక్కొక్క రంగము. మన సురానందుని ప్రతిభ ఒక అంకముకంటె యింకొక అంకములో నెక్కువగును. మొదటి మూడింకములవరకును సురానందుని గిరిమాంత్రి గణపతి మున్నుగాగల విశ్రేణింపముతోగలసి తనదృష్టిలోజీవితానంద మనుకొనినపరమాపధి యనుకొనిన వేశ్యాగృహలోపభోగము, సురాపానముమితిమీరును. నాడబ్బునీను ఖర్చు జేసికొనిన లోకుల కేమియును సురానందునివాదము బలమైనదేగాని కొన్ని నిర్దోషములకలన సంఘమునకుగూడ చెరువుగలదు. ఆచెరువును మనసునందుంచుకొని యేకవిగారు యాభోగలాల సుదగు సురానందపాత్రమును దెచ్చి మనకన్నుల యెదుట తద్రోపముల నిరూపించితి. సురానందుడు దొంగతనము గూడ జేయును. చెరలొబడును. రోగపీడితుడగును. చచ్చును. ముప్పుజే నుత్తరవర్షమై మరల నీతిబోధకుగడంగిన గ్రుడ్డినట్లుగ ప్రేక్షకులకు మనోరంజకముగ నుండెడిది. వివేక లోపము గలుగలేదు. మాధవవర్మ యను పాత్రము సురానందుని కింతంత్రీ కుమారుడు నీతి దేశభక్తుల పాపములతో ఆరెరత దీర్చిరి. చతుర్థాంకము నుండియు యాయన నీతిబోధయే గాన్పించును. ఇయ్యదియును నాటకదేశీయమున నెరవేర్చెను. కాని అంతదుష్టముగ పంపరనము జెందిన సురానందుడే మృత్యువాత బడకుండ కలవంతుడై సత్యభావుడై యింకొక జన్మ నకభవించిన యెడల మరలించుకొనుగ నుండెడివని మాత్రమునాయోచ్యము. ఇంకొకటి ముఖ్యవిషయము గలదు. ప్రపంచములో సాధారణముగ భక్తుల చెడ్డవారైన భార్య పరమవతిప్రతిగ నుండుట కద్దు. అట్లే యిందు మన సురానందుని భార్య బానకమ్మ పరమ పతిప్రతి. ఆమె నోటనుండి వెలువడిన వాక్కులు పంచమాంకమున మనసు గరగించితిరును. ఆమెయు మంచినీతి గరపినది.

ఈ నాటకములో వెంకన్న అంతర్నాటకము చిత్రముగ నుండును. చతువదలియున్నది.

ఈ నాటకము నందు త్రాగుబోతులు, కూర్మలు, సామెలులు ప్రవేశపెట్టబడినపుడు తత్తదుచిత్రభావము వారిలో నెక్కువలకు జేయుట ప్రశంసనీయును. అన్ని చోట్లను తెలుగులో మాట్లాడుకొను రీతిచే వ్రాయబడినది. వివేకదోహి బాగుగ నున్నది. పద్యములును సరసముగ నీతిబోధకములుగనున్నవి. గ్రంథ విస్తర భీతిచేత వాని నుదహరింపలేదు.

సంఘసంస్కార శ్రీయుతెల్లరును యీ నాటకమును పఠించి, కవిగారు జెప్పినటులు సమర్థులగు నటకులు దీనిని ప్రదర్శింప ప్రయత్నించి తగినంత సహాయము కవిగారికిని దేశమునకు చేయవచ్చును.

ఇయ్యది హనుమంత విలాస ప్రచురణములో కెండవదిగ దెలుపబడినది. వెల 12 అణాలు. నలుమువారు హనుమంతవిలాస, శనివారపుపేట, ఏలూరుతాలూకా, కృష్ణాజిల్లా యని వ్రాసికొనవలయును.

చె. జి.

పంజాబు గవర్నరుగారికి సన్మాన పత్రము సమర్పించుట

అంజుమాని యితిహాసి ముసల్మాను సభము

సాంఘిక ప్రాతినిధ్య ఫలితములు

గవర్నరుగారి అభిప్రాయములు

లాహోరు, అక్టోబరు 30:—అంజుమాని యితిహాసి సభ మాను సంఘమువారు నిన్ను పంజాబు గవర్నరుగారికి ప్రభుత్వమువారి భవనమున శిష్యాపత్ర మున్నది. ఈసంఘ సభ్యులు చాలవంతు కృషిచేయుట. సంఘమువారు ప్రాతినిధ్యము వహించిన తరగతులలోని ప్రజలు అభ్యుదయమునకు వచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారిచే నెలకొల్పబడిన సహకార సంఘములు మొదలైన ప్రభుత్వ సంస్థలందు అభివృద్ధిగము జూపవలయుననియు, న్యవసాయదారుల దృక్పథమునందుకు శిథిలములందును వెత్తు మార్పులు సంశ్రించినవియు గవర్నరుగారికి జెప్పిరి.

సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము

సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమువిషయమై సంఘమువారు

గవర్నరుగారికి వార్తలు సమాధానము:—

“సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము శాశ్వతముగ పరిపాలనవిధానము జేర్చబడవలయునని గోరువారిదేశీయగలరు. ప్రజాసౌరకార్యములందెల్ల నీమాత్రమును అనుమతిబెట్టవలయునని వీరి అభిప్రాయము. ఈవిషయమున అనగా సాంఘిక ప్రాతినిధ్యముయొడ విముఖతజాత్యవారు మరలొంతమంది గలరు. ఈసాంఘిక ప్రాతినిధ్యమువలన గలిగిన అనుభవముచే వీరివిషయజాత్యులను చెరగ నీయుట కిచ్చగించుటలేదు. సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును రద్దుచేయమని వీరి అభిప్రాయము. పరస్పరవిరుద్ధమైన యీ రెంటి అభిప్రాయములలో నేది సత్యమైనదో యేది అబద్ధమైనదో ఇదమిథిమని నీ నీ చచ్చుట చెల్లదు సమయ మిదిగాదు. కాని సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము విషయములో మార్పులు జేయవలెను చేయబూనుట లేదు. సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమునాత్రమును విస్తరింపజేయుటకు దగిన బలవత్తమైన కారణములు లేనిచో మేము అందులకు యియ్యకొన నిష్టములేదు. విద్య యందును సంఘ అభివృద్ధికి పాటుపడి అభ్యుదయదాడు కమనస్థితికి వచ్చి మియ సాంఘిక ప్రాతినిధ్య మనావశ్యకమని రూపు చేయవలయును.

(అ. ప్ర.)

నాగూరు (విశాఖపట్నముజిల్లా)

(ఒకవీలేఖరి)

శ్రీ గాంధీ పూజానిధి విశాఖపట్నము ప్రచారము చేయుచు శ్రీయుతులు వాస్తవముల జెంబరామమూర్తిగారు మంత్రాల లక్ష్మీనృసింహుగారు పురిపండా అప్పలస్వామిగారు ఈగ్రామమునకు వచ్చినారు. ఇచ్చట పెక్కురు ఖర్చుకట్టికవారును ఉద్యమాభిమానులును గలరు. 28 తేదీని సాయంకాలము లోకల్ ఫండు బంగళావద్ద శ్రీయుత నడింపల్లి అప్పలస్వామిగారి అధ్యక్షతక్రింద కొక బహిరంగసభ జరిగినది. శ్రీయుత పురిపండా అప్పలస్వామిగారు, శ్రీయుత మంత్రాల లక్ష్మీనృసింహుగారు, శ్రీయుత మల్లెం రామమూర్తిగారును చక్కగ నుపన్యసించి సంచలనము కలిగించిరి. శ్రీయుత రామమూర్తిగారు పూజానిధి నీయవలసినదిగా కోరగా సభలో కొందరు ధనము నర్పించిరి. సభలో రాట్న పదార్థమును జరిగినది. తరువాత ప్రతిగృహమునకును పోయి పూజానిధి పశుబలుపరచిరి. ఖర్చు విక్రయించిరి. సభకు పంచమసోదరులును చయచేసియుండిరి.

క ఫ చింతామణి

వాత, పిత్త, క్షేష్ణ, ఉబ్బసములు, దీర్ఘదగ్ధలు, తుయ, రక్తక్షయ, క్వాసకోశము, గొంతుకనందు కశ్యకట్టెదగ్ధలు, ఆయాసము, 2 గర్భ, శరీరము కుష్మించుట, పిత్తమసికరించి నోట నీకూరుట, అజీర్ణము, అరుచి ఎన్నివిధముల, గుంజకొన్నను కఫము బయటపడకుండుట మేఘరంజని మొదలగు కఠిన బాధలకు అమోఘముగా బనిజేసి జీవితము సుఖ ప్రదముగా జేయును. గ్యారంటీగా నెలకు సరిపడుమందు రు. 4.0.0. పక్షమునకు రు. 2.0.0. వారమునకు రు. 1.0.0. వి. పి. ఖర్చులుజేరు.

మా ఆత్మద్యుత వృత్తాగనివారికి అనుప్రకటనకు చివర సుమారు 100 యోగ్యతాప్రములతో కూడుకొన్న కేటాగు ఉచితముగా పంపబడును.

యం. నుబ్బారెడ్డి, ప్రాప్రయిలరు,

రెడ్డి అండుకో

గోపాలపురం, కొత్తపేట.

మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

1591

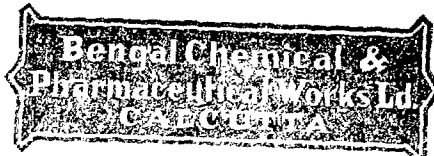
వైరెక్సు

ఒక్కటే అమోఘమైన నుణమునిచ్చును. దీనిని ఉపయోగించి మంచినుణమును, ఆరోగ్యమునుపొందిన లెక్కలేనివారితే ఈ యోగ్యతాపత్ర నిచ్చియున్నారు. అందువల్లనే

వైరెక్సు అమితముగా

విక్రయమగుచున్నది

రహస్యమైన దోషములుకాదు. ఫారములావ్రాసిన పంపబడును. బుడ్డి 1-కి ధర రు. 0.18-0 క్లిప్. పి. చార్జీతోసహా రు. 1.2-0.

యన్ టైడ్ ఇండియా లైఫ్ అస్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

హె. ఆఫీసు మద్రాసు [స్థాపితము 1906]

1540

“యన్ టైడ్ ఇండియా లైఫ్ అస్యూరన్సు కంపెనీ” చేయుచున్న పనిని గురించి కొన్ని అభిప్రాయములు.

“ఈ హిందూదేశీయ భీమాకంపెనీ నిజముగా జయముగాంచిన వాటికింద ప్రస్తుతము చేర్చవచ్చును.”—“ఇస్సూరన్సు అబ్జర్వర్” లండను.

“స్వదేశి భీమాకంపెనీలలో మిక్కిలి తెలివితోను పోడిమితోను వ్యాపారమునడపునట్టివిభవముకొద్దిగా గలవు అందులో యిదియొకటి” “ఇస్సూరన్సు అండు ఫైనాన్షియల్ రికార్డు” లండను.

కడకటిసారి 1000 కి రు. 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆగ్రజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

కామరాజు శ్రీనివాసరావుగారు, ఆంధ్రజిల్లాలకు ఛీఫ్ ఏజంట్లు, శ్రీకృష్ణవిలాసము, గుంటూరు, లేక కె. ఎన్. గోపాలయ్య, మేనేజర్,

వృత్తాంతలేఖలు

గిద్దలూరు

(ఒకవిలేఖరి)

మ.రా.శ్రీ గాడిచెర్ల హరిశ్చంద్రమూర్తి పంతులు గారు పూర్తి మార్గసారాయణ గారును సంవత్సరముండి మాయారికివచ్చి ప్రస్తుతస్థితిగతులనుగురించి విశదీకరించుచు బాలికలు నారుచదువుకొను విద్యనుగురించి సవరింపఁబడిన విద్యా విశ్రమములగురించి ఒకగంటకాల మువ్వనసించిరి.

మోటారుకారు

కొందరు ధనవంతులకలసి వాటాలు కొన్ని ఏర్పాటు చేసి బడ్డెలివెనుంచి గిద్దలూరుకు ప్రయాణసౌకర్య సౌఖ్యము గలుగజేసినందులకు వారికంతయు ఆభివందనములు.

క్రాంతిస్థావరీ

మాయూరి రెడ్డి వర్తకప్రముఖులు ముప్పదివేల రూపాయలు వాటాలమాత్రమన వనూలుపర్చిరి. రాజశ్రీ రంగా రెడ్డిగారు విషనుకొనుటకు మద్రాసు వెళ్లినవ్విరి. త్వరలో మాయూరి పాటక పుణనముకు పనిపాటలు దొరికి సుఖమబ్బును గాక.

ధర్మవరము

(ఒకవిలేఖరి)

ఈరపు వాస్తవ్యులు మ|| రా|| శ్రీ పెణుజూరి వెంకటరమణప్పశ్రేష్ఠిగారు, వారి ప్రభువుతుండను వెంకటయ్యగారు కీర్తిశేషు లగుటచే వైకుంఠసమారాధనానంతరము, కుమారుని యాత్మకాంతికై శ్రీకన్యకా పరమేశ్వరీ దేవాలయావరణమున రమారమి రెండు వేలమంది బీదజనుల కన్నప్రదానము గావించిరి.

శ్రీ క్రిమాశక్తి యొడెడు రాంగ్రగంధాలయ నవమి వార్షికోత్సవము

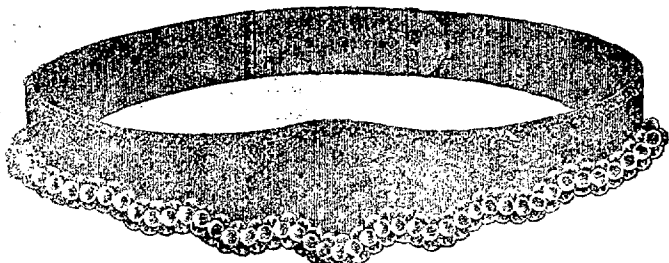
ఈ జర్ధంత్యుత్సవ మివాళికే జరుపఁబడవలసి యుండెను. అధ్యక్షులుగనుండ వగినవారలు కొన్ని యనివార్యకారణాంతరములవలనఁ బంపిన యాహ్వానము సంగీకరింపకుండుటచే జాగ్రద్ధులు. బ్రహ్మశ్రీ వావిలికొలను సుబ్బరావుగారు (శ్రీమదాంధ్ర వాత్సవి ఆశ్రమపానులు) మండలివారియాహ్వానమున కిప్పుడు దయతో వారిసమ్యుతినిసూచించిరి. కనుక రాంగల డిసెంబరు నెల 11, 12, 13, 14 శని, భానువారములలో వార్షిక సభజరుప నిశ్చయింపఁబడినది.

వీరఘట్టా (పాలకొండతాలూకా)

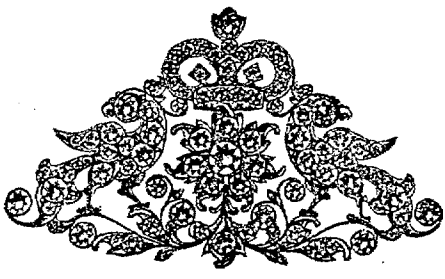
(ఒకవిలేఖరి)

ఈ గ్రామమున ఇదివర కెక్కుడుప్రచారము లేకుండుటచే నుద్యమమునందు వెనుకబడియుండెను. కాని ప్రజలుత్సాహ సంతోషైయున్నారు. ఈ నెల 21 తారీఖున నీయూర నొకసభ యిబడినది. సభలో శ్రీయుత పురిపండా అప్పల స్వామిగారు దొరతనమువారి చర్యలనుగురించి శ్రీయుత మంత్రాల లక్ష్యవ్యవహారంగాను స్థానిక స్వపరిపాలనాది విషయములనుగురించి శ్రీయుత ముగ్గురగుట వెంకటరామమూర్తిగారు శ్రీ గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్రయు ప్రస్తుతకర్తవ్యమును, దేశదుష్ప్రితియు, భిక్షుప్రాముఖ్యమును, గురించి చక్కగ బోధించి ప్రజలలో ప్రబోధముకలిగించినారు. మరునాడు యింటింటికిని పోయి పూజానిధికి ధనము కొంత వసూలుపరచినారు. శ్రీమతి మంత్రాల రామసీతమ్మగారు స్త్రీలయందు చాలప్రబోధము కల్పించినారు. ఇంటింటికినిపోయి జాతీయగీతములూడి వారి మనస్సులు కరకున్నట్లు చేసినారు. మరియు శ్రీ మంత్రాల లక్ష్మీ న్యకేంపాముగారును పురిపండా అప్పలస్వామిగారును వీధులందుతిరిగి భిక్షుకు విక్రయించినారు.

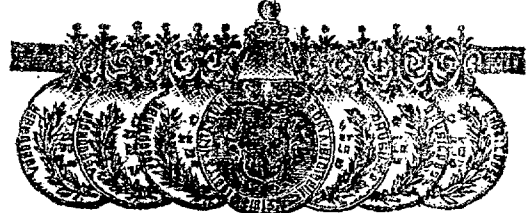
గడచిన 30 సం|| రములనుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది, నమ్మకమైనది, కల్తీలేని వెండికి, సవరముబంగారుకు శ్రేష్ఠమైన మణులకు, పూచి యివ్వబడును.

వంకీవడ్డాణము 25-45 సవరములవరకు యెత్తుగలదు
కూలి తయగుతో సహా రు 55-0-0

పుష్పరాగములు, పచ్చలు, పట్టెకెంపులతో చెక్కిన
వడ్డాణము మోపు 1-కి ధర రు 250-350 వరకుగలదు

కాశీమాల
1 కి ధర రు 550-1000 వరకు గలదు

అన్ని రకముల వెండి, బంగారు, సీమకములు, పట్టెకెంపులు, పుష్పరాగములు నగలు, యితర సామానులు గల క్యాటలాగునకు ఉత్తరమువ్రాసిన ఇనాముగా పంపజనును.
1687 ఏకంసి చీబిల్దాన్ అండ్ సన్స్, నగలవర్తకులు, తపాలపెట్టె నెం 225, 112 చెనాబజారురోడ్డు మద్రాసు.

గొప్పజిన్నింగ్ గ్రౌండ్ నాఫ్ ప్యాకరిలాటరీ

మంచితరుణము! త్వరచడును!

రూ 52,500 కు లాటరీ టికెట్లు 1-కి రు 5-0-0 10,500 టికెట్లు మాత్రమే

గవర్నెంటువారి L. DIS. 3505, 1924 గా తెలియజరచి లాటరీమూలముగా విక్రయించుచున్నాము.

లాటరీవేయు ఆ స్థితివరము:—కడపజిల్లా జమ్మలమడుగుతాలూకా కొండాపురంలో మాస్వాధీనానుభవములో వున్న సుమారు 4 యకరముల భూమిని చుట్టూ కాంపౌండుగోడ. అందులో వున్న 11 హార్స్ పవర్ పోర్టబిల్ స్టీయింజిన్ 10 ప్లాట్ బ్రదర్స్ జిన్నులు. 3 కి. టైప్ డికాప్ కేటర్లు, వెల్వేట్, క్లీనింగ్ మిషన్, ఫిటింగ్ చేయని 2 ఆయిల్ ఎక్స్ట్రాక్టుమిషనులు, ఏటికి సంబంధించిన బిల్లింగులు గోడవునులు, సామానులు, కాపురముండుటకు దివ్యమైన మహాలు గల గొప్ప యిల్లున్న, కాంపౌండు లోకి చేసిన మరివకయిల్లున్న, కూలీలకు 6 కొట్టములు, బావి, నిమ్మతోట గలిగి మంచి వర్కింగు ఆర్డరులో వున్నది.

సౌకర్యములు వగైరా:—రైల్వేస్టేషన్ కాంపౌండుతో యీ ఫ్యాక్టరీగోడ కలుసుకొని రైలుకు మిగుల చేకగా వున్నది. కడపనుంచి తాడిపత్రివరకు బాగుగా పనిచేసిన మొదటితరగతి ఫ్యాక్టరీలో నిడి యొకటి. దినం 1-కి 12 గంటలు పనిచేసిన 100 బార్లల శనిగెకాయ పప్పు, 8 బార్లల దూదితయారగును. ప్రతి శనిగెకాయ విశేషముగా పండు పట్లకు మధ్య నున్నది. కొండాపురం శనిగెకాయవ్యాపారము నకు విశేష ప్రసిద్ధికెక్కినదని సర్వులకు తెలిసిన విషయమే.

ఇతరవిషయములు:—టికెట్లయొనత్తు పూర్తి అయిన వెంటనే లాటరీకలుపుతేది పినాకిని ఆంధ్రప్రదేశ్, హిందూప్రదేశలలో ప్రచురముచేయించి మ|| రా|| రా|| గుత్తి దివాన్ బహద్దూర్ పి. కేశవస్వామి గారున్న యింకా తగువెద్దమనుష్యులయెదుట లాటరీ కలిపి యెత్తబడును. వసూలు అయినసామ్యులో ఖర్చులుపోను, మిగతసామ్యు కడప యింపీయిల్ బ్యాంక్ లో డిపాజిట్ చేయబడును. గెలుపొందువారికి వెంటనే పోస్టుద్వారా తెలుపుతూ పై ప్రతికలలో ప్రచురము చేయబడును. ఆనెంటనే 15 రోజులలో వారి స్వంతఖర్చులపైని మావల్ల క్రమమైన దస్తావేజును పొందవచ్చును.

లాటరీ టికెట్లు మానదగ్గగాని, మేము నియమిచిన ఏజెంట్లవద్ద గాని, స్వయముగాగాని, మనియార్డర్ ద్వారా సామ్యుపంపిగాని పొందగలరు. లాటరీ టికెట్లు అమ్ముటగుగాను, కమిషన్ యేజెంట్లు కావలెను. మంచికమిషన్ యివ్వబడును. ఏజెంట్లుగా పనిచేయువారు, గొప్ప లాభము పొందుటకు మంచితరుణము. కమిషన్ వగైరా అన్ని విషయములకు లాటరీ స్వంతదారుల మగు మాకు, యీక్రింది ఆడ్రసుకు వ్రాసిగాని, స్వంతంగా వచ్చిగాని, యేర్పాట్లు చేసుకొనవచ్చును.

లాటిటిక్సెట్లు అమ్మువారు మా యేజెంట్లు కావాలి అనటకు తార్కాణం మా ఆధార్టీ రెటరును చూడకోరెదము.

శి యం. వెద్దరామారెడ్డి, బి. సి. మల్లారెడ్డి

1732 పోస్టు, కొండాపురం. కడపజిల్లా. M. S. M. R.

పాండూరుఫిర్యానంపుము

పాండూరుఫిర్యా జాతీయోపసంఘ సాధారణసభ్యుల సమావేశము 25 గురువారమున 25-10-24 తేదీ శనివారం పు ధ్యాహ్నం జరిగినది.

పాండూరు ఖిద్దరుబోర్డునిబంధనలు

- 1. ఈసంఘమునకు పాండూరుఫిర్యా జాతీయోప సంఘ అధ్యక్షుడు కోశాధ్యక్షుడు కార్యదర్శి అధ్యక్షుడు కోశాధ్యక్షుడు కార్యదర్శియై యుండవలెను.
2. యీ ఖిద్దరుబోర్డునకు అధ్యక్షుడు కోశాధ్యక్షుడు కార్య దర్శిలుకాక మరిఅయిదుగురుసభ్యు లుండవలెను.
3. వారిలో నెక్కువసంఖ్య పాండూరునివాసులై యుం డవలెను.
4. సంఘముతోలూకు వ్యవహారములు (అనగా వుత్తర ప్రత్యుత్తరములు వ్రాతలు మొదలై నవి) అన్నియు కార్యదర్శి యే చూడవలయును.
5. నెల కొకసారి తక్కువకాకుండా యీ సంఘసభ జ రుగవలెను.
6. ఈసంఘము లెక్కలన్నియు తనయిష్టము వచ్చి నప్పుడు అధ్యక్షులు పరీక్షించి లెక్కలపుస్తకములలో సంతక ములుచేయవచ్చును.
7. ఈసంఘమునకు ఒక ఆడిటరువుండవలెను. ఆయన ప్రతిపాసాంతరమునగాని రెండుమాసములకొకసారిగాని లెక్కల నన్నిటిని ఆడిటుచేయవలెను.
8. మాడుసంవత్సరముల కొకసారి ఖిద్దరుబోర్డు యెన్ని కలు జరుగవలెను.
9. ఈ ఖిద్దరుబోర్డుసభ్యులలో నెవరైనను రాజీనామా యిచ్చిననేగాని లేక మృతివొందిననేగాని యేసభ్యునిని తొల గింపరాదు.
10. పైనిబంధనలు మాడుసంవత్సరములవరకును మార్చ రాదు.
11. మాడుసంవత్సరములలో ఖిద్దరుబోర్డులో వచ్చు ఖాళీలు ఖిద్దరుబోర్డువారే పూర్తిచేసికోవలెను.

1. తీర్మానము

ఈదినమున నీసభవారు చేసిన ఖిద్దరుబోర్డు నిబంధన లలో 2 వ నిబంధనప్రకారం యీబోర్డునకు వుండవలసిన సభ్యు లు 5 గురు కాబట్టి వెనుకటి ఖిద్దరుబోర్డును రద్దుచేయుచు క్రొత్త గా ఆయిదుగురుసభ్యుల నెన్నుకొనుటకు యీసభివారు తీర్మా నించుచున్నారు.

2. తీర్మానము

ఈక్రిందివారిని ఖిద్దరుబోర్డులో అధ్యక్షుడు కోశాధ్యక్షు లుగా నెన్నుకోవడయినది.

- 1. చదువుల సోమలింగం అధ్యక్షులు.
2. అనకాపల్లి రామనాయుడు కార్యదర్శి.
3. సాదు గంగన్న కోశాధ్యక్షులు.

3. తీర్మానము

ఈక్రిందివారిని ఖిద్దరుబోర్డుసభ్యులుగా నెన్నుకోవడ మైనది.

- 1. వడగా మల్లిఖార్జున 2. గుంటుకు అప్పలనారాయం 3. వడగా బుగ్గప్పడు 4. కోరుకోండ రామమూర్తి 5. మాడుగుల కాశీబాబుగార్లు.

4. తీర్మానము

ఈ ఖిద్దరుబోర్డువారు జరుగుదునట్టి రాష్ట్రీయ ఖిద్ద రుబోర్డువారినుండిగాని జిల్లా ఖిద్దరుబోర్డువారినుండిగాని రుణము తేవచ్చును. ఋణబాధ్యతఅంతయు ఖిద్దరుబోర్డువారిదే అయి టవచ్చును.

చదువుల సోమలింగం, అధ్యక్షులు.

శ్రీసనాతనధర్మమండలి - గుంటూరు

పందొమ్మిదవ వార్షికోత్సవ సంవత్సరమున జరుపబడు పండితపాఠశాలకు, ఈసంవత్సరము శ్రీ లెవయను అట్టితర గతిలో లేకుండుటచే బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది శేషయ్యకాశ్రమిగారికి సమర్పించబడినది. పాఠశాలకును సమర్పించబడిన విత్త మును మండలి కార్యదర్శిగారు స్వయముగా నొసంగిరి. అట్టిసంద ర్భమున శ్రీ కాశ్రమిగారి సనాతనధర్మోపన్యాసమును వినువారి కాచుటయేమై సర్వసమ్మతమై ధర్మయుతమై యుండెను.

రక్తస్థందంతచూరము నోటిలోని సకలవ్యాధి ధులను మాన్యును.

ఇదొప్పులు, ఇగుళ్లలో నెత్తురు చీముకాటులు వాములు దీనివ స్వస్థమునను. నాలుకమీది పొక్కులు తొలగును. ఇదిస్వచ్ఛ కల తొరములోను బొవధప్రవృత్తులలోను చేయబడినది 0.2.0, డబుసు 1.4.0. టి.ఎస్. స్వామినాథకాశ్రమి, నెం. 1 ఎ. ఆలంగాతా పిల్లవీధి తిరువల్లిచేటి మద్రాసు

లక్ష్మీ ఇన్సురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1886

10, నిస్ బెట్ రోడ్డు, లాహోరు.

(1924 నవంబరు 28 వ తేదీన 1918 సం॥రం ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్ట్ ననుసరించి రిజిస్టరు చేయబడినది.) అనుమతిబొందిన మూలధనము రూ 10,00,000 వాటా 1.కి రూ 100 లు చొప్పున 10,000 ఈదిగువ తెలుపబడినప్రకారము చెల్లించవలెను. వాటాలుగా విభజింపబడినది

ధరఖాస్తుతో రూ 5 లును, మంజూరై నతరువాత రూ 5 లును, మిగతకొరినప్పుడు ప్రాప్త్యను లోని నిబంధనలప్రకారమును చెల్లించవలెను. జాపితా త్వరలో మూయబడుటచే దరఖాస్తుదారులు తక్షణమే దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను. చందాలు వేయబడినమూలధనము రూ 8,50,000 లకు పై గ నే గలదు.

బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టరులు

- 1. లాలా లజపతిరాయిగారు, 2. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారు, 3. రాయి జడభగత్ రామ్ గారు, 4. రాయిబహుదూరు లాలా ధన్ పత్ రాయిగారు, 5. లాలా దివాన్ చందుగారు, 6. డాక్టరు నిహాల్ చందు సిక్రిగారు, 7. పండిత కె. సంతానంగారు.

అసాధారణమైన, అపూర్వమైన విజయముగలుగుచున్నది. మొదటి 4 మాసములలోనే 450 ప్రస్తాపములకు (ప్రస్తాపము రూ 1000000 లకు వచ్చినది. మితవ్యయమునకు, యోగ్యతకు పూర్తివిశ్వాసమును. మాకంపెనీలో పోగొట్టుకొనకుండుటకు, నిర్వివాదమునకు ప్రత్యేక సదుపాయములు గలవు. ప్రస్తుతము నవీనపద్ధతుల నన్నిటిననుసరించియే భీమాకంపెనీవ్యవహారము జరుపబడుచున్నది. ప్రాప్త్యను, ఫారములును, ఇతరసంగతులును ప్రధానకార్యాలయమునకు దరఖాస్తుసంపిన పంపబడును.

పండిత కె. సంతానం (మేనేజింగు డైరెక్టరు)

మంచి పజుపబడి, చూచిగలవారుమాత్రము దరఖాస్తులు ఈ దిగువలిఖుమునకు పంపుకొనవలెను. లోకబ్ అడ్వైజరుకార్యాలయము, 16 నుంకురామ శెట్టివీధి, మద్రాసు

మెషిన్లు అమ్మకము

- 1. క్రొత్త 16 గుట్టుముల పవరుగల హారన్నువి యింజను.
2. క్రొత్త 12 గుట్టుముల పవరుగల లెట్టి యింజను.
3. మంచి సకండుహాండు 20.25 గుట్టుములపవరెగల అక్రాయిడు పైపు, హారన్నువి యింజను.
4. లెట్టి రైసుమల్లర్లు పాలిషర్లతో సహా నెం 1 న్ను 7 న్ను.
5. క్రొత్త 18 అంగులము వేగముగల పేపింగుమెషిను.
6. 14 అంగులము డైయమిటరుగల, వర్రికల్, పిండిమిల్లు.
7. క్రొత్త 12 అడుగులు X 8 1/2 అంగులం స్క్వా, కట్టింగ్, లేట్టు, యింకా వుపయోగించిన 12 అడుగుల X 10 అంగులం, 12 అడుగుల X 10 1/2 అంగులం లేట్టులున్న ఉన్నవి.
8. ఉపయోగించిన 50 గుట్టుముల పవరుగల, బ్లాక్స్టోక్, 65 గుట్టుముల పవరుగల, రప్టు, ప్రాప్టరు, కూడా యిలు యింజను, (బొంబాయి స్టామలోగలవి.)
9. ఉపయోగించిన 20 గుట్టుముల పవరుగల, మార్షలు, డబిలు, సిలిండరు, పోర్ట్విలు, ప్టీం, యింజను. (కల్కత్తా స్టామలోగలదు.)

మా యొక్క ధరలు మిక్కిలి తక్కువ, వచ్చిచూడుము.

బి. డి. బెట్టి అం పు కంపెనీ, 8, నెంబుదానువీధి, చెన్నపురి.

పుష్పమాలతి

తలనూనె లన్నిటికిని మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది

(ప్రతి చోటను దొరకును)

ఆనందమును కలిగించు సుమారుమైన సువాసనగలది. వెంట్రుకలు నలుపుగాను, పొడుగుగాను పెరుగు నట్లుచేయును. 3 డౌస్సుల బుడ్డి 1 కి ధర 1.0.0 వర్తకులకు ప్రత్యేక సదుపాయముగలదు.

సోల్ ఏజంట్లు:— ఎస్. వైద్యా అండ్ కో., పార్కుచాను, మద్రాసు.

బ్రాంచి ఆఫీసు, చైనాబజారు, తిరుచనాపల్లి, ఖార్కు.

166

ప్రదర్శనగదులు నెం 6, బందరు వీధి, మద్రాసు

మలేరియా జ్వరము దానియొక్క కఠినదుర్గణములను గురించి విచారపడ నవసరము లేకుండుటకై

ఇ స నా ఫె లి యను దివ్యావధమును సేవించుడు

ఈ సుప్రసిద్ధమైన మలేరియా నివారిణి ఉష్ణమును తగ్గించి జ్వరగడ్డను కరిగించి మంచి ఆరోగ్యము నిచ్చును. మలేరియా జ్వరమునకు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని పేరుపొందినది. మలేరియా రానీయక అటంక పరచుటకు ప్రతిదినము ఉదయము, సాయంకాలములందు ఒకమాత్రసంతున 15 దినములు సేవించినచాలును. బిడ్డలకు ద్రవరూపముగా నున్న ఇసనాఫెలిని అనగా ఇసనాఫెలి నాను ఉపయోగించుడు.

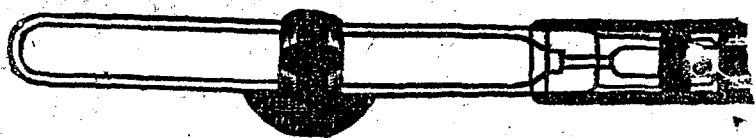
(2) ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజంట్లు,

Gorio Ltd, Post Box 159, Fort Bombay.

సెల్ వ పిల్లింగు

"ఆ గేట్"

వర్తంతిన్ వేనా

పాంట్స్ వెస్ ప్రపంచమునందు, నూతనఫకల్ అని చెప్పవలయు ఈ "ఆ గేట్" కలము, ఆమెరికా ఆఫ్రికాయ, మొదలగు భండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడిప్పుడు మన హిందూదేశమునందు మాడ మిక్కుటముగా జనాదరణియై మొందుచున్నది.

సాధారణమయిన "ఆ గేట్" కలము

2957

మామూలుగా ఉపయోగింపబడు ఉక్కుసాళికి బదులు "ఆ గేట్" గాజుపాళి నుపయోగించుట యద్భుతమగు నూతన విధానము. ఒకటూరి సిరాలో ముంచినయెడల అయిదు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును. (1957) మైలాపూరు విక్టోరియా డిపో, మద్రాసు.

గోదావరి హిందూ సమాజము వారు ప్రచురించిన భగవద్గీత

1593

చక్కని కులభవచక్రము. సుందరిమైన దైవం. సాగనైన గోజుకాగితములపై ముద్రితము. మేల పడితివాలి. ఈ కులభవచక్ర విచిత్రగ్రంథము దైవజ్ఞానమును సవ్యార్థములను తెల్పుచు, ఎల్లరకు సత్యంతోపయుక్తమై యుండును. ప్రతిహిందూగృహమునందును నలంకరింపదగిన దివ్యగ్రంథము.

పైపు స్రవములు ఈక్రింది వారివద్ద దొరకును: కార్యదర్శి, గోదావరి హిందూ సమాజం, రాజమండ్రి.

సెంట్రల్ బుక్స్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము.

మేవారి

నవీనముగ వచ్చినటువంటి, చిరకాలముగ బాధించు

చున్నటువంటి సవా మేనాన్యాధులను నిర్మూలించుటగో

అమోఘమైనది.

వెల బుడ్డి 1.కి రు 2-8-0

చుట్టమేనాను మున్నగు మాత్రవ్యాధులు, క్షయం, చిరకాలము

మంది శ్రీ లక్ష్మణాధిపతి శ్వేతవర్ణవ్యాధులు, మొదలగువాటిని 4-0-0

సంఖ్యల క్రింది వృద్ధిచేయునట్టి ముద్రపడిన ఔషధరాజము. 20

దులుగల బుడ్డి 1.కి రు 2-8-0

(8347)

ఆయుర్వేదభాషణ నోరి రామశాస్త్రి ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

చదువడగినది! శ్రీ కృష్ణ చరిత్రము వెలువడినది!

రెండు సంపుటములు- చక్కనితైపు- సం 1 కి 251 పుటలు ఇంట్ల క్రీబంకిమచంద్రునిచే సవిమర్శముగ, ప్రపంచముగ శ్రీకృష్ణుని మానవాదర్శనచరిత్రము వ్రాయబడినవి. వెల సం 1 కి 1-8-0.

విషవృక్షము

ఇది శ్రీ బంకిమచంద్రుని సువర్ణలేఖనినుండి వెలువడిన నవరసభరితమగు నవల 250 పుటలు చక్కని తైపు వెల 1-8-0.

కావ్యకుసుమావళి

ఇది వెంకట పార్వతీశ్వరకవిలేఖని ప్రమాతములైన అష్టోత్తరశత పద్యమాలికచే విరాజిల్లుచున్నది. రెండు సంపుటములు. సంపుటము 1 కి 340 పుటలు, చక్కని క్యాలిగ్రాఫ్ తైపు సం 1 కి రు 1-2-0.

మా చందాదారులకందగతు పైసంపుటములు పోస్టేజిగాక సంపుటము 1 కి రు 1-0-0 మాత్రమే.

మేనేజర్, ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథమాల, కాకినాడ.

వైద్యమండలిచే స్వర్ణరజిత పదకములు యోగ్యతాపత్రములు బొందిన

కామామృతం

ఆయుర్వేదశాస్త్రి, అష్టావధాని

కందుకూరి వేంకటసుబ్బారావుగారి

ఒకటేమాత్ర! 1 గంటకే గుణము!!

చుట్టమేనాను శుక్లమైనను వెంటనే సంసారగుళుము నీయగలదు. 5 దినములు పువ్వుకొనిన మూత్రములోఁగలిసి గాని మూత్రము నకు మందు వెనుకలఁగాని నిద్రలోఁగాని పోయెడి శుక్లనవ్వును దృఢముగా నివారణయగును. మధ్య నపుంసములు, నరముల బలము తగ్గినవారు ఈ మాత్రలనే పైకి పూతగాఁగూడ నుపయోగించిన మిక్కిలి శక్తిని తెలుసు కాగలరు. అశేషులకు వాడి దృష్టాంతము చూచిన యావధము, మాయుత్తరములు రహస్యముగా నుపయోగించు.

ప్రతి 20 మాత్రల సీసా రు. 2 0-0.

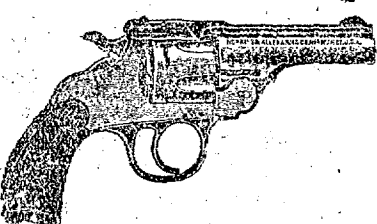
అమృతాశ్రమము, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

ఒంటిపాళిమోటా కుపాళి శుభ్రపిదమగు

కంపెనివారిచే చేయబడ్డది. (8068)

నానావిధములగు రివాల్వర్లు ఆరుశేక

బిటతోటాను యెక్కువది [స్టాంప్ గల ౧౮౬౩ సం]

ధరలు
వరసము.

కేటలాగు
ఉచితము

కాగితము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును, తిన్నవి. కేటలాగే పెట్టెలో గలిగినవి మాడ దొరకును.

యం. వి. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెని, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

కృష్ణాజిల్లా ఎయిడెడ్ ఎరిమెంటరీ పాఠశాలల టీచరు మానేజర్లకు

విజ్ఞాపి

కృష్ణాజిల్లా యెడ్యుకేషనల్ కౌన్సిలులో మానేజర్ల తరపున ఆర్. సానములు, ప్రాతినిధ్య మిప్పింపవలసినదని 27-5-23 తేదిన కృష్ణాజిల్లా ప్రభుమయిడెడ్ ఎరిమెంటరీ పాఠశాలల మానేజర్ల సమావేశమువారు తీర్మానము చేసియున్నారు. అందు మీద శ్రీజిల్లా ఎడ్యుకేషనల్ కౌన్సిలువారు నాలుగుస్థానములకు సిఫారసుచేయుగా అందుకు సమ్మతించి నదరు నాలుగుస్థానములు ఎడ్యుకేషనల్ కౌన్సిలువారు సిఫారసుచేసి చాలాకాలమైనప్పటికి గవర్నమెంటువారు ఇంతవరకు మంజూరుజర్రుదయచేయించియుండలేదు.

2. 1923-24 సంవత్సరములకు ఎయిడెడ్ పాఠశాలలకు సామ్యులేదనుకారణముచే 100 కి 5.0-0 లు చొప్పున గ్రాంటు తగ్గించియున్న సంగతి మన కందరికి అనుభవమయ్యే యున్నది. 1924-25 సంవత్సరములలో జిల్లా యెడ్యుకేషనల్ కౌన్సిలుకు గవర్నమెంటువారు దయచేయించినసామ్యుకు తక్కినభాగములకు పోను ఎయిడెడ్ పాఠశాలలకు గ్రాంటునిమిత్తము ఏర్పరిచినసామ్యు గామాపా చేయుగా 100 కి రు 10-0-0 లు చొప్పున గ్రాంటు తగ్గినూచనలు కనపడుటవలన శ్రీ కౌన్సిలుప్రసిడెంటువారు పూర్తిగ్రాంటుయిచ్చుటకు తక్కువైనసామ్యు ఇప్పించవలసినదిగా సిఫారసుచేసినట్లు తెలియుచున్నది.

3. ఎయిడెడ్ పాఠశాలల మానేజర్లు తాలూకాసంఘముల వర్తరచి లేదావారా ఏర్పడిన జిల్లాసంఘము మూలముగా మనకష్టములను విన్నవించుకొనినగాని అభివృద్ధి నొందజాలమని న్ని తాలూకాసంఘములు తీవ్రము రూపాయిచొప్పున చందా వసూలుచేసి కొంతసామ్యు జిల్లాసంఘమునకు పంపవలసినదనిని కొరియున్నప్పటికి ఆప్రకారం జరిగినవారుకారు. గాన

అ|| జిల్లా ఎడ్యుకేషనల్ కౌన్సిల్లో ప్రాతినిధ్యవిషయమై గవర్నమెంటువారిని కొరుటకున్నా,

అ|| 1924-25 సంవత్సరములలో పూర్తిగా గ్రాంటు ఇప్పింపవలసినదిగా శ్రీ కౌన్సిలు ప్రసిడెంటువారు చేసిన సిఫారసు మనము బలపరచి గవర్నమెంటువారికి విన్నవించుకొనుటకున్నా,

ఇ|| మనకష్టములగురించి విన్నవించుకొనుటకు సంఘము తరపున శ్రీ ప్రభుత్వమువారికి డిప్యూటీ కమిషనరీ వద్ద విషయమున్ను, అభివృద్ధికరములగునయి, అవసరము అననవియు నగు విషయములను మాట్లాడుకొనుటకున్నా, నవంబరు నెలలో బందరులో జిల్లా ద్వితీయసమావేశము జరుపుటకు జిల్లా కార్యనిర్వాహకసంఘమువారు 23-10-24 తేదిన సమావేశమై తీర్మానము చేసియున్నారు.

ఈ సమావేశములోపల తాలూకాసంఘములు ప్రతినిధుల నెమ్మకొనుటకున్నా, తమచందా ధనమును జిల్లాసంఘ కేకటరీగాఁపెర పంపుటకున్నా, తాలూకాసంఘములు లేనిచోట్ల తీవ్రము రు 1-0-0 చొప్పున చందాసామ్యు పంపుచు జిల్లా ద్వితీయసమావేశమునకు హాజరై సభ జయప్రథముగా జరుగుప్రయత్నము చేయుదురనియు ప్రార్థించుచున్నాను. జిల్లా ద్వితీయసమావేశము లేది వెనుకనుంచి తెలుపబడును.

కొప్పరపు వేంకటరమణయ్య,

కార్యదర్శి.

పోరంకి-చెజవాడతాలూకా.

వేటూరి - ప్రభాకరశాస్త్రిగారి

గ్రంథములు

1. శృంగార శ్రీనాథము శ్రీనాథుని సమగ్రచరిత్ర	2 0 0
2. చాటుపద్య మణిమంజరి 2 భాగము	1 6 0
3. ప్రభుమహిమము	1 4 0
4. ప్రబంధరత్నావళి.	1 8 0
5. మాన్వల్లముచ్చట	0 4 0
6. తంజావూరి ఆంధ్రరాజులచరిత్ర.	0 6 0

మణిమంజరి మేనేజరు

8/15 నల్లతంబిపేటి, తిరునల్లెక్కే.

వగుల్లము తైలము

వెల డబ్బీ 1.కి రు. 0-6-0. వి. పి. కో 0-11-0

1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజి 0-5-0 మాత్రమే.

అరికాళ్లు, ఆరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, కీకగాలి వలన పగిలి నీరుకాయటయు, బిలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిన పగుల్లుమాని జిలపాయి మంచిచెత్తము రాగలదు. పగుల్లుకొప్పియు నయవగును. స్వల్పక్రయము. కాలి పగుళ్ళకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

చెప్పకంటే ఉపయోగించుచూచుట మంచిది **మై సూ రు చందన సబ్బు ను** ఉపయోగించి మాకు తోడ్పడకోరెదము

వ్యదేశోద్యమము జయపదమగునట్లు ప్రోత్సహమునగుడు. హిందూదేశీయులకే

నూతనముగా తయారు చేయబడిన హిందూదేశపు సబ్బు. సబ్బును తయారుచేయు శాస్త్రము ననుసరించి ఈసబ్బు మైసూరు గవర్నమెంటుసోప్ కారానావారిచే మిక్కిలి అమోఘముగా తయారుచేయబడినది. హిందూదేశీయుల అంతస్తుకు తగినట్లు ఇది ప్రత్యేకముగా తయారు

చేయబడినది.

(1560) అన్ని చోట్లలోను క్రయమునకు దొరకును.

మహమ్మదు మూసా హజీ ఇబ్రాహీం బింగు కో., 32, గిడ్డంగివీధి, మద్రాసు.

రోగములవల్ల దుఃఖమొందిన వారికి దేవిక బోషధములు రెండుగలవు. 3198

అవి నపుంసకత్వమును పోగొట్టి శాశ్వతయౌవనము నిచ్చునవి.

మదనమంజరిమాత్రము

కడుపులోనికి పుచ్చుకొనుమందు. ఇది శీర్షము, వలబంధము మొదలు నపుంసకత్వ మవరకున్న అన్ని వ్యాధులను కుదుర్చుచున్నది.

నపుంసకత్వారి ఘృతము

క్రయం డబ్బి ఒకటికి రూ 1/- 6.కి రూ 5/- 12.కి రూ 9/- యథావామ తథాగుణాః అను తీరుగా ఇది నపుంసకత్వమునకు బద్ధవైరి. దీనిని మై వాడు అనే ఏలాటి దుర్బలమును పారిపోవును.

క్రయం డబ్బి ఒకటికి రూ 1/- 6.కి రూ 5/- 12.కి రూ 9/- రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ, 49 బందరువీధి, జార్జి టవున్, మద్రాసు.

Powell's Extract of Golden

3421

వలలుగారి ఆమోఘమైన గెనో

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణమిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద బోషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగరోగము, మెహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నవ్వుము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి, మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యబోషధము.

గుణము:— రి మోతాదులగెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము లిప్పుక నిలుచును. మరియు మూత్రపిండబంధమైన చిక్కలన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1-8-0

మా దివ్యబోషధములు శుభ్రస్థితిమైనదాకానున్నట్టిలోను దొరకును.

మా చిత్రచికిత్స క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఈ త్రరము అన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,
Lamington Road, Bombay.

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 1-వ తేది శనివారము

(1) భాగ్యములు

దనియాల బా 1-కి రు 80.0.0	మొదలు 42.0.0	వలకు
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు	వలకు
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి	రు 14.0.0	14.8.0
నెలూరివి ,, డిటా	,, 15.8.0	16.0.0
డిల్లీవి ,, డిటా 45 గలవి	,, 16.8.0	17.0.0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8.12.0	9.0.0
శువ్వులు	,, 20.0.0	24.0.0

(2) పప్పుభాగ్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11.0.0	రు 12.0.0
నెనగలు ,, డిటా	,, 11.8.0	12.4.0
పెనలు ,, డిటా	,, 11.8.0	12.4.0
మినుములు ,, డిటా	,, 18.0.0	16.0.0
ఉలనలు ర 164	,, 9.4.0	11.4.0

(3) నూనె వస్తువులు

శువ్వులనూనె బా 1-కి	రు 170.0.0	175.0.0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14.0.0	26.0.0
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా 1-కి	,, 65.0.0	68.0.0
ఇతరప్రదేశము	,, 60.0.0	62.0.0
వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 155	మి.కె. మ 150	
అముదమునూనె బా 1-కి	రు 170.0.0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 190.0.0	195.0.0
కురపసుపు	రు 125.0.0	130.0.0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1-కి	రు 120.0.0	122.0.0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముఖగు	1-కి రు 50,	55
కాళహస్తీపాయకట్టు	రు 70,	75
తెల్లము బా 1-కి	రు 85.0.0	60.0.0
చింతపండు బా 1-కి	రు 80.0.0	49.0.0

(5) ఇనుము

పట్టరకంబా 1-కి వ	రు 82.0.0	83.0.0
చురం	,, 82.0.0	83.0.0
రవుండు	,, 82.0.0	86.0.0

(6) లోహములు

నండి 100 తులంగు	రు 76.0.0	79.0.0
బంగారము, తులము 1-కి	రు 22.8.0	23.0.0
సవరను 1-కి		14.12.8
ఇల్లడి బా 1-కి	రు 260.0.0	265.0.0
రాగి డిటా	రు 295.0.0	300.0.0
అస్కాచక్కర బా 1-కి	రు 88.4.0	88.12.0

(7) రంగులు అలిజరై ను

అల్పకృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు రు	75.0.0	
తొట్టికృష్ణుడు డిటా	,,	
సింహం డిటా	,,	
గురం డిటా	,,	

(8) కూడి

బోండా నెస్టు బారవ 1-కి	రు 320.0.0	
------------------------	------------	--

(9) నూలు

కోయంబుతూరు నెం 10 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 9.10.0	
మధుర నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 8.6.0	
పుల్లూరు తోనుగ నెం 8 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 8.12.0	
అహమదాబాదు నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 9.8.0	
డిటా నెం 14 డిటా	రు 10.2.0	
నూకోయేనుగ నెం 20	రు 11.18.0	
జపాన్ నెం 20	రు 11.12.0	
,, ,, 40 ఏ తేలిం అయినను	రు 14.6.0	
గోకాకు నెం 12 $\frac{1}{2}$	రు 9.10.0	
పద్మాకు నెం 24 $\frac{1}{2}$	రు 12.0.0	
14 $\frac{1}{2}$ క్విల కో పక్షి	రు 9.12.0	

కృష్ణా కేశ నాశని సబ్బు

దీనినివాడుటచే రేలుటిబాధ మంటలేకనే దేహమునం శభాగము నందైనను యందుపెట్టుకలను తక్షణమేతీసివేసును. 3 బిళ్లలుగల పెట్టు 1 కి ధర రూ 1.4.0.

సుందరం ఆండ్, కో.

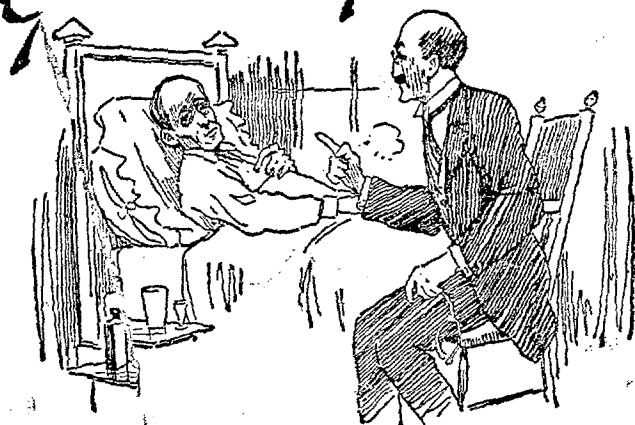
5 భద్రప్రగార్డనువీధి మద్రాసు.

నరముల బలహీనత, దుర్బలత్వము, నశ్చలత్వము, రక్తహీనత, ఆజీర్ణము, మలబద్ధకము, చెడురక్తము, రోగము
 తేలుట, కారణము మూత్రపిండము సంబంధమైన వ్యాధులు, అయాసము, మెదడుక్రమ జెందుట, కుష్మించుట
 శ్రమ సంబంధమైన వ్యాధులు, కొలుకు, పెగరోగము మొదలగువాటికి స్వర్ణము చేర్చి తయారుచేయబడిన
 నర్విన్ ఒక్కటే మిగు గుణ మిచ్చునది.

NERVINUS

Your Only Chance.

అయ్యకపోయినప్పుడు "మీకు ఇదియే ఆధారము" అని వైద్యుడు
 అనేకమైన ప్రత్యేక ఔషధములు గణ వి పూరు, సింధునండి వ్రాసినది "అది మిక్కిలి ఉపయోగకారి"
 చూపాడు. కాపెన్ ఎ. టి. షేక్! షేక్! వ్రాసినది "స్వారస్త్వనియా రోగికి మంచి గుణ మిచ్చినది"
 డాక్టరు ఎన్. మాస్సీ, అనాచదాబాదునండి క్షురు, కాశీపూరు, కలకత్తానండి తెలిపినది: "అమోఘమైన
 డాక్టరు ఎన్. సి. దత్తు, క్యానిటరీ ఇన్ స్పెక్టరు, జయతారనండి వ్రాసినది: "ఉపయోగము లేదని
 గుణము కలిగినది" డాక్టరు ఆర్. ఎన్. ఘోష్టాల్ డాక్టరు డి. పి. పెకరసిలోనండి వ్రాసినది: "చేయవలసినది
 వ్యాధులు బాగుగా కుదరినవి" మిలిటరీమెన్ నర్విన్ ఔషధము ధర రూ 5.0.0,
 "అత్యద్భుతము". ఒక నెలకు సరిపోవు స్వర్ణమును కలిపి రూ 7.0.0, వి. పి. చార్లీ ప్రత్యేకము.
 పైన రుతుటకు ఔషధము బుడ్డి 1.కి ధర రూ 2.8.0, కాన్పి వారండునకు తక్షణము ఈ దినన విలాసమునకు
 జీవితముయొక్క సౌఖ్యమును ఆనందమును యిచ్చునది. WORKS, CLEVELAND ROAD, 1482
 భాగల్పూరు, BEHAR CHEMICAL & Co., Ltd., BHAGALPUR.
 or direct from agents Messrs. W. E. SMITH & Co., Ltd., and Branches Madras and Ontacamund.
 Messrs. S. Datta & Co., Asvin & Co., Iyannoon Mid Druggists everywhere.
 Woollen Mill, Mangalore. T. C. Nataraj & Co., Apothecaries Co., Ltd., Colombo, and Chemists and

కామినియానా నె

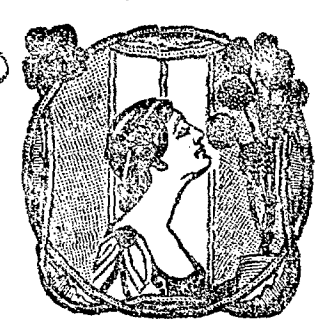
వెంట్రుకలేఅందము. మున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా
 వెంట్రుకలు దువ్విసపుడు ఊడక
 పాడగును. తల్లుకాకుండా

కామియానానెను వాడి నత్వరముగా శిరోజ
 నేడే గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేళాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ
 ముక్త్యవధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును.
 డాక్టర్ మువల్లమికి తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిసుభ్రవరచును.
 బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్డభరిదు రూ 2-10-0.

ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిస్టరుచేయబడినది)
 మీకు ఏనువాసన ద్రవ్యము లేక
 అత్తరు కావలసియున్న
 ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
 1 ట్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదికలను వ్యాపించును.
 1 ట్రాం బుడ్డి 0-8-0 }
 వై కామియానానె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింప
 బడును. తేకున్న సోలుపజెంట్లగు,
 ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
 155 కామామకిడు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బజయగలరు

ఓ రియంట్

గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్

అభ్యారన్న కంపెనీ, లిమిటెడ్

ప్రస్తుతము మీగుల ఆదాయకరమగుకమిషన్
 వరత్తుల నిచ్చుటకు కంపెనీ వా
 యున్నాదు.

ఏజెంట్లుగాను, కన్ వాసర్లుగాను

పనిచేయుటకు శక్తిగల పెద్దమనుష్యులు ఉ

ద్యోగిస్తులు దరఖాస్తులను పంపుకొన కోరెదము.

1924

ఈ సం॥ రముసం॥ కంపెనీకి యిదివరలో

వచ్చిన నూతన భీమాసంఖ్య అత్యద్భుతమైయున్నది.

హిందూ దేశమునందు ప్రఖ్యాతి చెందినదియు

ప్రజల అభిమానము పొందినదియునైన యీ లైఫ్

అభ్యారన్న కంపెనీకి ప్రపంచమున సంపాదించుటకు శక్తిగలవారు మాతో సంబంధము

సాపించుకొనగోరెదము. (672)

The Branch Secretary,
 Oriental Assurance Buildings

Post Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:—No 3 South Parade

Bangalore.

Trivandrum Branch:—Trivandrum.

ఒకేదినములో

జ్వరము నయమగును

చలిజ్వరము, మలేరియా, ఇకెట్లు ఎంబా మున్నగువాటికి.

ప్రణసంజీవిని

చాల అమోఘమైన ఔషధము. అన్ని రకముల జ్వరము

లను ఒకేదినములో ఇది కుదుర్చును. పేగులను కుద్రముచేసి మంచి ఆకలిని గలిగించును. బుడ్డి 1కి ధర రూ 1-0-0. 1.3 బుడ్డవరకు తపాల్ ఖర్చు రూ 0.10-0.

శస్త్రచిత్స లేకనే

బాగుచేయబడును

కఠినమైనస్థియు దీని కాలముగా మందునస్థియు మూలకశంక (శిశ్వుల) శస్త్రచిత్స లేకనే బాగుచేయబడును. అనే సాయలు శస్త్రచిత్స చేసినవి నయముకాలేదు. మాకు వివరములు తెలుపగోరెదము.

Telegrams Rajvaid Sri Bamandasji Kaviraj
 "Rajvaid" Head Office:—152, Harrison Road
 Calcutta CALCUTTA.

చేంబరేన్లుగారి
 పెయిన్ బామ్
 వాత నొప్పులు, నడుము
 నొప్పి, కాలినగాయములు.
 కలనొప్పి, పండ్ల నొప్పి,
 నరుకులు, చెట్టులు
 మున్నగునవి దీనివలన
 తప్పక గుణ మగును.
 అన్ని జాగాలలో
 విక్రయమునకు
 దొరకును. (1)

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక

హానుమాన్ న బ

(1727)

దీని సమానమైనది వేరులేదు.

ఎస్. రంగనాథం శైలి అండు బరక్.

కోక ప్రసిద్ధ మైనది.

విడి, మదరాసు.

సమస్తమగు క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్థానము
ది ఆంధ్రాజ్ఞానయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మానవ అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, పెడగొలుసులు, కానుమలను అడ్డగ వైకలు మొదలు బంగారు నగలు నూనె, నవరత్నములు వేసిన అనేకమాదిరి అడ్డగలు, బడబిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చుప్పరములు, పతకములు, మొదలగునవన్ని వేండి రైలుమాజులు, టంబుల్లు, పేలాగిన్నెలు, కాపి పెట్టు మొదలగు పాత్రసామానులను అనేక రకములు కాళ్ళగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకున్న చాదివేండికిని, రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును. నచ్చనిది వాపసు తీసుకొనబడును.

పాత్రెట్లు - కాకుమాను లక్షయ్యచౌదరి, శనగపాటికోటయ్య అండు బ్రదర్లు.

వైద్యుని : గుంటిచి వైద్యుని, వైద్యుని గానుభ్యమును ప్రత్యేకత అంగీకరించి యున్నారని ఆతంకనిగ్రహమాత్రము

పురుషులు, స్త్రీలు వారును ఏమనుననందైనను వైద్యులే! కాలవ్యత్యాసములేక తీసుకొనటము తగినది నిజము 1. అంగీకరించియున్నారు. ఉపయోగించి దీని దాని మీను తెలుసుకొనుడు.

32 మాత్రముగల డబ్బా 1-కిర దుప్ప 10-0 ఉత్తరము వ్రాసిన క్యాటలాగు ఉదితముగా కంపెనును

ఆతంకని గ్రహ ఫార్మ సి 219 26, గ్రాడ్డెము, హను

“స్వరన్ను అట్లాను టానికి మిక్కిలి బలముగలది. నరములను జీర్ణ కోశములను మంచి ఆరోగ్య స్థితికి తెచ్చును. అందు చేతనే నావద్దకువచ్చు రోగులు అనేకులు దీనినివాడి, అద్భుతమైనగుణమును పొందుచున్నారు.”

ఎఫ్. ఆర్. సి. ఎస్.
“అన్ని ఉదరరోగములకు, కాలిజ సంబంధమైన వ్యాధులకు అట్లాను టానికి మంచి గుణమిచ్చుటను నేను తెలిసికొంటిని.

ఆదిగాక నరముల బలహీనముగల వారందరూను ఈ టానికును నిర్భయముగా వాడవచ్చును.”

ఎల్. ఎమ్. అండు ఎస్.

నర్వ కాలసంజీవి అగు
అట్లాను టానికును
యిప్పుడే పుచ్చుకొని
కాలసంజీవిని
వశపరచుకొందు
ఉష్ణదేశములకు తగిన టానికు

దేహమునందు రెండుకేతులుగా పనిచేయుటవల్లనే అట్లాను టానికు మిక్కిలి జయము పొందుచున్నదని ప్రతి వైద్యునికి భాగంగా తెలియును. తక్షణమే నరములు, మొదడు, దేహమునందుండు నన్నవి మాంసము పాశములు మొదలగువాటికి మంచిపుష్టి నిచ్చునట్టియు, భుజించిన ఆహారము చక్కగా జీర్ణమగునట్లు చేసి, బలమును హెచ్చించునట్టియు, విలువగల ఓషధులు యందులో చేరెయ్యవచ్చు. కృశించిన భాగములకు రెండింతలు వడితో మంచి ఆరోగ్యస్థితికి తెచ్చును. అందు చేతనే అట్లాను టానికు అతి త్వరలోనే శాశ్వతమైన గుణమునిచ్చును. కేమిస్టుల అందరివద్దను దొరకును

మదన్ సన్ను అండు కో.,
కేమిస్టులు, బొంబాయి

మద్రాసు డిపో ఏజెంట్లు:—ఎ.ఎస్. ఆర్. మూర్తి.
అండు సన్ను, 9, పావ్ హామన్ బ్రాడ్వే

“నేను న్యూర స్టీవియా వ్యాధిగల వారికి, నరములు కృశించిన వారికి ఈ టానికును వాడెందుచే వారికి ఖుషమైన గుణము కలిగినది నరముల బలహీనము, ఖుషమైన గుణము అందరూగా దీర్ఘకాలమరుండి యిచ్చునట్టి కృతార్థమై యిచ్చునట్టియు, అలలహీనముగ 32 వాకి దీనిని నేను సిఫార్సు చేయుచున్నాను.”

ఎ. బి. బి. ఎస్.
“నేను అట్లాను టానికును అనేక రకముల వ్యాధిగ్రస్తులకువాడి తిని మంచి గుణముగలిగినది. అమితముగా పనిచేయు వారికి ముఖ్యముగా యది అద్భుతమైన గుణమిచ్చినది.”
“పుష్టిని గోరు ప్రతి యొకరును దీనిని తప్పక ఉచ్చుకొనుటకు నేను సిఫార్సు చేయుచున్నాను.”

ఎల్. ఎమ్. అండు ఎస్.